

EL KINDİ'NİN SAVUNMASI

EL MAMUN'UN DAVASINDA YAZILDI
(Takriben 215 hicret yılı; M.S. 830),

HIRİSTİYANLIĞIN İSLAMİYET'E KARŞI SAVUNULMASI.

*Kral himayesindeki Asyalı Topluluk önünde okunmuş olan savunmanın dönemi ve yazarı
hakkındaki makale ile birlikte*

SIR WILLIAM MUIR, K.C.S.I. LL.D. D.C.L.;

EDİNBURGH ÜNİVERSİTESİ BAŞKANI;
"MUHAMMED'İN YAŞAMI," "İLK HALİFELİK DÖNEMİNE AİT TARİHİ OLAYLAR" GİBİ ESERLERİN
YAZARI

İKİNCİ BASKI.

www.muhammadanism.org
December 3, 2007
Turkish

DİNSEL RİSALE KOMİTESİNİN YÖNETİMİ ALTINDA YAYINLANMIŞTIR.

LONDRA:
SOCIETY FOR PROMOTING CHRISTIAN KNOWLEDGE,
(HIRİSTİYAN BİLGİSİNİ DESTEKLEME TOPLULUĞU)
NORTHUMBERLAND AVENUE, CHARING CROSS, W.C. ;
43, QUEEN VICTORIA STREET, E.C.
26, ST. GEORGE'S PLACE, HYDE PARK CORNER, S.W.
BRIGHTON: 135, NORTH STREET.
NEW YORK: E. & J. B. YOUNG & CO.
1887.

EL KINDİ'NİN SAVUNMASI'nın ilk baskısı, beş yıl önce yayınlandı. Şimdi Savunma'ya tekrar önek olarak konulan ve ASYALI TOPLULUK önünde okunmuş olan "Savunma'nın dönemi ve yazarı hakkındaki makaleyi" içeren eser bu Kuruluş'un gazetesinde de yayınlandı. Bu suretle Orientalistler'in¹ (Doğu dilleri, edebiyatı ve tarihi uzmanları) yargısına teslim edilen sonuçlar, hiç bir yerde sorgulanmadılar ve bu nedenle, şimdi az da olsa güven duyularak kabul edilebilirler.

SAVUNMA, Doğu'da orijinal metni ile yaygın bir şekilde dağıtıldı ve aynı zamanda Hindistan'ın ana diline de çevrildi. Bundan dolayı İngilizce diline çevrilmiş hali ile eserin tamamının, Misyonerlerimiz ve eser ile ilgilenen diğer kişilerin yararlanması, ve eserin güvenilirliği hakkındaki iddianın temelini oluşturan tartışmalar için kolay elde edilebilir olması önemlidir. Ve hali hazırdaki baskının yayınlanmasında egemen olan başlıca görüş budur.

W. M.

EDİNBURGH ÜNİVERSİTESİ

Aralık 1886.

¹ Bakınız sayfa 38.

İLK BASKI HAKKINDA ÖNSÖZ

Hali hazırdaki girişimim içinde öncelikli konumun hangisi olduğunu hemen söyleyebilirim: “El Kındi’nin Savunması” adlı bu eseri, onu Hıristiyan imanının yararı için kullanacak olan kişilerin hizmetine sunmak.

Savunma, aynı zamanda dini bir görüşümden tamamen ayrı olarak kendi adına çok az rastlanan bir yararlılığa sahiptir. Bu eser dikkatimi ilk kez, metni iki tamamlanmamış el yazması belgeden büyük bir özen ile basarak yayınlayan Türk Misyonu Yardım Topluluğu aracılığıyla çekti. Eseri ilk kez gelişigüzel bir dikkat ile okuduğumda bile, yüksek diyalektik değeri ve aynı zamanda tahmini güvenilirliği konusunda ikna oldum. Çağa ait olan bir eser olması, Hicret’in üçüncü yüzyılında (M.S. yaklaşık 830yılında) yazılmış olduğunu gösterir. Buna uygun olarak bir kaç seçilmiş parça ile birlikte “Hint Kadın Müjdecisi” de ¹ kısa bir taslak yayınladım.

Eser üzerinde yaptığım incelemelerimi derinleştirdikçe, değeri ve güvenilirliği konusunda daha çok ikna oldum. Savunma, çok iyi tanınan El Biruni (yaklaşık 390 hicret senesinde; M.S. 999) adlı yazar tarafından “Abd al Masih ibn İshak, El Kındi’nin Mektubu olarak aktarılmıştır. İçinde yazıldığı yüzyılı izleyen bir eser olduğu konusundaki geçerliliği kanıtlayan bu aktarma, bazı kişilerin zihinlerinin karışmasına neden olmuştur. Eserin, hem bizim Yazarımız hem de aynı zamanda El Mamun’un Davasında da başarı kazanan “İslam Filozofu” ünlü El Kındi (“Abu Yusuf İbn İshak”) tarafından yazılmış olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, eserin yazarının kimliği konusunda özenli bir araştırma yapmaya yönlendirildim.

“Filozof”, hiç kuşkusuz alenen bilinen bir Müslümandı, bu gerçek hemen ilk anda bu filozofun Savunma’ya destek vermiş biri olabileceği düşüncesini ortadan kaldırır. Ama Beni Kında (El Kındi ünvanı, bu kişinin bu kabileye ait olan biri olduğu anlamına gelir), Arabistan’ın güneyinden başlayarak merkezine ve kuzeyine kadar yayılan büyük bir kabile oluşturdu ve Hıristiyan döneminin beşinci ve altıncı yüzyıllarında Yarımada’nın tarihinde çok farklı bir rol oynadı.² İslamiyet’in doğuşunda, her ne kadar kabilenin daha büyük olan kısmı, Muhammed’in imanını görmeyen ünlü El Eşhat önderliğinde yönetildiyse de, Hıristiyan inancına olan bağlılıklarını sürdürmüş olan dikkate değer sayıda bir azınlık mevcuttu; ve El Mamun zamanında, büyük Filozof’un yanı sıra El Kındi’nin kabilesinin ünvanını taşıyan diğer farklı kişileri üretmek için bu azınlığın büyük bir sayı oluşturması gerekiyordu. Bizim Yazarımızın Kında soyunun böyle bir dalına ait olması için mantıklı hiçbir kuşku mevcut değildir. Ve içsel kanıt (El Biruni’nin aktarması aracılığıyla desteklenenin tamamen dışında olarak) eserin, alenen bildirilen olduğuna dair en güçlü tahmini oluşturur,- yani, Halife El Mamun’un Davasında, egemen İman’a karşı olarak yapılan tartışmalı görünümü içinde Hıristiyan inancının müdafaası uğrunda yapılan bir Savunma’dır. İlk Makale, bu görüşü bina etmek amacı ile tasarlanmıştır.

Savunma, her şeye rağmen, edebi ve tarihi yararından ayrı bir şekilde, yine de kendi adına sahip olduğu müdafa değerlerinin üzerinde çekişmeli bir eser olarak durabilmeyi başarır. Kendi muhakemesi içinde zayıf olması ve kesin bir sonuca varmaması gibi bir çok konuya karşı koymadan, ve aslında bazı şeylerin sorgulanabilir olmasına ve maddesel açılardan yumuşatılmış olabilecek Müslüman, Yahudi ve Mecusi inançlarına karşı sürekli kusur bulan ve eleştiren sözlerin bolluğuna rağmen, yine de bir bütün olarak ele alındığında, bilgelik ve yetenek ile davranan Savunmacı’nın bulunduğu durumda eseri hakkında ileri sürdüğü iddia şudur: eser, başından sonuna kadar Arap dilinin tekil bir üstünlüğü aracılığıyla karakterize edilir. İslamiyet’in ele alınış tarzı öylesine etkilidir ki, Savunma’nın elden ele dolaştırılması, o döneme ait mertliğini yitirmiş ve dar görüşlü Müslüman devletlerinden

¹ “Indian Female Evangelist” (Hint Kadın Müjdecisi) Londra: Nisbet & CO., Nisan,1881, Art. I.

² Bkz. “Muhammed’in Yaşamı” (1.baskı), cilt i. s. clxxiii. *et seq.*

birinde hoşgörü ile karşılanması mümkün değildir. Ve, Motazelit Halifeleri, aynı zamanda belki de büyük Akbar'ı da hariç tutacak olursak, herhangi bir çağda yer alan bir Müslüman yönetiminin İslamiyet açısından böylesine tehlike taşıyan bir esere en şiddetli acılar ve en ağır cezalar aracılığıyla engel olmayı gerekli göreceğini düşünüyorum.¹ Ama bu durum, bizim ülkelerimizin yönetimleri söz konusu olduğunda farklıdır. Ve bir Abbasi Halifesinin davasında yazılan ve elden ele dolaşan bir Savunma'nın ortaya çıkmasına, Hıristiyan imanının Savunucusunun hükümleri içinde itiraz edilmesi çok zor olurdu.

Bundan dolayı, Savunma'nın kullanımını ve çevirisini ya da seçilmiş parçalarını kolay değerlendirilebilir hale getirmek için içeriklerine ilişkin, daha ilginç bölümlerin çok sayıda çevirisini de dahil ederek tam bir analiz derledim. Bunu yaparken, bazı nedenlerden ötürü atlanması gereken bir kaç bölümü de belirttim. Daha çok kısaltmanın olmasının gerekip gerekmediği yerel gözlemlere dayalı olmalıdır.

Savunma, Asya'ya özgü eski ve yerli bir ürün olarak yalnızca bizler için Hıristiyanlığa ilişkin derin bir ilgi içermek ile kalmaz, aynı zamanda halen Doğu'da hakkında yasal takipte bulunan aynı tartışma açısından pratik bir bağlantıya da sahiptir. Buradaki Hıristiyan avukat, özellikleri ve öğretisi Avrupalı bir tipe göre şekil verilmiş bir Mesih'i tanıtarak genelde meydan okuyan bir tavır içindedir ve sonuç olarak bu Mesih'in inancı Batı ile uyumlu olmasına rağmen, Asya'ya özgü zihin ve alışkanlığa yabancı özellikler taşımaktadır. Böyle bir şey, bizim Savunmacımız hakkında her halde söylenemez. Arapların Arabı olan, binlerce yıl önce Kildani ovalarında doğmuş ve yetişmiş olan El Kindi, kendisini ve inancını Asyalılara özgü bir düzen ve dil kullanarak sunar. İtirazda bulunan kişiler, zaman ya da ülkeye göre, ve biçiminde ya da özünde, ya da aracılığıyla desteklediği muhakemesinde değişmediğini görecektir. El Kindi'nin Hıristiyanlığı (belki Asyalı tartışmacının daha gayretli doğası ve daha canlı kavramları hariç tutularak) maddesel açıdan günümüz Misyonerliği aracılığıyla ileri sürülenden biraz farklı olabilir.

El Kindi'nin hitabet yeteneğini bu sayfalara aktarmaya çalışmadım, ama kendimi tartışmanın özüne ve cereyan ediş şekline bütünüyle verdim. Eserdeki karşılıklı konuşmalar baştan sona kadar kısaltılmışlardır ve bir çeviri olarak işaretlenen bir bölümün bulunduğu yerde bile meselenin özü, büyük çapta kısaltılarak aktarılmıştır ve yazarımızın ayrıntılı olarak dile getirmekten hoşlandığı eleştiren sözlere ve laf kalabalığının coşkusuna yer verilmemiştir. Bu görevi yerine getirmek için gerekli yeteneğe sahip olmuş olsaydım bile, dilimizin farklı özel nitelikleri taklit etme konusundaki herhangi bir girişimim ile çatıştırdı. El Kindi'nin konuşma sanatının hızla akan bir seli andıran yeterli algılanmasını biçimlendirmek için orijinal eserin okunması gerekir. Ancak her şeye rağmen eserin Farsça ve Urdu dili gibi Doğu dillerine çevrilmesi, yazarımızın hem stili hem de ruhu nedeni ile daha az zor olacaktır.

Dr. Pfander'in talebi üzerine, kendisinin Müslüman hakkında yaptığı üç harika Bilimsel İnceleme'sinin bir açıklamasını yazdım. Yazım, "Calcutta Review" da² bir Tartışma şeklinde yayınlandı. Şimdi o günden bu güne otuz altı yıl geçmiş bulunuyor. Bu yazılar aracılığıyla, hem Hindistan hem de Türkiye'de önemli etkilenmeler oldu. Ama El Kindi'nin Savunması'nın kıyaslanamaz derinlikte hayret uyandıran bir olaya neden olmasının beklenebileceğini söylemek, bu etkilenmelerin kötülenmesi anlamına gelmez. Hıristiyanlığı savunan kişinin kendisinin soylu bir Arap soyundan dünyaya gelen bir Doğulu olması ve bununla birlikte aslen bir Hıristiyan, bir filozof ve Halife El Mamun'un Davasında saygı gören bir hizmetkar olması, yazarımızın tartışmasına esasi değerleri açısından çok büyük bir önem kazandırmaktadır. Bu eser ve Pfander'in eserleri arasında yalnızca makaleyi dikkatle inceleme ve avukatın kendi savunmasının ateşli hitabet yeteneği arasında küçük bir fark

¹ Kahire'de bilgili bir Amerikan Misyoneri olan Dr. Lansing tarafından bana şöyle söylendi: Mısır'da daha önce yürürlükte olan eski bir yasaya göre, içinde El Yazması bulunabilen herhangi bir evin, çevresindeki kırk ev ile birlikte yerle bir edilmesi ihtimal dahilinde olan bir durumdur.

² "Calcutta Review," cilt viii. Art. VI.

mevcuttur; bir savaşın tanımlanmasını okumak ile savaşın cereyan ettiği alanda bizzat bulunarak savaşı kendi gözleriniz ile izleyerek tanık olmak arasında da bir fark bulunduğu kesindir.

Türk Misyon Yardım Topluluğuna, Savunma'nın değerine gösterdikleri takdir ve bu Savunma'yı bize sunarken el yazması belgelerin eksikliklerine karşı koymadan çok zekice ve özen ile basılmış bir metin ¹ ile sağladıkları yardımdan dolayı teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

W. M.

LONDRA,
Aralık 1,1881

¹ Türk Misyon Yardım Topluluğu, metnin özenli baskısını Dr. Tien'in emek ve bilgilerine borçludur. Dr. Tien, eksik materyalden oldukça iyi anlaşılır bir metin üretmeyi başarmıştır ve bu nedenle bu eser üzerinde hakkı büyüktür.

İÇERİK TABLOSU,

ÖNSÖZ	<i>Sayfa</i>	3
Savunmanın Dönemi ve Yazarı Hakkında Makale	...	8
El Mamun'un Konuşması	...	14
Müslüman Avukat El Haşimi'nin Mektubu	...	19
EL KINDİ'NİN YANITI	...	19
Üçlü Birlik	...	20
Muhammed'in Yaşamı	...	21
Düzenlenen Suikastler	...	22
Askeri Seferler	...	22
Muhammed'in Eşleri	...	23
Eski İran'ın Fethi	...	25
Mucizeler	...	26
Arapların inanç Değiştirmeleri	...	28
Üç Yönetim	...	29
Kuran: Malzemeleri ve Toplama Şekli	...	31
Kuran'daki Deyim Hataları, Konu ve Üslup	...	35
Dünyasal Nedenler	...	36
Muhammed'in Büyük Taht Üzerindeki Adı	...	38
İbrahim'in Zürriyetinin Üstünlüğü	...	38
İslamiyet'in Kuralları	...	39
Domuz eti Yenmesinin Yasaklanması	...	39
Hac	...	40
Suriye ve Arabistan Çöl Kabilelerine Düzenlenen Cihat	...	41
Çelişkili Bölümler	...	41
Tanrısal Bir Çözüm Olarak Savaş	...	43
Müslüman ve Hıristiyan Şehitler	...	44
Geçici Nedenler	...	46
Muhammed'in Aracılığı	...	47
Üçlü Birliğin Savunulması	...	47
Çarmıha Tapınma	...	47
El Fatiha	...	48
Tanımlanan HİRİSTİYANLIK	...	48
Eski Antlaşma Peygamberlikleri	...	49

Yahudilere Ait Tahrif Edilmemiş Kutsal Yazılar	Sayfa	49
Mesih'in Yaşamı	...	49
Elçilerin Görevi	...	50
Mucizelere Duyulan İhtiyacın Ortadan Kalkması	...	51
Sonuç	...	51

EL KINDİ’NİN SAVUNMASI

SAVUNMANIN DÖNEMİ VE YAZARI HAKKINDA MAKALE

[*Kral himayesindeki Asyalı Topluluğun önünde okundu.*]

EL BİRÜNİ, M.S.1000 yılında (390 hicret senesinde), “Eski Ulusların Eserleri” adlı kitabında, Sebalıların adetlerini tanımlarken, *Hıristiyan, İbn İshak El Kindi’nin* yetkisinden şu kelimeler ile söz eder: —

Aynı şekilde Hıristiyan Abd el Masih ibn el Kindi, Haşimi Abdullah ibn İsmail’in mektubuna verdiği yanıtta, onların (Sebalıların) insan kurban etme eylemleri ile kötü ün salmış kişiler olduklarını, ama aynı kötü eylemi artık alenen uygulayamadıklarını bildirmiştir.¹

Kısa bir süre önce yukarıda anlatılanlara yanıt veren bir eser, Türk Misyon Yardım Topluluğu tarafından Arap dilinde, şu başlık altında yayınlandı: “Haşimi Abdullah ibn İsmail’in Abd el Masih ibn İshak El Kindi’ye yazdığı Mektup; mektubunda El Kindi’ye İslamiyet’i bağrına basması için çağrıda bulunur; ve Abd el Masih, verdiği yanıtta Haşimi’yi, Hıristiyan İmanını kucaklamaya davet eder.”

Sonundaki bir nottan öğrendiğimize göre kitap, iki El Yazması Metinler tarafından basıldı, kitaplardan biri Mısır’da, diğeri Kostantinya’da bulunmaktaydı. Her iki kitapta da kopya eden kişi ve kopyanın çıkartıldığı yıl belirtilmez. Kitabın sonundaki bu notta her iki kitabın da hatalar ve zıtlıklar ile dolu olduğu belirtilir. Ama kitap özenle ve zekice basılmıştır ve bir bütün olarak ele alındığında orijinalin yeniden oluşturulan doğru bir örneği olarak kabul edilebilir. Editörün (Dr. Tien), görevin yerine getirilmesinde kullanılan üslup açısından onurlandırılmayı hak ettiği kesindir. Şimdi eser hakkında kısa bir açıklama vereceğim.

Kime ait olduğu bilinmeyen bilgiler kısa bir önsözün ardından verilirler: —

TEK ve SONSUZ olan TANRI’nın adıyla

ABDULLAH EL MAMUN’UN zamanında Haşimi ve Abbasi soyundan gelen ve HALİFE ile yakından bağlantısı olan bir adamın yaşadığı anlatılır. Bu adam, herkes tarafından İslamiyet’e olan adanmışlığı ve İslamiyet’in tüm buyruklarını büyük bir titizlik ile yerine getirmesi ile ün kazanmış biriydi. Bu adamın bir arkadaşı vardı ve bu arkadaşı, bilgili ve erdem sahibi biriydi; kültür ve bilim konularında pek çok armağan ile donatılmıştı ve BENİ KİNDA soyunun saf ve soylu zürriyetine aitti; ayrıca Hıristiyan İmanına olan bağlılığı ile dikkat çekti. Bu kişi Halifenin hizmetindeydi ve onun ile aynı onur ve saygınlığa sahipti. Bu iki adamın birbirlerine duydukları sevgi karşılıklıydı, ve birbirlerinin dostluğundan asla kuşku duymazlardı. EL MAMUN, Sadık Olan’ın Komutanı ve onun tüm maiyeti bu durumu bilirlerdi. Ama biz onlara bir zarar vermemek amacı ile adlarını bildirmek istemiyoruz. HAŞİMİ, Hıristiyan’a bir mektup yazdı ve bu, o mektubun bir kopyasıdır.²

¹ “Chronology of Ancient Nations” sayfa 187, yazar: Dr. Sachau. Londra 1879.

وكذلك حكى عبد المسيح بن إسحق الكندي النصراني عنهم (أي الصابئة) في جوابه عن كتاب عبد الله بن إسماعيل الهاشمي أنهم يعرفون بذيح الناس، ولكن ذلك لا يمكنهم اليوم جهراً.

² Arapça metni ekliyorum:—

بسم الله الواحد الصمد

Haşimi'nin mektubu hemen bu konudan sonra gelir. Haşimi, arkadaşına, kendisinin bir Müslüman olmasına rağmen Kutsal Yazılar konusunda çok bilgili ve tecrübeli olduğunu hatırlatır ve çeşitli Hıristiyan mezheplerinin uygulamalarını ve öğretilerini iyi bildiğini satırlarına ekler. Sonra İslamiyet hakkındaki öğretisi açıklamaya başlar ve arkadaşına İslamiyet'i kabul etmesi için ısrar eder. Arkadaşından, kendisine korkmadan ve taraf tutmadan yanıt vermesi için ricada bulunur; her birinin kendilerine ait imanlarının faziletlerini tartışma çabalarında arkadaşının başına hiç bir zarar gelmeyeceğini söyler ve konuşma özgürlüğü konusunda sorun yaşamayacağına Halife'nin garanti verdiği vaadinde bulunur. El Kindi'nin bu mektuba verdiği yanıt şu şekilde sunulur: —

Ve Hıristiyan ona yanıt verdi:

EN MERHAMETLİ OLAN TANRI'NİN ADIYLA!

*Ey Rab, görevimi kolaylaştır: görevim zor olmasın
ve sen onu bereketin ile doldur.*

N—'ye, N-'nin oğluna, M—'den, M—'nin oğlu, Mesih'in hizmetkarlarından en önemsizi. Sana ve tüm İnsanlığa Esenlik, Merhamet ve Lütuf olsun.Amin.

Ve sonra hemen arkadaşının iddialarını madde madde ele alarak incelemeye başlar.

Müslüman'ın mektubu, yayınlanmış baskının 165 sayfasının yalnızca 23 sayfasını içerir; El Kindi'nin yanıtı ise kalan 142 sayfadan oluşur. Savunmacımız, Muhammed'in kişiliğinden saygı ile söz ederken, onun bir peygamber olarak ileri sürdüğü iddialarını gayretli bir şekilde ifşa eder ve ödün vermeyen bir ciddiyet ile tüm İslamiyet sistemine saldırıda bulunur. Savunmanın daha sonraki bölümü tamamıyla Hıristiyanlığın kanıtlarına ve Kurtarıcımızın yaşamına ve öğretilerine yer verir. Bizim düşüncelerimize göre muhakeme, her zaman aynı tarzda geçerli değildir; aynı şey ifadeler için de (baştan sona o döneme ait Aliyi ve Abbasi eğilimleri ile derinlemesine karışmış olsalar bile), özellikle Peygamberin ve ilk Halifenin yaşamları ile ilgili olanlar, her zaman doğru değildirler. Ama iddianın kavranması genellikle büyük çaba ve güç gerektirir ve Savunmanın tamamında kullanılan dil, akıcı, zengin ve belagat ilmi ile yazılmış bir dildir. Pek çok bölüm, özellikle Cihat (Din Savaşı) ve Şehitlik hakkında tenkit niteliği taşıyan sert nutukların yer aldığı bölümler, fevkalade güçlü ve ateşlidirler. Savunmanın sıradan bir araştırmacının kaleminden çıkmış olamayacağı açıkça ortadadır.

Bu eserin, El Biruni tarafından işaret edilen eser ile esası açısından aynı olduğuna kuşku yoktur. 25 sayfada bu kağıdın başında da belirtildiği gibi, El Biruni tarafından aktarılmış olan bölüm yer almaktadır. Savunmacımız, orada şunları yazar: —

Tekvin kitabından bildiğimize göre İbrahim, halkı ile birlikte Harran Ovasında doksan yıl yaşadı ve yalnızca El Ozza adlı bir puta taptı. Bu put, o ülkede çok ünlüydü ve Harran'daki insanlar bu putu Ay adı ile çağırarak ona tapınırlardı; bu kişiler arasında aynı adet hala yaygındır. İnsani varlıkların kurban edilmesi eyleminin dışında atalarının uygulamalarının hiç birini gizlemezler. Günümüzde insani

ذکر أنه كان في زمن عبد الله المأمون رجل من نبلاء الهاشميين وأظنه من ولد العباس قريب القرابة من الخليفة معروف بالنسك والورع والتمسك بدين الإسلام وشدة الإغراق فيه والقيام بفرائضه وسننه مشهورٌ بذلك عند الخاصة والعامة وكان له صديق من الفضلاء ذو أدب وعلم كندى الأصل مشهورٌ بالتمسك بدين النصرانية وكان في خدمة الخليفة وقريباً منه مكاناً، فكانا يتوآذان ويتحابتان ويثق كل منهما بصاحبه وبالإخلاص له وكان أمير المؤمنين وجماعة أصحابه والمتصلون به قد عرفوهما بذلك وكرهنا أن نذكر اسميهما لعله من العلل فكتب الهاشمي الى النصراني كتاباً هذه نسخته.

kurbanları açıkça sunamazlar, ama bu korkunç eylemi uygulamaya gizlice devam ederler.¹

Yukarda belirtilen kısa Önsöz (sayfa 8) dikkatle gözden geçirildiğinde, yazışmanın El Mamun'un Davası (198-218 hicret seneleri) sırasında gerçekleştiğini ifade ettiği anlaşılır. Mısırlı El Yazması Metinler'in sonunda şu not bulunur: —

Bu iki mektup ile ilgili haberin El Mamun'un kulağına gittiği söylenir; bunun üzerine El Mamun birini yollayarak bu mektupları aratmış ve başından sonuna kadar hiç ara vermeden her iki mektubun kendisine okunmasını sağlamıştır. Ve mektupların okunması bittikten sonra El Mamun, Hıristiyan Savunmacıya karşı çıkmak için hiç bir nedeni ya da temel dayanağı bulunmadığını ilan etmiştir. İki din vardır (Halife sözlerine ekleme yapar)- biri bu dünya için geçerli olan Mecusi dini ve bu din Zerdüş'tün buyruklarını izler; ikincisi ise gelecek olan dünya için geçerli olan din – HİRİSTİYANLIK; bu din Mesih'in buyruklarını izler. Ama gerçek din, Efendimiz tarafından öğretilen BİRLİK dinidir; yalnızca bu din hem şimdiki hem de gelecek olan yaşama gerçekten hizmet eder. —Sayfa 165.

Bu not Kostantinya El Yazması Metnin'de eksiktir. Bu notun orijinalinde yayınlanan Bilimsel İnceleme'ye bir ek olduğu kuşkusuzdur. Ama eskiliğine ve yetkisine dair herhangi net bir bilgi verilmesi için temel dayanak mevcut değildir.

Her iki El Yazması Metin'de de aynı olan kısa Önsözün farklı olduğunu söyleyebiliriz; bu kısa Önsöz büyük olasılıkla ilk kez ortaya çıkan Tartışma'nın Sunuluşunu oluşturuyordu. Ancak yine de Halife'nin adını vermesinin dışında bu Önsöz, tartışmada bir tarafı savunanların kişiliklerinden söz eden Mektuplar'ın içeriğinden öğrendiklerimize yeni hiç bir şey eklemeyi yani mektupları yazan kişilerin her ikisi de Halife'nin Sarayında yaşamışlardı; Müslüman, Halife'nin kuzenydi, Abbasi soyundan gelen bir Haşimiydi; ve Hıristiyan, aynı sarayda yaşayan bilgili bir adamdı, Beni Kinda kabilesinin önde gelen bir soyundandı ve El Mamun ve soyluları tarafından onurlandırılan ve saygı gösterilen biriydi. Ancak, tartışmacıların adları ve kendileri ile ilgili daha ayrıntılı tanımlar, sağduyu ile hareket edilmesi istendiğinden, —“onlara herhangi bir zarar gelmesin diye”—belirtilmemiştir.

Ancak yine de El Biruni'nin eserine bakıldığında, Savunma'nın, onun döneminde (390 hicret senesi), “Abd al Masih İbn İshak El Kindi'nin, Abdullah ibn İsmail el Haşimi'nin Mektubuna verdiği yanıt” adı ile bilindiğini anlarız.. Abdullah ve Abd al Masih sıfatları, yazarların elbette takma adlarıdır. Diğer isimlerin de (italik ile yazılmış olan) takma isimler olmaları ihtimal dahilindedir:- İshak ve İsmail, her birinin kendilerine ait olan Ataları itibarı ile Hıristiyan ve Müslüman muhalifleri sembolize ederler.

Bu durum böyle olsun olmasın, *İbn İshak El Kindi* adı, bazı çevrelerde Savunmacımızın, Mamun'un ve onun Ardılının Sarayında gözde olan ünlü “İslam Filozofu”, Ebu Yusuf ibn İshak el Kindi ile aynı kişi olduğuna ilişkin bir kanaatin oluşmasına yol açmıştır. Ancak yine de ünlü El Kindi'nin, inancını ağız ile açıklayan bir Müslüman olduğuna ilişkin çok az ya da hiç bir kuşku bulunmayabilir. Bir *Feylesuf*, ya da filozof olarak El Kindi, inancını tam bir kesinlik ile açıklamamış olabilir, ama her nasılsa Hıristiyanlığa karşı herhangi bir eğilimi bulunduğunu var saymak için hiç bir neden yoktur: aksine, (aşağıda göreceğimiz gibi) Üçlü Birlik öğretisini çürütmek için bir tez yazmıştı. Bu İbn İshak'ın babası ya da büyükbabası, Kufa Valisiydi, aslında Müslüman olmayan birinin böyle bir göreve getirilmesi mümkün değildi; ve Muhammed'in zamanında inanç değiştirmiş olan ve Ebu Bekir'in kız

¹ Son iki cümlelerin orijinal metnini ekliyorum:—

لا يكاتمون ولا يسترون منها شيئاً غير القرابين التي يتخذونها من الناس فإن ذبح الناس لا يتهيأ لهم اليوم جهراً بل يحتالون فيه فيفعلون سرّاً.

kardeşi ile evlenen Beni Kinda kabilesinin ünlü reisi El Aşhat'ın onun atası olduğu söylenir; oysa bizim Savunmacımız, Hıristiyan soyu ile övünmektedir.

Filozof El Kındi hakkında de Sacy, bize ilginç bir bilgi verir. D'Herbelot'un El Kındi'yi bir Yahudi¹ olarak adlandırmasının bir hata olduğunu ve Ebul Faraj ve İbn Abi Oseiba'nın onu bir Müslüman olarak düşünen yetkilerinden söz ettikten sonra bu görüşe karşı ileri sürülebilecek üç düşünceye değinir: *Birincisi*: Kitaplarının alfabetik listesinde Kuran ya da İslamiyet ile ilgili hiç bir konu yoktur. *İkincisi*, El Kındi, Aristo'nun Grekçe ve Süryanice bilen çevirmenlerinden biriydi; ve bu soydan gelenlerin çoğu Hıristiyandı. *Üçüncüsü*: "İmparatorluk Kütüphanesinde" bir El Yazması Metin (257) mevcuttur. "Hıristiyan İnancının bir Savunması" adını taşır (galiba bizim Savunmamız ile aynıdır), Süryani harfleri ile ama Arap dilinde yazılmıştır ve yazarının adı *Yakup Kındi'dir*.

Bu itirazlar arasında (de Sacy sözlerine devam eder) yalnızca sonuncusu dikkate değerdir; ama bu son itiraz karşıt düşünceler aracılığıyla bulunur. Önsözde yazarın adı verilmemiştir. Eserin sadece Kındi soyundan gelen bir Hıristiyan olarak El Mamun'un davası ile ilgili bir kişi tarafından yazılmış olduğu söylenir. Eserin adı "*Yakubi El Kendi'nin Bilimsel İncelemesi*" dir.² Büyük olasılıkla ya bir yanlış anlama ya da eserin değerini yükseltme gibi bir görüş ile yazarlık Yakup Kendi'ye atfedilmiştir. Bu ima, Ebed Jesu tarafından yazılan Süryani yazarların kataloğunda olduğu gibi daha büyük bir güç sağladığından, dini bir bilimsel incelemenin yazarı olarak adlandırılan başka bir Kındi ismine rastlarız; ve adı sorgulanan Kendi – Süryani El Yazmasımızın (257) yazarı ya da en azından adı bu şekilde tahmin edilen kişi ile aynı kişi olduğundan kuşku duyulmayan – Assemanus olarak söz edilen bir tarihçiye göre, M.S. yaklaşık 890 (280 hicret senesi) yılında yaşadı. Yakup Kendi'nin bu tarihte hayatta olması çok küçük bir olasılıktır... Bunun dışında Kendi'nin felsefi incelemelerini sürdürürken, Muhammed'in inancının doğruluğuna karşı olan düşünceleri benimsediğini var sayabiliriz ve böylece kuşku duyulan inancına yöneldiğini düşünebiliriz – böyle bir durum pek çok Hıristiyan filozofunun başına gelmiştir ve Yahudiler arasında da aynı durumu yaşayan ünlü Maimonidler bulunmaktadır.³

Ama Ebed Jesu tarafından sözü edilen bu *Kendi* her kimse, bizim Savunmacımız asla olamazdı, çünkü Hicret'in üçüncü yüzyılının sonuna doğru dikkat çekmişti, oysa Savunma'nın (aşağıda tespit etmiş olmayı umduğu gibi), bu yüzyılın başlangıcına yakın bir tarihte El Mamun'un egemenliği sırasında yazıldığı kesindir. De Sacy tarafından işaret edilen tarihçi Assemanus'un bölümü, Ebed Jesu'nun Hıristiyan Yazarlar Kataloğunun (Süryanice dilinde) cxlii bölümü hakkındaki bir notu içerir. Süryani dilindeki ayet ve not aşağıda yazıldığı gibidir: —

[AYET]— *CANDIUS* fecit ingens volumen Disputationis et Fidei.

[NOT]— Candius, ابن كندا Ebn Canda, hoc est Candiae filius; Nestoryan Atası Joannes IV'ün yardımcısı olarak M.S. 893 yılında ün kazandı. Diğerleri Ebu Yusuf ibn İshak El Kındi'nin yazarlığına işaret ederler; ama o, Pocock ve Ebul Faraj'a göre bir Müslümandı... Ama Ebed Jesu'nun sözünü ettiği Candius, bir Müslüman değil, bir Nesturiydi ve Arap dilinde değil, Süryani dilinde yazdı.⁴

¹ Bu konu hakkında Slane'nin "Ibn Khallican" notlarına bakınız. cilt i. Sayfa xxvii ve 355.

² كتاب الكندی اليعقوبی . Bu, savunmacımız güvenilir bir Nesturi olduğundan, elbette bir hatadır. Yakubi olan başka bir Kendi bulunabilir. Ya da *ibn Yakup'un* lakabı çok yanlış anlaşılabilir ve yanlış uygulanmıştır.

³ "Relation de L'Egypte par Abd Allatif," yazar: M. De Sacy. Paris, 1810, s. 487.

⁴ "Bibliotheca Orientalis," Assemani, M.S. 1725, cilt iii. s. 213. Tarihçinin Süryani dilinde yazmış olduğuna dair ileri sürülen tahmin temelsizdir. Ama bilimsel inceleme büyük olasılıkla bu dile çevrilmişti ve orijinalinden Süryani esere aktarılırken başka bir dilin alfabesi ile yazılmıştı.

Eğer akla İbn İshak el Kındi'nin dini ilkelerine ilişkin kuşkular gelecek olursa, kendisinin Üçlü Birlik Doktrininin aksini kanıtlamak için bir bilimsel inceleme yazdığı gerçeği bu kuşkuları akıldan uzaklaştırmalıdır. Bu konu, küçük kitapçığı Steinschneider'in listesinde 108 numarada yer alan Yakubi yazar Yahya ibn Adi tarafından yanıtlandı.¹ Aynı yanıt Vatikan Kütüphanesinde de bulunur (Kodeks, 127, f. 88), ve Prof. Ign. Guidi bu belgeyi benim için kopyalamak nezaketini gösterdi. Bu dinsel broşürde, İbn İshak'ın saldırısı hakkında alıntı yapılır ve bölüme bölüm ile karşılık verilir; ve kitabın mahiyeti yazarın Hıristiyanlığa olan muhalefeti konusunda hiç bir kuşkuya yer vermeyecek kadar açıktır.

Tüm bu nedenlerden dolayı Savunmamızın yazarını başka bir yerde aramamızın gerektiği açıkça ortadadır.² Ama bunu yapmadan önce, de Sacy'nin tahmini, yani, Savunma'nın İbn İshak el Kındi'ye ya bir yanlış anlama sonucu ya da dindar bir sahtekarın daha fazla ün ve itibar kazanma amacı ile atfedilmiş olabileceğini düşünmek yerinde olabilir.

Tahmin edilen yanlış anlama hakkında Savunma'nın, modern çağda yalnızca bir tahmin olarak hariç tutulduğu takdirde İbn İshak el Kındi'ye gerçekten atfedilip atfedilemeyeceği kuşku görünür. Bu yanlış anlama olasılığı ne olursa olsun, El Biruni tarafından yapılan alıntıda belirtildiği gibi, anlığın bina edilmesi, isim ve kabile benzerliği nedeniyle ortaya çıkmış olması muhtemeldir.

Daha büyük itibar kazanmak amacı ile İslamiyet'in yalanlanması ve Hıristiyanlığın bina edilmesi için hazırlanan bir bilimsel inceleme düşüncesi Müslüman bir filozofa atfedildiği takdirde, ben böyle bir düşüncenin fazla ciddiye alınacağını sanmıyorum. Hıristiyan imanının bir düşmanı hakkında tartışmalı bir konunun hile ile kabul ettirilmesi girişiminden ne gibi olası bir yarar beklenebilir,—hele eğer böyle bir yazar Hıristiyan imanının temel öğretilerinden birine saldırmış bir kişi ise? Bunun yanı sıra Savunma'nın kendisinde büyük bir adın yetkisine dayalı herhangi bir tasarının izine rastlanmaz. Görmüş olduğumuz gibi yazarın kimliği özenle gizli tutulmuştur. Eserin başından sonuna kadar görünen “Filozof” ve yazar arasındaki tek ortak nokta her ikisinin de bilgili olmaları ve *El Kındi* kabilesinin adı ile anılmalarıdır; ama bu kabilenin El Mamun'un Davasında³ bir edebiyat adamından ve onun soylu başlangıcından çok daha fazlasını üretecek kadar üstün ve kalabalık olduğu kesindi. Şimdi yolumuza devam ederken “Filozofu” bir kenara bırakalım ve kitabın tarihi ve yazarı hakkında verilen içsel kanıt üzerinde duralım.

Daha önce Önsözde verilmiş olmasına rağmen, El Mamun'un adının Mektupların hiç birinde geçmediğini söylemiştim. Ama hem Önsözde hem de Mektuplarda Halifeden söz edilmiş şekli onların Halifenin davası sırasında yazılmış oldukları ile tam bir uyum içindedir. Halifeden Müslüman yazarın baba tarafından kuzeni olarak söz edilir. Halifenin adil ve hoşgörülü yönetimi, El Kındi tarafından sürekli tekrarlanarak kabul edilir. Muhammed'in ailesindeki hanedan soyuna defalarca işaret edilir ve Yazarımız, İmparatorluğun, kendi Efendisinin çizgisinde uzun süre devam ettirilmesi için dua eder. Tüm bunlar olması gerektiği gibi doğaldır ve El Mamun'un yönetimindeki bir saray memurunun görevine bulunulan atf ile bütünüyle tutarlıdır.

¹ “Pol. Und Apolog. Literatur in Arab. Sprache,” Leipzig, 1877, s. 126.

² Bu konu hakkındaki araştırmada daha ileri gitmek isteyenler, “Al Kındi der Philosoph der Araber” konusunda ayrıntılı olarak hazırlanmış bir makale bulacaklardır. “Ein Vorbild seiner Zeit und seiner Volkes” yazar: Dr. G. Flügel, Leipzig, 1857. Kağıt, esas olarak İbn Abi Oseiba ve İbn Kufti'nin yetkilerine dayanmaktadır ve ayrıntılı ve geniş bilgi içerir. Dr. Otto Loth, aynı El Kındi tarafından hazırlanan ilginç bir astrolojik bilimsel incelemeyi aktarır: s. 261, “Morgenländische Forschungen,” Leipzig, 1875. Arap tarihi dönemleri orada astronomik konjonksiyonlara atfedilirler ve makale İslamiyet'in diğer tüm inançların üzerindeki nihai üstünlüğüne ilişkin bir peygamberlik ile sona erer.

Aynı zamanda İbn İshak'ın ayrıntılı listesi ile birlikte İbn Joljol'un kısa bir makalesi de mevcuttur. “Bibliotheca Escurialensis,” İspanyol yazar, Casiri, Matriti, M.S. 1760, cilt i. s. 357.

³ Bakınız Önsöz, *supra*, s. 3.

Tüm tarihi notların uygunluğu ve kesinliği de oldukça dikkate değerdir. Örneğin, İmparatorluğun en önemli kentlerinde Osman tarafından emanet olarak bırakılan dört Kuran Nüshasının yazgısı izlendiğinde, Savunmacımız bize Medine'deki kopyanın Yezid ibn Muavia'nın zamanında hüküm süren terör esnasında ortadan kaybolduğunu söyler; ve Mekke'deki el yazması belgenin bu kentin yağmalanması sırasında Abu Saraya tarafından yakıldığını ya da kaybedildiğini bildirir. Bu olay, “Kabe’ye yapılan *son saldırı*”¹ sırasında olmuştur. El Mamun’un yönetimi sırasında yaşamış olan birinin olaydan on beş yıl sonra yazacakları tam olarak şöyledir: Bu durumda Mekke’nin kuşatılması gerçekten Hicretten sonra 200 yılında baş kaldıran Ebu Saraya’nın son saldırısıdır. Eğer Savunma daha sonra, örneğin dördüncü yüzyılda yapılmış olsaydı, Mekke’ye yapılan ‘son saldırı’ Ebu Saraya’nın saldırısı değil, hicretten sonra 317 yılındaki Süleyman Ebu Tahir’in saldırısı olurdu. Ve böylece ilk Müslüman seferlerinde uygulanan soygunculuk ve yağmacılığı tanımlayan El Kindi, harap eden ve yağmalayan benzer bir karakterden Babek Khurramy’nin isyanından söz eder ve bu isyanın “Sadık Komutan rabbimiz ve efendimize” verdiği tehlikeye ve kaygıya değinir. Hepimizin bildiği gibi bu asi önder, Halife’nin bir ordusu tarafından bozguna uğratılmadan birkaç yıl önce, eski İran ve Ermenistan’daki ayaklanmanın büyümesine neden oldu ve uzun bir süre İmparatorluk güçlerine karşı muhalefetini korudu. İnsanların zihinlerini işgal eden yaklaşmakta olan bir tehlike olarak görülen bu durum yalnızca tahmin edilen zaman için doğal ve uygun olabilirdi, aynı durumun başka bir zaman için söz konusu olması mümkün değildi.² Arkadaşına bir kez daha Muhammed’in döneminden beri bir kez olsun yerine gelmiş bir peygamberlik üretmesi için meydan okur; geçen zamanı kesinlikle belirterek bu zamanı “200 yıldan biraz daha fazla” olarak tanımlar ve o dönem hakkında yazan birinin kaleminden beklenileceği gibi gereken dönemi göstermek için kesin (hicretten sonra 215) ifade kullanır. Eserin yazdırılmış olabileceği de tahmin edilmektedir.³ Tarihler ve tarihsel gerçekler ile ilgili rastlantıya bağlı referanslar, eserin yazıldığı iddia edilen çağ ile tam bir uyum içinde olmalarına rağmen, eserde baştan sona kadar tek bir tarih hatasına ya da zorlamaya ve doğal olmayan bir imaya rastlanmamaktadır; öyle ki, daha sonraki dönemde yazan ve pek çok yere yolculuk etmiş birinin varlığından söz etmek mümkün değildir.

Politik imaların uygunluk ve yakın ilgileri, çok daha çarpıcı özelliktedirler. Bu imaların en sert eğilimli olanları bile yalnızca bir Abbasi hanedanının gelenekleri ile değil, aynı zamanda Motazelit ya da inancında tutucu olmayan düşünceleri özgürce itiraf eden Aliyi grubunun taraftarı olan ve kısa bir süre önce Kuran’ın yaratılmış olduğunu ve sonsuz olmadığını beyan eden bir saray mensubunun imaları ile uyumludurlar. Omeyyad soyundan çok tehlikeli bir lanet ile söz edilir; Yezid’in dönemi, “terör egemenliği” olarak adlandırılır; ve zorbalığı ve Kuran’ı tahrif ettiğine ilişkin suçlamalardan söz edilerek Hajjaj’dan, o dönemde geçerli olan acı ifadeler kullanılarak bahsedilir. Ebu Bekir, Ömer ve Osman’a, Ali ile yetki verilen ardılığın (ima edilir) Tanrısal hakkını gasp eden kişiler olarak davranılır. Tüm bunların El Mamun’un Davasında hakim olan düşünceler ile nasıl doğal bir uyum içinde olduklarına işaret etmeme gerek yok; ancak böyle bir duruma kırk ya da elli yıl sonra aynı hoşgörü ile davranılamayacağı kesindi.⁴

Yazarımızın, İslamiyet’i ele alışındaki özgürlüğe, inancında tutucu olmayan bir mahkemenin dışında kalan hiç bir mahkeme izin vermezdi. Yazar, Muhammed’in

¹ Sayfa 81.

² Sayfa 47. İsim yanlışlıkla *اتابك الخزمية* olarak basıldı. Ama Bibek Khurramy’nin *بابك خرمي* doğru okunuş olduğuna dair hiçbir kuşku olamaz.

³ *لأن هذه نيف ومائتا سنة قد مضت من ذلك الوقت* Sözcükler “200 küsur yılı” ya da 200 yıldan biraz daha fazla bir zamanı ima ederler. Kuran’ın sonsuzluğu öğretişine karşı olan bildiri, sanırım 211 ya da 212 hicret yılında verildi., ve bizim Tartışmamız’ın, muhtemelen bir ya da iki yıl sonra, yani 215 hicret yılında ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

⁴ “Early Caliphate” konusunda öğüt vererek açıklama yaptığım konuşmaya bakınız, Smith & Elder, 1881, .s. 21.

peygamberlik ile ilgili iddialarını göz önüne almaz, eylemlerinin bazılarını çok sert bir dil ile eleştirir, İslamiyet'in buyruklarını, özellikle kadınlar ile ilgili olanlarını lanetler ve Cihat'ı sert ve kırıcı uyarılar ile yargılar. El Mamun'un sarayında böyle dobra dobra söylenmiş sözlere nasıl hoşgörü gösterildiğini kavramak zordur; ayrıca Savunma'nın gerçekleşme ya da yazarın başı omuzlarının üzerine düşmüş olarak kaçma şansı az olacaktı. Eserin geçerlilik kazanmasının (bildiğimiz gibi) tek nedeni, bu özel dönemde ortaya çıkmasından kaynaklanabilir.

Savunma'nın, Müslüman Kutsal Yazılarının sonsuz varlığını inkar eden El Mamun'un ünlü bildirisinden hemen sonra yazılmış olması çok büyük bir ihtimal oluşturduğundan bu düşünceler Kuran hakkındaki parçalara çok özel bir şekilde uygulanırlar. Kuran'ın derlenmesi konusuna Yazarımız keskin bir dil kullanarak saldırır. Birincisi, Kuran'ı Hıristiyan bir rahibin esinlediği ve sonra Rabbilerin, yazıya sözler ve bazı Yahudi masalları ekleyerek metni değiştirdikleri iddiasıdır. Kuran dağınık ve gelişigüzel bir şekilde toplandı. Ayrıca Osman'ın hükümranlılığı sırasında zorla kabul ettirilen onaylanmış (sonradan Hajjaj tarafından bozulan) baskının¹ yanı sıra—Ali, Obey ibn Kab, ve İbn Mesut'a ait ayrı kopyalar mevcuttu. Toplanıp derlenmiş belgeler, eğer farklı eller tarafından parçalar halinde düzenlenerek sistemsiz bir şekilde bir araya getirildilerse, metnin zıtlık, anlaşılmazlık ve anlamsız bölümler ile dolu olacağı iddia edilir. Bu bölümün büyük bir kısmı hiç kuşkusuz eldeki kanıt türüne çok benziyordu, ama o dönemin usçu Motazelit'i tarafından elbette daha saygılı bir dil ile yazılmış ve El Mamun tarafından onaylanmıştı. Çünkü El Mamun'un Kuran'ın yaratılmış olduğunu ilan eden hararetle ve uzun süren bir tartışmanın ardından yazılmış olduğunu bilmekteyiz. Bu nedenle durumun tüm olasılıkları ile uyumludur ve tartışmanın bu belirli safhası Yazarımız tarafından uzun bir şekilde ve az yetkiye sahip bir geleneğin bolluğu ile işlenmiştir; o dönemde rağbet gören bir şekilde,—uzun ve sık büyüyen bir mantar türü gibi Abbasi grubundan çıkmış ve başarısı güçlendirilmiştir. Durum, çok geçmeden bu özgür düşünen kuşağın aleyhine çevrildi ve bu kuşak sırayla ağır zulüm gördü ve ne önce ne de daha sonra böyle bir fırsat asla ele geçmedi; Savunmacımız, davasını düşmanın elinin altında bulunan silahları ile kanıt göstererek Halife'nin davasının gölgesi altında bu durumun tadını çıkardı.

El Kindi, İslamiyet'in yükselişi sırasında yaşamış olan Yahudilerin ve Bedevilerin iki yüzlülüğüne, yüzeysel inanç değişikliklerine ve kirliliği ve dünyasal motiflerine değinir. Peygamberin ölümünden hemen sonra büyük Din Değiştirme gerçekleştiğinde, inanç değiştiren kişiler İslamiyet'e geri döndürüldüler; “bazıları korkutuldu ve kılıç ile tehdit edildi, bazıları ise güç ve zenginlik ile ayartıldılar, diğerleri ise bu yaşamın tutkuları ve zevkleri tarafından cezbedildiler”. El Kindi, o dönemin Yahudileri ve Mecusileri için de aynı durumun söz konusu olduğunu söyler. Ve amacını netleştirmek için Halife'nin her zaman düzenlediği toplantılardan birinde yaptığı konuşmasından bir alıntı ile sözlerine devam eder. Bu bölüm, El Mamun'un karakterini tanımlaması nedeni ile öylesine önem taşımaktadır ki, yazımı uzatma riskini göze alarak, konuşmanın tamamına burada yer vereceğim: —

Ve şu konuyu hatırladığından hiç kuşum yok (Rab seni kutsasın, Dostum!), Saray mensuplarından biri dışardan Müslüman gibi görünmesine rağmen, yüreğinde günahkar bir Mecusiydi ve bu konu Sadık Olan'ın Komutanının toplantısında konuşulmuştu ve Halife bunun üzerine düşüncelerini şu sözler ile dile getirmiştir (bana verilen bilgiye göre): —

“Rab hakkı için! Çok iyi biliyorum ki, pek çok kişi İslamiyet'e inandığını söylemesine rağmen (ve Halife burada pek çok danışmanın adını belirtir), gerçekten bu inançta değiller; bunu bana gösteriş olsun diye yapıyorlar; aslında ağızları ile söylediklerinin yürekleri ile uyuşmadığının çok iyi farkındayım. Bu kişiler, İslamiyet'i benimsemiş olan bir gruba aitler, ancak bu inanca sevgi

¹ El Hajjaj'ın eylemi, (Abbasi grubu tarafından yeterince yanlış anlaşılacak ve taciz edilen) harfin fonetik değerini belirten işaretler şeklinde belirli ekler ile temelde sınırlandırılmış olarak görünür. Bkz. Slane 'in yazdığı “İbn Khallikan,” cilt i. s. 359 ve not 14, s. 364. Ama bir Abbasi mahkemesinde Omeyyadların bu büyük ama sert ve şiddetli Valisinin aleyhinde bulunmak doğaldı.

beslemiyorlar, bu şekilde davranmaktaki amaçları, Sarayıma giriş hakkını elde etmek ve Krallığımın onuruna, zenginliğine ve gücüne ortak olmak. Dışardan ağızları ile söylediklerine içlerinde inanmıyorlar. Aslında bu durumları bana Yahudilerin çok iyi bilinen bir durumlarını hatırlatıyor. Yahudiler İslamiyet duyurulduğu zaman Tevrat ve Musa'nın Yasasına inanıyorlardı. Ve ben gerçekte Hıristiyan olan ve İslamiyet'i istemeyerek benimseyen (Halife burada danışmanlarından pek çok kişinin adını bildirir), birkaç kişi tanıyorum. Bu kişiler ne Müslüman ne de Hıristiyandırlar, kendileri için söylenecek tek söz sahtekar olduklarıdır. Tanrı'nın lanetinin onların üzerinde olduğunu bilen ben, şimdi tüm bu durumlar karşısında nasıl davranmalıyım? Bu kişilerden bazıları Mecusi inancını terk ettikleri zaman, (tüm inançlar arsında en kötü ve en iğrenç olanı) benimsedikleri yeni inancı yalnızca görüntü olarak ve iki yüzlülük ile terk ettikleri inancın yerine koymak zorunda kaldılar; ve böylece aynı şekilde Hıristiyan inancını (tüm inançlar içinde İslamiyet'in ve iman ikrarı gerçeğinin görkemine en yumuşak şekilde yaklaşan) terk edenler ile birlikte sayıldılar. Ancak burada Peygamberin (ona bereket olsun!)¹ örneği ve eğilimi önem taşır. Çünkü onu izlediklerini ve onun yardımcısı olduklarını söyleyen pek çok refakatçisi, tanıdıkları ve yakın akrabaları vardı; ama o (ona bereket olsun!), ama o her zaman bu kişilerin iki yüzlü olduklarını ve ağızları ile söylediklerine yürekleri ile karşı çıktıklarının çok iyi bilincindeydi. Bu kişiler, kötülük yapmaktan, hain planlar kurmaktan, onun ayağını kaydırmaktan ve ona karşı olan Putperestlere destek vermekten vazgeçmediler; bu tutumlarında o kadar ileri gittiler ki, aralarından bir grup, dar bir geçitte bindiği katırı aniden korkutmak için pusu kurup beklediler; korkan katır onu üstünden atacak ve böylece yere düşerek ölecekti. Ama Rab onu bu tuzaktan kurtararak korudu ve amaçladıkları kötülüğün başına gelmesine engel oldu. O ise karşı koymayarak, sonuna kadar düşmanlarına nezaket ile davrandı ve Rab onun ruhunu teslim alana kadar bu tutumunu sürdürdü. Böylece yumuşak huyluluğu ve nezaketi aracılığıyla kendisini onların entrikalarına karşı korudu. Bundan dolayı, bana da onun örneğini izlemek yakışıır. Sonra onların hepsi onun ölümünün ardından İslamiyet'i dağıtmak ve imparatorluğu yok etmek için hem gizli hem de herkesin gözünün önünde inanç değiştirdiler. Bu durum, Rabbin yardım ederek mezhep ayrılıklarını ortadan kaldırmasına kadar sürdü; ve O, bunu aralarından bazılarının yüreğine imparatorluk tutkusu ve dünya sevgisi koyarak yaptı; ve böylece nazik ve sabırlı tutum sayesinde yönetim güçlendi ve bölünen gruplar bir araya gelerek barıştılar. Böylece Rab bizler için planladığını yerine getirdi; ve bu neden ile şükran ve övgü sadece Rabbe sunulmalıdır! Bundan dolayı artık saray mensuplarını ile ilgili olarak görüp işittiklerimden daha fazla söz etmeyeceğim; ama Rab onlar ve benim aramda karar verinceye kadar kendilerine nazik davranacak ve tahammül edeceğim, ve 'O, karar verenlerin en iyisidir'.²

Sadık Olan'ın Komutanı olan rabbim eğer şimdi Danışma Kurulu'ndaki soyluların (Rab yüceltilsin!) kulaklarına açıkça konuşmuş ve bundan dolayı bereketler yayılmış olsaydı ve orada bulunanlar bunu orada bulunmayanlara söylemiş olsalardı, burada bu konudan söz etmeye cesaret etmezdim. Bu neden ile burada herhangi bir şey eklememiş olduğuma sizler tanıksınız. Ve şimdi (çünkü bu olayın üzerinden fazla zaman geçmedi) size hatırlatmak istediğim sadece şudur: ve bu toplantıda olup bitenler İnançtan büyük Dönüş konusunu net bir şekilde ortaya getirmek ve insanların İslamiyet'e yeniden dönüş yapma nedenlerinin bu olmadığını göstermektir; gerçek neden dünyaya duyulan sevgi ve hali hazırda egemenliği altında yaşamakta oldukları bu İmparatorluğu bina etmektir. Bu konuda kanıt gösterilmesi için, eğer Rab isterse, bu yanıt, kitabımı dikkat ile okuyan tüm aydın kişiler için yeterli olacaktır.—Sayfa 66.

Halifenin herkesin önünde yapılan bir toplantıda saray mensupları ile ilgili olarak kendisini bu şekilde içtenlikle ifade etmesi garip görünebilir. Ama mütalaalar kesinlikle El Mamun'un karakteri ve ilkeleri hakkında bildiklerimiz ile tam bir uyum içindedirler. Ve bu mütalaalar, aynı zamanda halifeliğinin davasını sabitleştirdikten hemen sonra Bağdat'ta olduğu gibi ilk kez Merve'de de kabul edilmesi konusunda hakim olan sosyal ve dini unsurlar ile de uyuşmaktadır. Herhangi birinin bu tür bir konuşma uydurmaya cüret etmiş olabileceğine inanmak güçtür; ya da böyle bir konuşmanın içten olduğunu var saymak, çağdaş bir yazar yerine başka biri tarafından alıntı yapıldığını düşünmek zordur.

¹ Peygamberden bahsedildiğinde Müslümanlar arasında evrensel olarak söz edilen bu dindar selam, burada yalnızca Halife'ye hitap ederken kullanılır, Savunma'nın başka bir bölümünde yer almaz.

² Sure 10:107 (109)'dan alıntı.

Tartışmacıların ağızları ile beyan ettikleri kişiler olduklarına dair mektuplarda nasıl bir kanıtın yer aldığını incelemeye devam edeceğim ve El Mamun'un davasındaki kişilerin diğerlerinden farklı olup olmadıklarına bakacağım. Savunma'nın eskiliği ve belagat ilmi açısından kendi esasi değerine dayanıyor olduğu doğrudur; ama hiç kuşkusuz, tartışmacı kişilerin hayali değil gerçek kişilikler olduklarını bildiğimiz zaman, tartışma taze bir yaşam ve yeni bir ilgi ile kuşatılmış olur.

Önce, *Haşimi* üzerinde duralım: Haşiminin hayali bir kişi olma olasılığı elbette akla uygundur; İslamiyet'in temsilcisi olarak işe başlatılması hedeflenmiştir; bu sadece, Hıristiyan tartışmasına ilgi çekmek için atılmış olan bir kedi pençesine benzer. Bu, kitabı göstermiş olduğum Konstantinya'lı bilgili Ulema'nın kanaatiydi. Ama kendisinin böyle düşünmesinin ana nedeni, İslamiyet hakkındaki tartışmanın güçsüz bir ifade ile belirtilmesi ve bu tartışmadan daha iyi bir durumun anlamının çıkartılması gerektiği idi.¹ Bu görüşe karşıt bir görüş olarak, Müslüman'ın kişilik ve karakterinin sürekli olarak her iki mektup aracılığıyla desteklendiği düşünülebilir. Her bilgi ve ima, Müslüman'ın ileri sürülen Haşimi ve Abbasi soyu, Halife ile olan ilişkisi, Savunmacımız ile olan dostluğu ve tartışma için kendisinin elde etmiş olduğu özgürlük ve güvenlik garantisi ile uyumludur. Ayrıca kişisel yaşamın birden fazla olayına değinilmiştir. Böylece Çarmıhın amacı ile ilgili olarak merak uyandıran bir bölüm dikkatimizi çeker; El Kındi bu bölümde arkadaşına sürekli olarak şunları hatırlatır: tehlikeli koşullar altında işareti kullanmıştır ya da değerini belirterek çarmıhın çekiciliğinden söz etmiştir. Ve bu fırsatlardan birinde olayın meydana geldiği yeri (Sabat el Madain) kesin olarak belirtir. Başka bir yerde ise, "Can" hakkında yapılan bir başka tartışmada arkadaşı tarafından kullanılan sözlere işaret eder. Muhammed'in adının göksel taht üzerinde yazılı olduğu fikri ile alay eden Hıristiyan, onun kendi grubundaki arkadaşlarından hiç birinin bu garip fikri benimsemediğini söyler. Ve bu tartışmayı kendisinin değil, *arkadaşının* başlattığını hatırlatarak, kullandığı dilin ateşliliği için tekrar özür diler.²

El Kındi'nin kendisi hakkında söyleyeceğimiz, kişiliğinin tüm Savunma boyunca ortaya çıkıyor oluşudur. El Kındi, Nesturi inancına güçlü bir bağlılık ile, üzerlerine her fırsatta en kötü hakaretleri yağdırdığı Yahudilere ve Mecusilere duyduğu güçlü nefreti sergiler. Kureyşli kabileler arasında en güçlü onuru Haşimilere verirken, Arapların mavi kanı olan, tüm Yarımada üzerindeki üstünlüğü ile tanınan Beni Kinda kabilesinin üstünlüğünü ve kraliyet saygınlığını övmekten de geri kalmaz; ve tartışma kendisini ne zaman İsmail'in değil de İshak'ın soyunu tercih etmeye yönlendirse, İsmail soyundan gelen biri olarak kendi görüş açısından dolayı özür diler. İnsanlık hakkında sahip olduğu bilgisi, tecrübesi ve din ile felsefe konularının çeşitli sistemlerine ilişkin deneyimlerinin tekrar tekrar üzerinde dururken, Savunma'nın tamamında yer alan az bir kendini beğenmişlik tadı ile karışmış bilinçli üstünlük mizacını da ortaya koymaya devam eder.

Buna ek olarak, bizim görüş açımıza göre kaba hatta mantıksız olan yapıtın tamamının Arap dilinin tek bir buyruğu ile karakterize edilmesi ve zaman zaman tartışmaların ortaya çıkması,—Cihat ve Şehitlik bölümünde olduğu gibi—kabına sığmayan bir belagat sanatının varlığı, yazarın dikkat çekecek şekilde bilgili ve hünerli biri olduğunu kanıtlamaktadır. Bu nedenle Savunmacı, tanınmamış bir birey olamazdı. Doğal olarak açıkladığı ve Savunmanın tamamı boyunca sürekli var olan kişi olduğundan kuşkulanmamız için herhangi bir neden yok gibidir; soylu Kinda kabilesinin bir evladıydı ve atalarının imanına değişmez bir şekilde yapışmış bir soydan gelmekteydi. Bu karakterin varsayımında dindar bir sahtekardan kuşkulanmak için benim görebildiğim kadarıyla herhangi mantıklı bir temel bulunmamaktadır; aynı şekilde (içsel kanıt, hipotezi kabul ettiği takdirde bile) bu konumu benimsemek için herhangi bir sağduyuya dayalı avantaj da mevcut değildir.

¹ Aynı zamanda bir Müslüman tarafından bir Hıristiyan'a uygulanabilen *Garip* (sayfa 3) sözcüğüne de itiraz etti.

² Bakınız S. 95, 114, 121 ve 129.

O zaman şöyle özetleyelim: ben, yapıtın yazılmış olduğu ileri sürülen dönemin kesin bir kompozisyonu olarak içsel kanıt temeli üzerine oturtulabileceğini düşünüyorum. Ayrıca bu yapıtın bilgili bir Hıristiyanın, *El Kındi'nin* kabile ünvanını taşıyan ve El Mamun'un davasında paye sahibi olan birinin ürünü olduğuna ilişkin neredeyse kesinlik taşıyan çok güçlü bir olasılık mevcuttur. Bunun da ötesinde Savunma'nın, Savunma'ya örnek olarak konulan Başvuruya bir yanıt olarak yazıldığına ilişkin haklı bir tahmin mevcuttur,—Halifenin kuzeni Müslüman Abdullah el Haşimi'nin arkadaşına hilesizce ve iyi niyet ile hitap ettiği bir savunma.

Bu inanç hakkında El Biruni'nin kanıtının tamamen dışında uygun temeller mevcuttur. Ama görmüş olduğumuz gibi bu kanıt, yapıtın, Hicret'in dördüncü yüzyılında geçerli olduğu hakkındaki gerçek nedeni ile ve Savunma'nın kısa Önsözünde nakledildiği gibi, yazarın açıklaması ile uyumlu bir sığa sahip olduğunu gösterir. Benim düşünceme göre El Biruni'nin tanıklığı en dikkatsiz okuyucu tarafından bile fark edilmesi gereken bir kuşku uzaklaştırmaya hizmet edecek kadar değerlidir; ve bu durum, İslamiyet'in başkentinde yaşayan herhangi birinin İslamiyet'e karşı gelerek böylesine korkusuz ve etkili bir ruh ile yazılmış bir ürünü ortaya koyma cesaretine sahip olup olmadığı sorusunun sorulmasına neden olur; ve böyle bir ürün yazıldıysa, bu uygunsuz bilimsel incelemenin hemen gizlenmesi mantıklı değil midir? Müslüman sisteminde din ve sivil güç, birbirleri ile öylesine sıkıca birleştirilmişlerdir ki, Devletin *Loesa Majestesi*, bağışlanamaz bir darbenin büyük hainliği olarak İslamiyet'e karşı girişilecek bir saldırıya her zaman hazırdır. Ama El Biruni'nin kanıtı, ayakta kalmayı başarmış Savunmamızın Müslüman bir ülkede ilk ortaya çıkışından bir buçuk yüzyıl sonra hala devrede olduğunu gösterir. Bu durum, neredeyse ilk anda yazılması gerekenden bile daha büyük hayret uyandıran bir durumdur. Çünkü El Mamun'un özgür düşünceli ve hoş görülü yönetimi altında mümkün olan bu durum, birkaç yıl sonra tamamen imkansız hale gelecekti. Ve kesinlikle emin olabileceğimiz şey şudur: Ortodoks görüşler her çabaya egemen olduklarında bir Savunmayı önlemek ve yok etmek için her tür gayret gösterilecekti. Bu tutum, yalnızca Devletin dinine saldırmak gibi uygunsuz bir davranış olmakla kalmayacak, ama aynı zamanda Ali'nin tanrısal hakkının savunulmasına ilişkin politik düşüncelere, Ebu Bekir'in zor kullanarak tahta oturtulması, ve Kuran'ın derlenme şekli ile ilgili fikirlere de yansyacaktı. Ama yapıt, tüm olasılıklar göz önüne alındığında El Mamun'un ve onu izleyen ardıllarının (El Mamun'un Motazelit görüşlerini paylaşan) egemenliği sırasında zaten öylesine yaygındı ki, baskı altına alınmasının imkansız olduğu kesindi. Ve böylelikle kopyalar, gizli de olsa, bazı Müslüman ülkelerinde ayakta kalabildiler. Bu dikkat çekici kitabın Hıristiyan ülkelerinde neden daha iyi tanınmadığı ve değerinin neden daha iyi bilinmediğini anlamak güçtür, - bunun nedenini gerçekten anlayamıyorum.

Tüm bu gelişmeleri kabul ettikten sonra akıllarda yine de şu soru kalacaktır: bu bilinmeyen "Hıristiyan El Kındi" kimdir? Dr.Steinschneider'in Prof. Loth'a yazdığı bir mektupta ortaya atılan bir öneri bizleri Yazarımızın kimliğini teşhise yönlendirebilir. Bu mektupta, *Eustathius El Kındi* hakkında bir işaret verilmiştir; Kasiri'nin Arap dili kütüphanesinde geçen Hıristiyan ve Yahudi adları arasında bu kişiden, Aristo'nun çevirmenlerinden ya da Grekçe yapıtlarının kopyacılarından biri olarak söz edilmektedir: bu sözü edilen kişi bizim Savunmacımız olamaz mı?¹

Bu konuda daha derin bir araştırma ya da benzer başka bir yönde yapılacak inceleme Savunmamızın yazarının kimliğine büyük olasılıkla daha fazla ışık tutacaktır. Doğu ya da Avrupa kitaplıklarındaki aynı konu ile ilgili diğer El Yazması Metinler. Metnin saflığını açıklamak için basılı çeviri ile birlikte avantajlı olarak kıyaslanabilir. Özellikle bu baskının

¹ Dr. Steinschneider'in mektubu, "Zeitschrift der Morgenlaendischen Gesellschaft" adlı eserinin 315 sayfasında bulunur, cilt xxix. Casiri'de işaret edilen bölüm şöyledir: — وهذه الحروف نقلها بسطاط . . . الكندی كتاب الإلهيات . . . "Bibliotheca arab.Hisp. Michaelis Casiri," *Matrili*, M.S.1760, cilt i. s. 310.

yayınlandığı El Yazması Metinler’de kusurlu ya da anlaşılması güç bir şekilde görünen türdeki bölümler ile karşılaştırılabilir.¹

Araştırma, Doğulu bilim adamlarımızın en seçkinlerinin dikkatini çekecek kadar değerlidir. Savunma, kendi türünde kesinlikle eşsiz bir yapıttır. Savunma’nın eskiliğine, belagat özelliğine , cesaretine ve gücüne Müslüman tartışmasının tarihi olaylarında kesinlikle rastlanmaz. Ve tartışmanın kaynağına, Yazarımızın yaşamına ve içinde bulunduğu koşullara, eserin güvenilirliğine ve bize ulaştırılan metnin içtenliğine ışık tutabilecek olan herhangi bir araştırma, yalnızca edebi bir ilgiye değil, ama aynı zamanda aynı mücadele hakkındaki bazı konularda pratik ve önemli bir tahammüle de sahip olmalıdır. Sözü edilen bu mücadele, El Mamun’un dönemindeki Hıristiyan Abd el Masih el Kındi ve Haşimi Abdullah’ın emeklerini içererek bugüne kadar devam eden bir mücadeledir.

Bu araştırmanın ileriye götürülmesi için göstermiş oldukları fevkalade nazik yardım için Romalı Prof. Ignatius Guidi, Münihli Dr. Fritz Hommel’e içten teşekkürlerimi sunarım. Özellikle Prof. Ignatius Guidi’ye, Üçlü Birlik öğretisinin bir karşıtı olarak görünen Ebu Yusuf el Kındi’ye ait tartışmanın tamamını benim için kopyalama konusunda göstermiş olduğu iyiliği nedeni ile büyük şükran borçluyum.

¹ “Bibliothèque Orientale”ın 257 no.sunda de Sacy tarafından işaret edilen Paris’teki El Yazmasında mevcuttur. Steinschneider tarafından aynı zamanda No. 112’de “Kındi,Yakubi mi?” sorusu da yer alır. “Verteidigung der Christlichen Religion gegen den Islam, in Karschunischen MSS.” “Polemische und Apologetische Literatur in Arabischer Sprache,” adlı eserine bakınız. Leipzig, 1877, s. 131. Bu sonuncu eserde Haşimi’nin mektubu (bize böyle söylenir) kısaltılmış bir şekilde verilir.

EL KINDİ’NİN SAVUNMASI

HAŞİMİ ABDULLAH’IN MEKTUBUNA

YANIT OLARAK

Müslüman Avukatın mektubu esenlik ve merhamet dilekleri içeren selamlar ile başlar. Mümin Olmayanlara bu tür bir selam ile hitap etmek alışılmış bir tutum değildir. Hitabın türü hakkında *Zimmiler* (korunan Yahudiler ve Hıristiyanlar) ve gerçek Müminler arasında ayırım göz etmeyen Peygamberin örneğini haklı çıkarır.¹ Ve daha sonra Halife tarafından kuzeni El Kindi’ye verilen değerden ve kendisine gönderdiği yürekten selamlardan söz eder. Arkadaşının soylu doğumu üzerinde durur ve diğerlerinden farklı dindarlığı, kültürü ve bilgisinden hayranlık ile söz eder. Şimdi arkadaşını İslamiyet’i benimsemeye davet ederken, Peygamberin öğretisi ile tam bir uyum içindeydi ve her birinin ayrı ayrı iman ikrarlarının emeklerini nazik ve lütfekar bir ruh ile tartışmaktaydı.² Kendisi, Hıristiyanlığın tüm biçimlerini yakından bilmekteydi. Sıra ile adlarını bildirdiği çeşitli kitaplar ile Yahudi ve Hıristiyan Kutsal Yazılarını okumuştur. Farklı Mezheplerin öğretilerini şahsen tanımaktaydı, - Roma Kilisesine ait olan *Melkitler*; mezhep ayrılıklarının en mantıksız olarak itham ettiği *Yakubiler*; dostunun bağlı olduğu grup olan ve uygun ve olumlu ifadeler ile tanımladığı *Nestoryanlar*; çünkü Muhammed tarafından bilinen kilise dalı Nesturyandı. Ve bu kilise grubu Kuran’da Muhammed tarafından övülür. Muhammed, çeşitli kiliselerin törenleri, duaları, oruçları ve bayramları konusunda bilgiliydi; rahibelerin yaşadığı manastırları ve kutsal yerleri yalnızca ziyaret etmek ile kalmamış, ama aynı zamanda bu kutsal yerlerin piskoposları, rahipleri ve bilgili kişileri ile görüşmeler de yapmıştı. Hiç bir fark gözetmeden tüm Hıristiyanlara küfür yağdıran avam takımından biri değildi. Onların mezheplerini ve öğretilerini yakından tanıyan biri olarak, bu konularda nelerin iyi olduğunu takdir edebiliyordu. Bu neden ile dostunun iman ikrarının hatalarını reddetmesi için dostuna çağrıda bulunabilecek bir konuma sahipti ve her ikisinin de ortak atası olan İbrahim’in büyük Katolik imanını İslamiyet’in getirdiği tüm bereketler ile birlikte benimseyecek durumdaydı. Kendisi daha sonra Müslüman dininin dua, oruç, hac ve Cihat gibi uygulamalarını ve zorunluluklarını yeniden sayar; kapısı dostuna açık olan Cennetin zevkleri üzerinde durur ve onu Cehennem acılarından kaçması konusunda uyarır—bu yalvarışını Kuran’dan alıntı yaptığı çok sayıda ifade ile destekler. Yapması gereken yalnızca gerçek imanı benimsemektir, ve o zaman hemen davadaki uygun yerine ve saygınlığın kavuşacak ve İslamiyet’in tüm bereketlerini hem bu yaşamda hem de gelecek olan yaşamda paylaşacaktı. Daha önce sözü edilen konular arasında dört eş (eğer kendisini hoşnut etmedikleri takdirde boşanabilirdi) ve cariyeler ile evlenmenin ayrıcalığına değinmiştir.

Mektubuna sevgi dolu bir yalvarış ile son verir ve eğer karşı koymayarak Hıristiyan inancına bağlanmayı seçerse, mektubuna korkmadan ve iyilik etmek için değil Halife’nin kendisi tarafından garanti edilen kraliyetin sağladığı kesin güvenlik ile yanıt vermesi için ısrar eder.

El Kindi’nin Savunması, kendisinin iyiliği için gösterilmiş olan ilgiye ve kalıcı bir dostluğun güvencesini veren ifadeye duyduğu şükranı belirterek başlar. İyiliğini sözleri ile ifade edemeyecek kadar üstün gördüğünü onaylayan bir şükran ile Halife’nin uzun ve refah içinde yaşaması için dua ederek iyi dileklerini sunar. Bu duayı, Tanrı’nın yardımını ve rehberliğini istediği küçük bir dua izler; Tanrı’nın hizmetkarları krallar ve yöneticiler önüne

¹ Örneğin, Muhammed’in Aylah’ın Hıristiyan reisi John ibn Rubah’a yazdığı mektuba bakınız. “Muhammed’in Yaşamı,” s. 457.

² Sure xxix.46’den alıntı yapar, “Kitap ehli ile ancak en güzel bir yolla mücadele edin.”

getirildiklerinde, kendilerine o anda ne söylemeleri gerektiği bildirilecektir, &c. (Matta x.18,19 ayetlerinden alıntı yapılmıştır).

Birinci Kısım Üçlü Birlik öğretisi hakkında bir savunma için ayrılmıştır; bu öğretilerle ilgili tartışma bizim anlayışımıza göre genellikle zayıftır ve doğal değildir. Arkadaşı, kendisini, Katolik ya da *Hanifi* olan ortak babaları İsmail'in imanını benimsemeye davet etmişti. Savunmacımız, Hanifi imanının aslında *putperest Sebaluların* inancı olduğu şeklinde bir yanıt verir; İbrahim Tek Gerçek Tanrı'ya tapındığını inanç değiştirmeden önce ağzı ile söylemişti. "İbrahim'in bu iki dininden hangisini benimsemeliyim?" diye sorar. Ve eğer Birlik olacaksa, bu nedenle İbrahim'e yapılan açıklamanın İsmail değil İshak tarafından miras alındığını ve mirasın Arap soyundan değil, İsrail soyundan geldiğini söyler; ve beni aynı konuya davet etmeniz, sizin için değil, onlar içindir." Üçlü Birliğin lehine olan belirli metafiziksel tartışmaları ortaya getirip gösterdikten sonra, gizemin, Yahudi Kutsal Yazılarında daha önceden açıkça ima edilmesine ama yine de bu gizemin Mesih'in gelişine kadar tam olarak açıklanmayacak olmasına rağmen, gizem hakkında Eski Antlaşma kitaplarından geniş ölçüde alıntılar yapar. Mesih'in Tanrı'nın Oğlu olması ve Üçlü Birlik gibi konuların Kuran'da yanlış anlatıldıklarını iddia eder ve Tanrılıktaki Dişi bir unsur fikrini Muhammed'in, Yahudilerden ödünç aldığı ileri sürer. Hıristiyanların, Kuran'da belirtildiği gibi, "Tanrı üçlünün biridir" ya da "üç Tanrı vardır" şeklinde bir düşünceye inandıklarını yalanlar,— Marsiyonistler gibi sapkın öğretilere yer veren mezheplerin inançlarına dayanan bir suçlama. "Bilgisiz köpekler" olarak adlandırılan bu mezhep yanlılarının Hıristiyan adını asla hak etmediklerini söyler; ve kilisenin inandığı gerçek öğretiler hakkındaki yani, "Üç Kişide tek bir Tanrı vardır" iddiasında kendisini desteklemesi için arkadaşının özel bilgisine baş vurur.

Yazarımız burada Eski Antlaşma'dan bol bol alıntı yapmıştır. Örneğin, İshak'ın yerine geçirilen koç konusuna işaret eder; Yehova'nın "*Ben Ben Olan'ım*" açıklamasına yer verir; "İbrahim'in, İshak'ın ve Yakup'un Tanrısından" söz eder; bu tür bölümlerde "Aşağı inelim" ifadesinde olduğu gibi Yahudiler tarafından çoğul kişi zamiri kullanılmasının nedenini ululama ile ilgili olarak değil, birlik içindeki üçlü birlik gizemi olduğunu belirtir; İbrahim'i ziyaret eden üç melek; "Tanrının olan Rab tek Rabdir"; "gökler Rabbin sözü ile, gök cisimleri ağzından çıkan soluk ile yaratıldı" (Mezmun xxxiii.6); Yeşaya'nın İnziva Yeri, &c. Savunmacımız, eğer kitabını "uzun, ayrıntılı ve sıkıcı hale getirmeyecek olsalardı, bu tür benzer kanıtlardan pek çok sunabilirdi."¹

Yazarımız şimdi arkadaşına daha yüksek bir mahkemeye baş vurması konusunda söylev verir. Muhammed'in El Haşimi ile birleştirilen kişiliği resmedilen bu kişiliğin ait olduğu soy nedeniyledir. Muhammed hakkında tek bir kötü söz söylenmez.² Ancak bir peygamber olduğu iddiası, farklı bir temel üzerine yapılmıştı ve meydan okumaya açıktı. Bir zorba tarafından ileri sürülen iddialara inanmak için bu iddiaların doğruluklarını kanıtlayacak yeterli nedenleri temel almaları gerekir. Peygamberin kariyerini bu nedenle başından sonuna kadar tartışacaktır. Bu, grup ruhu ve bağınazlığın bir kenara bırakılması halinde değerli olabilecek bir tartışmaydı.

¹ Muhakeme bazen "İbrahim'in, İshak'ın, ve Yakup'un Tanrısı" ifadesindeki üç kişinin belirtilmesinde olduğu gibi, merak uyandıran bir hal alır. Çoğul zamir kullanılan bölümler arasında Daniel kitabındaki "Ey Kral, Tanrı seninle konuşuyor, *Ey Nebukadnezar, sana konuşuyoruz* diyor"—"*konusuyorum*" demiyor—bu, ayrıntılarını araştırmadığım bir ifadedir. El Kindi'nin tartışmalarının çoğu, özellikle metafiziksel olanı, o dönemde çekici olan tartışmalı bir genel biçim içinde ortaya atılmış olmalarına rağmen, doğru olduklarını güçlükle belirtebileceklerdir. Ama bu bölümde dağılım ya da çevirinin uygunluğu hakkındaki tek tartışma şudur: kuşku duyduğum nokta, İbrahim'in *Hanifi* dininin, Birliğin Katolik imanına değil (Kuran'da çok açık olarak ifade edildiği gibi), Seba putperestliğine ait olduğunu söylemesidir. Yazarımız, bu görüşü desteklemek amacı ile Kuran'ın metinlerine ters anlam verir; örneğin, Muhammed'e şöyle söylemesi buyurulmuştur: "Ben, *ilk Müslüman'ım*." Müslüman okuyucular, Kutsal Yazılarının bu şekilde yanlış sunulmasına elbette itiraz edeceklerdir.

² Yazarımız Peygamberden hiç bir zaman adı ile söz etmez, ama genellikle "*senin Efendin*" (Sahib) der.

Bu bölümü Peygamberin kariyerine ilişkin kısa bir özet izler. Çocukluğunda yoksul bir öksüz ve bir putperest olan Muhammed, Hatice ile evlenerek refah ve servete sahip oldu. Sonra, halkını, onların önderi olduğunu ileri sürerek yeni bir düzene sokmak istedi. Ama halkının gururu ve zorbalığı nedeniyle bunu başaramayınca, peygamberlik görevini üstüne aldı ve Arapları, öğretişini kabul etmeleri konusunda ikna etti—Arap halkı cahil ve bozulmuş bir soydu ve adım attıkları yolun ne başlangıcını ne de konusunu bilmiyorlardı. Muhammed, akıncılık, yağmacılık ve çapulculuk gibi konulara bir ulus olarak duydukları sevgiye boyun eğerek Arapları kazandı. Ebu Cahil'in kervanına yapılan bir saldırı, Peygamberin on üç yıllık bir hizmetten sonra yanında sadece kırk izleyicisi ile Mekke'den ayrılmasına neden oldu. Peygamber yoksul bir kent olan ve daha çok Yahudilerin oturduğu Medine'ye sığındı. Ve insanların gözleri onun gerçek karakterini ilk kez üzerine bir camii inşa etmek için iki öksüz çocuğa ait olan bir arsayı işgal ettiği zaman gördüler.¹

Diğer kısım Medine'de ortaya çıkan yağma ve askeri seferler gibi konulara ayrılmıştır. Peygambere eşlik edenler tarafından emir alan ilk üç kişi, hatırı sayılır büyüklükte bir güç ile bu konu üzerinde durdular; Otuz izleyicisi ile birlikte gönderilen Hamza, yanında üç yüz kişi bulunan Ebu Cahil et Alis ile karşı karşıya geldi, ona saldırmaktan korkarak geri çekildi.El Kındi şöyle der: Bu durumu, Vaat edilen diyarın fethi sırasında Tanrı tarafından Yeşu'ya verilen yardım ile karşılaştırın; bu olay sırasında bir kişi bin kişiyi kovalamış ve iki kişi on bin kişiyi kaçırmıştı. Muhammed'e inanan ve onu izleyen Hamza, putperestlere tapan Ebu Cahil'in önünden geri çekilerek kaçmıştı. Tanrı'nın yardımı neredeydi ve hizmet eden melekler neredeydiler? Rabbin Ordusunun Komutanı Eriha kentinin önünde Yeşu'ya görüldü ve Yahudi kahinler borularını çaldıklarında kentin duvarları yıkıldı (Yeşu v.vi). İslamiyet, kendi alanında bu konu ile benzerlik taşıyan bir olaydan söz edebilir mi, ya da buna benzeyen bir örnek gösterebilir mi? İkinci olay şuydu: Ebu Obeyda, yanında yetmiş adam ile iki yüz adamı olan Ebu Sofyan'a saldırmak için Batn Rabigh'e gitti: ama Cebrail, ona yardım etmek için görünmedi. Ve Ebu Obeyda, sonuç alamadığı bu yürüyüşten eli boş olarak geri döndü. Bu olay ile Musa'nın yaşadığı olayın birbirlerinden ne kadar farklı olduklarını bize Müslümanların kendileri anlatırlar, Cebrail geldi ve Firavun'u 400.000 izleyicisi ile birlikte denizin derinliklerine gömerek yok etti. Üçüncü kez Sad, Kharrar'daki bir kervanın yolunu kesmek için yirmi adam ile anlaştı, ama bu olay bir gün önce gerçekleşti ve Muhammed'in bundan haberi yoktu. Eğer Muhammed gerçek bir peygamber olsaydı, kendisine daha önce mutlaka bilgi verilecekti; çünkü görünmeyeni ayrıntıları ile bildiren kişi gerçek bir peygamber olduğunu böyle ortaya koyar; aynı Samuel'in Saul'a babasının kaybolan eşeklerinin bulunduğunu bildirmesi gibi (I.Samuel ix.). Kurtarıcımız, söylenen her şeyin iki ya üç tanığın sözü ile doğrulanmasını istemişti (Matta xviii.16.). Ve El Kındi, burada ikna edici üç kanıtın varlığından söz eder.²

Muhammed'in kendisi tarafından yönetilen ilk üç askeri sefer aynı şekilde başarısız oldu, çünkü ganimetini elinden kaçırdı ve başı önünde geri çekildi. Yazarımız şimdi şöyle der:”Muhammed'in sizin söylediğiniz gibi, bir peygamber olup olmadığına şimdi siz kendiniz karar verin”. Ayrıca peygamberlerin yağma ve talan ile ne ilgileri olabilir? Yağmacılık ve çapulculuk işini neden eşkiyalara ve haydutlara bırakmıyor? O zaman bana Sadık Olan'ın Komutanı olan rabbimize karşı ayaklanarak onu çok üzen ve insanları büyük ölçüde felakete sürükleyen Babek Khurramy ile Efendin arasındaki farkın nerede olduğunu söyler misin?³ Bu

¹ Bu kısa özet sadece zihin karıştırmak ile kalmaz, aynı zamanda hatalıdır da; öksüzlerin arsası ile ilgili iftira gibi —Bakınız “Muhammed'in Yaşamı,” s. 181.

² Anlaşılacağı gibi Kutsal Yazılardan alınan bölümler Savunmacımız tarafından genelde geniş bir şekilde alıntı yapılarak aktarılırlar.

³Babek Khurramy (şen ya da neşeli), yaklaşık 202 Hicret yılında eski İran'daki isyan ölçüsünü arttırdı. 212 yılında fethettiklerini Mezopotamya'ya taşıdı ve 214'de (tam Savunmamız'ın yazıldığı ya da ondan kısa bir dönem önce) bir imparatorluk ordusunun tamamını imha etti, isyanı büyülterek zulmüne hainlikle yirmi yıl devam etti.222 hicret yılında tahttan indirilerek öldürüldü. İsyanı sırasında 250.000 erkek ve altı komutan

soruya yanıt veremeyeceğini çok iyi biliyorum. Ve her şey Efendinin tüm yaşamı boyunca hatta ölünceye dek böylece devam etti. Güçsüz bir kervana rastladığında saldırdı, yağmaladı ve katliam yaptı. Ama saldırdığı kervan güçlü çıktığında yenik düştü ve kaçtı. Küçük çapta yağmalama ve gece saldırılarının yanı sıra Efendinin bizzat ilgilendiği yirmi dokuz sefer ve dokuz meydan savaşı yapıldı. Diğer askeri seferler, kendisine eşlik edenler tarafından yönetildi.”

“Efendinin uygunsuz ve çirkin bulduğu kişileri öldürmen için Efendin tarafından sana verilen görev çok garip ve aynı zamanda büyük bir rezalet. Ibn Rawaha, hile yaparak öldürdüğü Yahudi Üzeyir ibn Zarim’e karşı uzlaşma yoluna gitti ve Ibn Omeir yine bir Yahudi olan Ebu Afek ile uzlaşma yapmak için gönderildi. Bu sonuncu kişi eli ayağı tutmayan, çaresiz ve yaşlı bir adamdı. Ibn Omeir bu yaşlı adamı gece yatağında uyurken haince bıçaklayarak öldürdü, çünkü bu adam senin Efendinden nefret ettiğini söylemişti. Şimdi senden rica ediyorum, bana söyle; böyle haksız bir eylemi daha önce hiç duydun mu ya da bir yerde okudun mu? Herhangi bir açıklama ile böyle bir eylem onaylandı mı; bir insanın sadece bir kusurdan söz ettiği için öldürülmesinin emredilmesi nasıl bir buyruktur? Bu yaşlı adam öldürülmeyi, hem de gafil avlanarak öldürülmeyi hak edecek herhangi bir şey yaptı mı? Eğer gerçeği konuştuysa bu şekilde öldürülmesi mi gerekiyordu? Ve eğer yalan söylediye bile bunun için öldürülmesi gerekmezdi, kendini zaman içinde bu kötülükten geri çekmesi için dövülerek cezalandırılması daha uygun olmaz mıydı? Dostum, sen çok iyi biliyorsun ki (Rab sana lütfetsin!), gece küçük yuvasında dinlenen bir kuşu rahatsız etmek bile yasaya uygun değildir; yatağında güvenlik içinde uyuyan bir adamı öldürmek ve bu katliamı sadece kötü birkaç söz söylediği için yapmak yasaya uygun olabilir mi? Bu yapılan katliam değilse nedir? Böyle bir eylemi ne Tanrı’nın, ne mantığın ne de doğanın yasasının haklı çıkaracağına inanmam. Hayır, ölsem de böyle bir şeye inanmam! Bu ancak Şeytan’ın Adem ve günaha düşmüş soyuna karşı düzenlediği eskiden beri sürdürmekte olduğu işidir. Ve tüm bunlar senin Efendinin “tüm insanlığa bir Bereket ve merhamet olarak gönderildiği” sözlerin ile (Rab seni doğru yola yönlendirsin dostum!) nasıl da birbirine uygundur.”¹

El Kindi şimdi Peygamberin yaşamındaki savaşa ait diğer bir ya da iki bölümden söz eder. Abdullah ibn Yahş askerlerden oluşan küçük bir keşif kolu ile Mekke’ye doğru gönderildi ve yolda Yemen’den gelen bir kervana saldırdı, kervanın önderini öldürdü ve ganimeti Medine’ye taşıdı. Muhammed Medine’de kraliyete ait payı kendine tahsis ettikten sonra artan ganimeti esir alan kişilere teslim etti. O dönemde bu eylemin adil olup olmadığına karar vermek için kapı kapı dolaşıldı ve oy toplandı. Ve Yazarımız bu konuda nasıl karar verilmesi gerektiği konusunu dostunun seçimine bırakır.²

Medine’nin dış mahallelerinden birinde yaşayan bir Yahudi kabilesi olan Beni Kaynoka’ya yapılanlar da aynı derecede adaletsiz eylemlerdi. Bu kabile hiç bir hatası yokken ve herhangi bir neden olmaksızın kuşatıldı ve hemen teslim olması için zorlandı. Bu kabilenin müttefiği olan Abdullah ibn Obey onların adına ricada bulunup yalvardı; Abdullah ibn Obey’in aracılığı nedeni ile Muhammed, bu kabilenin yaşamını bağışladı; ama kabileyi Suriye’ye sürgüne gönderdi. Kabilenin mal varlığına el koydu ve bunu kendisine eşlik edenler arasında dağıttı.³ “Keşke (El Kindi konuşur) Efendinin, kendisine zarar vermeyen bir halkın mal varlığını gasp etme konusunu vicdanına nasıl kabul ettireceğini bilseydim. Bu kabileye saldırmaması için hiç bir haklı nedeni yoktu, bunu sadece bu kabile zengin olduğu için ve kabilenin gücünü kırmak için yaptı. Böyle bir davranış peygamberlere özgü değildir, sadece Tanrı’ya ve Kıyamet Gününe inanan biri bile böyle davranamaz.

öldürdüğü söylenir. Bkz. Weil’in “Geschichte der Chalifen”,iii.301;ve Sale’in “Koran”, cilt. i. s. 213. Savunma’nın döneminde adıyla saldırdığı dehşet,örneğin ne kadar uygun olduğunu özellikle belirgin kılar.

¹ Bu suikastlar ile ilgili olarak “Muhammed’in Yaşamı”na bakınız, s. 249 ve 362.

² “Muhammed’in Yaşamı” s. 216.

³ “Muhammed’in Yaşamı” s. 250.

“Buna benzer daha pek çok şey anlatabilirdim, ama okuyucu yorulabilir diye anlatmıyorum; ve bence örnek olarak verdiklerim yeterlidir. Ama Ohod Meydanında Efendinin başına gelenler hakkında söylemem gereken bir şey var. Kendisinin alt çenesindeki sağ alt dişi kırıldığı zaman dudağı yarıldı ve Otba'nın elleri yanağında ve şakağında uzun ve derin bir yara açtılar; aynı zamanda İbn Kamea kılıcını Peygamberin başının üzerine savurduğunda bu saldırıyı savuşturmak isteyen Talha da parmaklarından bir kaçıyı kaybetti.¹ Dünyanın Kurtarıcısı olan Rabbimizin yaptıkları ile bu olayı karşılaştıralım: Mesih izleyicilerinden birinin kulağı kesildiğinde kesilen kulağı diğer sağlıklı kulağın aynısı haline getirerek yerine yerleştirdi. Şimdi aynı şey Efendini korumak uğruna parmaklarını kaybeden Talha'nın başına geldiği zaman, Efendin bu parmakları iyileştirerek eli eski haline getirseydi, peygamberliğinin gerçek olduğuna dair bir işaret vermiş olacaktı. Ama onun yardımına gelmeyen melekler neredeydiler ve neden onun dişlerinin kırılmasına, dudağının yarılmasına ve yüzünün kan ile kaplanmasına engel olmamışlardı?—o, peygamberlerin Peygamberi, seçilmişlerin seçilmiş ve Rabbin elçisi değil miydi? Eski peygamberleri kurtardıkları gibi neden onu kurtarmadılar?—Elişa Kral Ahav'ın izleyicilerinden; Daniel Darius'un aslanından; Ananya erkek kardeşlerinden, tanrısayar gençler Nebukadnezar'ın ateşli fırınından ve diğer peygamberler ile Tanrı'nın kutsalları pek çok tehlikeden kurtarılmamışlar mıydı? Ve Adem ve tüm insanlık yalnızca, adı aynı zamanda Tanrı'nın tahtında yazılı olan bu senin Efendinin adı için yaratılmamışlar mıydı?

“Şimdi bir başka konuya geçiyorum. Senin Efendinin yaşamı, onun “insan soyuna bir Bereket ve Merhamet olarak gönderildiği” ifadesi ile uyumlu mu? Aksine, onu en çok ilgilendiren konu güzel kadınları kendisine eş olarak almaktı; çevresindeki kabilelere saldırmak, onları öldürmek ve yağmalamaktı ve kadınlarını kendisine cariyelik etsinler diye yanında götürmekti. Kendi ağzı ile söylediği gibi en büyük zevkleri, güzel kokular ve kadınlardı—peygamberlik iddiasına ilişkin garip kanıtlar!² Zeyd'in karısı Ayşe'ye olan aşkından kitabım ile karşı fikirde olan kişilere duyduğum saygı nedeni ile söz etmeyeceğim; - sadece Peygamberin kendisinin bu konu ile ilgili olarak gökten indirilmiş olduğunu ileri sürdüğü bölümden alıntı yapacağım:—

Ve sen (Ey Peygamber), Tanrı'nın ve senin üzerine iyilik yazdırdığın kişiye (örneğin, Peygamberin arkadaşı Zeyd) , - *Eşini kendine sakla ve Tanrı'dan kork*; ve zihninde, Tanrı'nın bilmesini istediğin şeyi gizledin ve insandan korktun, - oysa Tanrı daha değerlidir ve korkman gereken O'dur. Ve Zeyd boşanmasını sona erdiği zaman BİZ onu seninle evlendirerek birleştirdik, öyle ki, Müminler evlatlık edindikleri oğullarının eşleri boşanmalarını tamamladıktan sonra evlendikleri zaman kendilerine karşı ithamda bulunulmasın. Ve Tanrı'nın buyruğu yerine getirilmelidir. Allah'ın, kendisine farz kıldığı şeyleri yerine getirmesi konusunda peygambere bir darlık yoktur. Evlatlıklarının eşleri ile evlenmeleri konusunda müminlere bir zorluk olmasın. Allah'ın emri mutlaka yerine getirilmiştir.—Sure xxxiii. 37, 38.³

“Anlayışlı kişiler için bu örnek yeterli olacaktır.”

Daha sonra Ayşe'nin Safwan ile olan gece macerasının öyküsü anlatılır. Bu macera Medine'de büyük bir skandal yarattı ve Muhammed'in gözde eşinden kuşkulanasına neden oldu;—Ali, bunun üzerine ona, şu sözler ile sona eren bir hitapta bulundu: *Ey Tanrı'nın Peygamberi! Rab seni bu konuda sıkıntıya düşürmedi ve ayrıca bu kadından başka daha pek*

¹ “Muhammed'in Yaşamı,” s. 270.

² Burada itiraz edilebilir bir bölüm mevcuttur.sayfa 50, 4.ve 5.satırları (bölümün anlamına katkıda bulunsalar bile) çeviride atlıyorum. Ayrıca bunlar eksik ve hükümsüz bir sünneti temel alırlar.

³ Bakınız, “Muhammed'in Yaşamı,” s. 302.

çok kadın var. Ancak Muhammed’i ikna edemedi, çünkü Muhammed’in Ayşe’ye aşırı bir düşkünlüğü vardı; Ayşe , evlenmiş olduğu eşleri arasında tek genç kızdı. Onun yüreği genç Ayşe’yi çok çekici buluyordu (ve bu durum, Ali ile Ayşe arasında tüm yaşamları boyunca süren düşmanlığın nedeniydi); ve böylece sonunda Nur Suresinde Ayşe’nin masumiyetine ilişkin bir açıklamaya resmen yer verdi – *Evli kadınlara zina isnat edenlere*, v.b. Öykü kötü bir üne sahiptir ve daha fazla açıklama yapmamı gerektirmez.¹

Daha sonra Muhammed’in eşlerinin bazılarının adları özellikle belirlenerek hazırlanmış ayrıntılı bir listeye yer verilir. Yazarımız bize Omm Salma’nın kışkıracı bir yapıya sahip olduğunu söyler ve bu kadının ilgilenmesi gereken birkaç çocuğa sahip olduğunu bahane ederek peygamberin onu onurlandırmasına engel olmak istediğini söyler. Muhammed bunun üzerine onun çocuklarını yetiştirmeye söz verir, ama bu sözleri ile onu kandırmaktadır, çünkü bu sözünü hiç bir zaman yerine getirmez.² Zeynep hakkında şunları anlatır: Muhammed, Zeynep’i üç kez gönderdikten sonra Zeynep payına düşen eti onun yüzüne geri fırlattı, Muhammed bunun üzerine bir ay süre ile eşlerinin yanına yaklaşmayacağına yemin etti; ama bir ay sona erene kadar bekleyecek sabrı olmadığından yirmi dokuz gün sonra eşlerinin yanına gitti.³ Yahudi Safiye’ye Peygamber tarafından şöyle öğretilmişti: abla eşler kendisini azarladıklarında, Safiye onlara şöyle yanıt verecekti: *Harun benim babamdır, Musa amcamdır ve Muhammed kocamdır.* Kinda kabilesinden Muleyka, Peygamber tarafından karısı olması istendiği zaman ansızın şöyle bağırdı: *Ne! Muleyka kendisini bir tüccara mı verecek?*⁴ Muhammed’in geri kalan eşlerinden biraz daha az söz edilir; Muhammed’in toplam on beş eşi ve iki cariyesi vardı. “Elçi Pavlus’un şu sözlerini aktaralım: *Evli erkek karısını nasıl hoşnut edeceğini düşünerek dünya işleri için kaygılanır*, v.b. (1 Korintliler 7:32, 33). Ve bu sözleri ile gerçeği söyler, çünkü bir erkek her zaman karısını nasıl hoşnut edeceği ile ilgilenir. Aynı zamanda Rabbimiz de şöyle demiştir: *Hiç kimse aynı zamanda iki efendiye birden hizmet edemez; birine bağlanırken öbürünü hor görecektir.* O zaman eğer bir erkek tek bir eşine hizmet ederken bile Yaraticısına hizmet etmeyi ihmal edecekse, iki cariyesi ile birlikte on beş tane eşi bulunan biri Yaraticısını hoşnut etme sorumluluğunu nasıl üstlenebilecektir? Bir de senin Efendin tüm bu çabalara ek olarak bu kişi yağmalama, çapulculuk ve askeri seferler gibi konular ile ilgilenip, birliklerine buyruklar verirken, casuslar göndererek düşmanlarını nasıl tuzağa düşüreceğini planlarken, düşman askerlerini öldürüp bu askerlerin eşlerini esir alırken ve savaş ganimetlerini yağmalamak ile ilgilenirken nasıl olup da gelecek olan yaşam için hazırlık yapabilecek zamanı bulabilecek? Nasıl oruç tutup dua edecek, nasıl ibadet ederek tapınacak? Eski zamanlarda yaşamış olan hiç bir peygamberin bu gibi konularda ona benzemediklerinden kesinlikle eminim.”

Bir sonraki bölüm, Peygamberlik hakkındaki Tanrısal görevin kanıtlanması ile. Mucizeler aracılığıyla güvenliği sağlanan geçmişteki Açıklama,—Musa aracılığıyla Yaratılışın ve insanlığın eski tarihinin anlatılması. *İkinci*;—Musul Kralı Sanherib’in ordusunun bozguna uğratılacağına ilişkin Yeşaya’nın ön bildirisi hemen yerine gelerek güvenilirliğini kanıtlamış olan gelecek hakkındaki bir Açıklamadır; Hizkiyanın hastalığından iyileşmesi ve Kutsal Ülke vaadi, Sürgünden geri dönülmesi, Mesih’in gelmesi, Ölümü ve Yahudilerin dağıtılması gibi bir çok olay Yeşaya, Yeremya ve Daniel tarafından önceden bildirilmiş olan olaylardır. Peygamberlik görevi almış olduğunu iddia eden herkesten bu tür kanıtlar talep edilir ve bu peygamberler söyledikleri olayların yerine gelip gelmemesi ile

¹ “Muhammed’in Yaşamı”, s. 313.

² Bu nedenle El Kindi, kadını “aldatılmış” olarak tanımlar. Kadının bahanesi ve Peygamberin vaadinden sünnette kesin olarak söz edilmiştir; ama ben Muhammed’in, kadının çocuklarını yetiştirmediğini ya da onları kendi çocukları olarak evlat edinmediğini gösteren herhangi bir şey hatırlamıyorum. Muhammed’in hanımı aldattığını düşünmüyorum. Bakınız “Muhammed’in Yaşamı”, s. 300.

³ Muhammed’in yemininin nedeni, genellikle daha kötü bir skandala atfedilir.—“Muhammed’in Yaşamı,” s. 442.

⁴ Yazarımız, tüccarlardan oluşan bir kabile olan Kureyş kabilesi üzerinde kraliyete ait Kinda soyunun üstünlüğünü vurgular. Bu konuya daha sonra tekrar işaret edeceğimiz daha sonra göreceğiz.

doğru orantılı olarak kabul edilir ya da reddedilirler. Dünyanın Kurtarıcısı olan Mesih, tüm peygamberlerin en büyüğüydü. Diğer peygamberler yüce Tanrı'nın hizmetkarlarıydılar, ama Mesih O'nun biricik Oğlu'ydu ve aynı zamanda da peygamberlerin esinleyicisiydi. Göze görünmeyi biliyordu. O'nun önünde hiç bir yürek kapalı kalmaz, hiç bir sır gizlenemezdi; ve O, gelecek olan şeyleri önceden bildirdi. İsa'nın, Tapınağın yer ile bir edilmesine (Matta 24:1, 2), kendi Ölümü ve bunu izleyecek olan zulüm günlerini bildiren peygamberlikleri kanıt olarak aktarılmışlardır. Öğrencilerini Lazarus'un ölümünden haberdar etti ve sonra onu tekrar ölümden yaşama diriltti. Yazarımız, Petrus'un Kurtarıcımız tarafından daha önce bildirildiği gibi, onu üç kez inkar etti ve sonra da acı acı ağladı.

Sonra sözlerine şöyle devam eder:”Şimdi söyle bana, senin Efendin daha önceden neyi bildirdi ya da haber verdi ki, buna dayanarak sen onun bir peygamber olduğuna inanasın. Kendisinden önce yaşamış olan peygamberlerin – Nuh, İbrahim, İshak, Yakup, Musa, Mesih ve diğerleri—tarihleri konusunda bilgi verdiğini söyleyecek olursan, buna verilecek şöyle bir yanıtım var: aslında o bize bizim zaten daha önceden bildiklerimizi söyledi, hatta onun bu söylediklerini çocuklarımız okulda okumuşlardı. Ve eğer sen Ad ve Tamud, Salih ve Devesi ve Fil¹ ve benzeri diğer öykülere değinecek olursan, ben sana tüm bunların hayal gücüne dayalı akılsız öyküler ve biz Arapların gece gündüz işittiğimiz kocakarı masalları olduklarını ve Tanrısal bir görevin kanıtları olamayacakları yanıtını veririm. Ve böylece geçmiş ile ilgili kanıt konusundaki planlar suya düşerler. Ama eğer sen onun gelecekte gerçekleşecek olanı önceden bildirdiğini söyleyecek olursan, o zaman bunlara benzeyen olaylardan söz etmen gerekir; çünkü onun zamanından bu güne kadar 200 yıldan fazla zaman geçti ve onun söylemiş olduğu şeylerin şimdiye kadar kesinlikle çoktan yerine gelmiş olmaları gerekirdi. Ama sen biliyorsun ve hepimiz biliyoruz; senin Efendin tek bir peygamberlik kelimesi bile bildirmede; ve böylece ayı zamanda diğer koşulların hepsi de başarısız oldular.

“Durum bu olduğu için, kanıtın ikinci türüne ilişkin herhangi bir işaretin olup olmadığını yani, mucizelerin var olup olmadıklarını görelim. Şimdi Muhammed'in kendisi bize gayet açık olarak kendisine şöyle dendiğini (Her Şeye Gücü Yeten tarafından) bildirmişti: “*Bizi, (Kureyş'in istediği) mucizeleri göndermekten, ancak öncekilerin onları yalanlamış olası alıkoydu*” (Sure 17:59) bunun anlamı şudur: eğer onları, eski dönemlerde yaşayanların yaptıkları gibi sahtekar olarak adlandıranlar senin halkın olmasalardı, senin üzerine mucizeler yapma armağanından boca ederdik. Şimdi benim yaşamıma göre tüm mantık kurallarına uygun olarak bundan daha kesin ve ikna edici bir yanıt olabilir mi? Sen biliyorsun (Rab sana kılavuzluk etsin!), ve şimdi benim Savunmamı dinleyenlerin hepsi biliyorlar: senin Efendin, mucizeleri görevinin bir kanıtı olarak kabul etmedi, çünkü bu mucizeleri gösterecek güce sahip değildi, ve senin gibi tarafsız birinin gerçeğe sırt çevirmesi mümkün değildir.

“Eğer onun görevinin bir kanıtı olarak Efendinin ve ona Eşlik Edenlerin az sayıda ve güçsüz olmalarına rağmen geri çekilmeyerek güçlü Pers Krallığını tüm kaynakları, orduları ve savaş gereçleri ile birlikte ayaklarının altında ezdiklerini iddia edecek olursan, o zaman sana Rabbin İsrail çocuklarına söylemiş olduğu sözler ile yanıt veririz: “Tanrınız Rab Amurlular ve Perizzileri, önünüzden kovunca, ‘Rab doğruluğumuzdan ötürü bu ülkeyi mülk edinelim diye bizi buraya getirdi’ diye düşünmeyin. Çünkü Rab bu ulusları yaptıkları kötülükler yüzünden önünüzden kovuyor. Onların topraklarını mülk edinmeye gitmenizden dolayı, doğruluğunuz ya da erdeminiz değildir. Tanrınız Rab bu ulusları kötülükleri yüzünden ve atalarınıza ant içerek verdiği sözü yerine getirmek için önünüzden kovacak.”² Böylece peygamberlerinin evi ve büyük harikaların ve mucizelerin meydana geldiği seçtiği kent olan Kudüs ile ilgilendi, gökten gelen bereketlerin yeri olan bu kentte edilen dualara yanıt gelmesi alışılmış bir durumdu;—Kudüs'te yaşayanlar O'na karşı isyan ettiklerinde, putlar dikerek O'nun

¹ Arap mitleri ve efsaneleri.

² Başka sözcükler kullanılarak Yasa'nın Tekrarı ix.4, 5'den alınmıştır.

harikalarını ve merhametlerini inkar ettikleri zaman, ve sahip oldukları her şeyi kendi ellerinin gücü ile elde ettiklerini düşündüklerinde, insanlığın en kötü halklarının gücüne terk etti,—putlara tapan Nebukadnezar—Nebukadnezar pek çok kişiyi, seçilmiş halkı bile öldürdü, onları ve çocuklarını esir alarak beraberinde götürdü ve Kendi adı ile anılan Evi yıktı ve putlara sunulan hizmette kullanılmak üzere bu Evdeki kutsal kapları iğrenç Babil'e yanında taşıdı. Şimdi Kutsal kente hücum eden ve kentin başına büyük felaketler getiren Nebukadnezar'ın tüm bu yaptıklarından dolayı bir Peygamber olduğunu mu söyleyeceksin? Aynı şey senin Efendin ve onun izleyicileri için büyük Pers Krallığı ile ilgili olarak da geçerli mi? Çünkü bu insanların hepsi kötü ve tiksinti uyandıran Mecusilerdi, bu kişiler ulusların süprütüsü ve insanlığın en kötüsüydüler. Güneşe ve Ateşe tapınırlardı; kendi kızları, kız kardeşleri ve anneleri ile evlenirlerdi. Gerçeğe karşı isyan ettiler ve kendilerini hadlerini aşarak boş yere yücelttiler; putperest inanışları nedeni ile Rabbin tanrı olmak için yaratmadıklarına tanrılık atfettiler; Tanrı'nın armağanlarını kötüye kullandılar ve ülkenin ahlakını bozdular ve refah ve zenginliklerinin kendi bilgelik ve güçlerinin sonucu olduğunu gerçekten düşünebildiler. Rab bundan dolayı onları ülkelerini harap eden, erkeklerini öldüren, evlerini yer ile bir eden ailelerini tutsak alan, ve mallarını yağmalayan kötü kişileri eline teslim etti, öyle ki aralarında bulunan her kadın bir cariye olarak gasp edildi ve çocuklarının hepsi köleleştirildi. Çünkü Rab Tanrı saymaz insanları bu şekilde yargıladı.”

Muhammed'e mucizeler yapma konusunda armağan verilmediğine ilişkin bahaneye geri dönelim; halkı eskiden olduğu gibi onları sahtekarlar olarak adlandırmasın diye Yazarımız, şu tekrarı yapar,—“Sağduyulu herhangi birine sunulacak garip bir neden! Yahudilerin daha önce peygamberlerinin mucizelerini yalan olarak gördüklerini ve onları reddettiklerini düşünelim, o zaman ne olacak? Arap kabilelerine gelince onlar aralarında daha önceden bir peygamber çıkmadıklarını gördüklerinden, peygamberlerin mucizelerini hiç bir zaman yalan olarak itham edemezlerdi. Arabistan'da mucize yapan ya da yapmayan bir Elçi de görülmemişti. Senin Efendin hiç kuşkusuz onlara mucizeye benzer herhangi bir şey göstermişti ve onlar bunu ileri sürmüşler ve yalancılık ile itham etmemişlerdi; çünkü bu aynı Arapların çoğunluğu mucizeler görmemiş ya da herhangi olağanüstü bir eylem işitmemiş olmalarına rağmen onun görevini kabul etmiş olduklarını görmüyor muyuz? Ama senin çok iyi bildiğin gibi (Rab seni korusun!), bu tartışma sorgu gerektirmeyecek.”

“Eğer şimdi Kuran'ın tanıklığını bir kenara bırakarak, masalları ve öyküleri ile sünnete dönüş yapacak olursak, o zaman karşımıza şu delice öyküler çıkacaktır. Muhammed'in önüne çıkarak uluyan Kurt; Muhammed bu olay üzerine kendisine Eşlik edenlere dönerek onlara bu kurdun ormanların Hayvanları tarafından bir temsilci olarak gönderildiğini söyledi:—“Bu nedenle eğer siz (sözlerine devam etti), onların ihlal etmedikleri belirli koşulları bize zorla kabul ettirerseniz, ya da siz kabul ederseniz, biz bu koşulları özgür bırakırız.” Onlar, koşulları zorla kabul ettirmeyi düşünmediklerini söyleyerek yanıt verdiler. O zaman Muhammed, üç parmağını kullanarak işaretler yaptı ve sonra geri dönerek uzaklaştı. Harika (alaycı bir ifade ile devam ederek), Muhammed'in bir kurdun anlaşılmaz ulumasını anlamasının gerekmesi harika! Onun şöyle söylemiş olduğunu var sayalım, *Bu kurt Her Şeye Gücü Yeten tarafından bana gönderilmiş bir elçidir*, bu ifadeyi herhangi biri inkar edebilir miydi? Kardeşim, bu tür öyküler yalnızca muhakeme ve kanıt yasalarından habersiz cahil kişiler için anlatılırlar. Muhammed'e Eşlik Edenlerden birine konuşan bir kurt ile ilgili başka bir öyküyü (burada her iki mucizenin de Kutsal Yazılarda “aç kurt gibi yiyen ya da yağmalayan” bir hayvan ile bağlantılı olması gerektiğini eklemesi gariptir) aynı şekilde hor görür. Bu tür fantezi kavramlar sağduyulu kişilere göre değildir ve bu tür kavramlar üzerinde durmak gereksizdir. Konuşan boğa hakkındaki efsane aynı küçümseme ile bertaraf edilir; Muhammed tarafından dokunulduğunda boş memeleri şişen keçi ve o seslendiğinde köklerini topraktan çıkartarak ilerleyen ağaç – bu sünnet, zeki Müslümanlar tarafından bile reddedilmiştir. Peygambere bir Yahudi kadını olan Zeynep tarafından gönderilen *Kızartılmış koyun omzunun* mucizesi

olayına daha geniş yer verilmiştir. Bu kuzunun omzunun zehirli olduğu ona söylendi ve aynı kuzudan yiyen Bishr öldü. “Sadece Muhammed kuzunun omzunun konuştuğunu duydu ve eğer böyle olduysa o zaman Muhammed konuyu neden gizledi ve Bishr’in (seçkin bir misafir) etten yemesine engel olmadı? Ya da belki de ona eşlik edenlerin hepsi konudan haberdar oldular, bu takdirde Bishr’in kendisi eti yemekten kesinlikle kaçmırdı. Bu ikilemin çözülmesi mümkün değildir. Ya da gerçekten Bishr’in kendisi Rabbin her zaman işittiği ve dualarına yanıt verdiği bir peygamber yanında bulunduğu için eti yemeye devam etti? O zaman senin Efendin neden aracılık ederek ölüleri tekrar yaşama döndüren eski peygamberler gibi Rabbine dua etmedi? İlyas peygamber dul kadının oğlunu ve öğrencisi Elişa Şunemli zengin kadının oğlunu Rabbe ettikleri aracılık duası ile diriltmemişler miydi? Ve Elişa öldükten sonra bile bu güç Elişa’nın kemiklerinde kaldı, öyle ki üzerine ölü bir adam konulduğunda adam canlanarak ayağa kalkardı (2. Krallar xii. 21). Sen bu söylediğimin doğru olduğunu bilirsin, çünkü Krallar Kitabında okuyabileceğin gibi bu konu Kutsal Yazılarda yer alan bir gerçektir. Yahudilerin ve Hıristiyanların Kutsal Yazı metinleri arasında bir fark yoktur; çünkü inanç konusunda ayrı olsak bile bu konu ile ilgili gerçek hakkındaki inancımız ortaktır. O zaman Bishr eti yediği zaman zehir neden etkisiz hale getirilmedi? Zehir etkisiz hale getirilseydi, o zaman bu durumun senin Efendinin peygamberlik görevine ilişkin bir işaret olduğu kesinleşecekti: çünkü eski dönemde yaşayan peygamberler ve kutsal kişiler Rab tarafından felaket olaylarından korunurlardı,—Rabbimizin kutsal Müjde’de öğrencilerine verdiği vaat yerine gelmişti; *Öldürücü bir zehir içseler bile bundan zarar görmeyecekler*; yani insanların Müjde’yi dinlemeleri gerektiği iddianızı ileri sürdüğünüzde, o zaman bu söylediğiniz yerine gelecektir. Onlar böyle yaptılar ve çağrılarını bu mucizeler aracılığıyla yayınladılar. Böylece yeryüzünün büyük ve güçlü kralları, filozofları, bilgili adamları ve yargıçları onların sözüne kulak verdiler. Onları dinlemelerinin nedeni, kamçı darbesi ya da değnek, kılıç ya da kargı, doğumları nedeniyle kazandıkları avantajları ya da yardımcıları değildi—bu dünyanın bilgeliği ya da belagat ilmi ya da dilin gücü ya da mantığın inceliği de değildi, dünyasal nedenler ya da ahlak yasasının herhangi bir gevşekliği de onları ikna etmemişti. Bir insanın gücünün gösterebileceğinin çok ötesinde olan mucizeler aracılığıyla güçlendirilen gerçeğin sesine kulak vermişlerdi sadece.¹ Ve böylece mucizeler yeryüzü krallarının ve güçlülerinin üzerine geldi ve filozoflar sistemlerinden vazgeçtiler ve bilgelik ve bilgilerinden, bu dünyanın zevklerinden vazgeçerek kutsal bir yaşamı seçtiler; yoksul kişilerin, balıkçıların ve vergi görevlilerinin yer aldığı bir grubun izleyicileri oldular; bu grupta yer alan kişilerin adları ya da rütbeleri yoktu ve Mesih’in buyruğuna itaat etmekten başka hiç bir iddiaya da sahip değildiler. Bu harika işleri yapmaları için onlara güç veren Mesih’ti. Şimdi tüm bunlar Tanrısal bir görevin kanıtlarıdır, eğer istersen (Rab sana rehberlik edecektir, dostum!), bu mucizelerin senin Efendin ile ilgili söylenenlerden farklı olduklarını ve onlar gibi gerçek içermeyen aptalca şeyler olmadıklarını anlayacaksın. Elini zorla testinin içine ittiğini ve o anda testiden su geldiğini söyledikleri mucizeye gelince, hepsinin testiden gelen sudan içtikleri ve sığırlarına da içirdikleri anlatılır—öyküyü anlatan Muhammed ibn İshak (ve) Zohri’dir² ve bu konudaki yetki yeterli değildir: çünkü bu öykünün gerçekliği hakkında sünnet yazarları bile kendi aralarında fikir birliğine varmış değildiler. Böylelikle tarihi kanıt olasılığı kendiliğinden ortadan kalkar ve bu tür bir iddiadan vazgeçilmesi zorunlu olur. Senin Efendinin iddiası, mucizeler yerine yalnızca kılıç ile güçlendirilen bir iddiadır. Onun Tanrı tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğunu kabul etme konusunda tereddütlü davranan

¹ Tüm bunlarda kılıç ve Medineli “yardımcılar” aracılığıyla İslamiyet’in yayılması açısından doğrudan bir karşıtlık amaçlanmıştır.

² Metin, Zohri’nin İbn İshak’ın bir ünvanı olduğunu söyler; bu durum, büyük olasılıkla bir baskı hatasından kaynaklanmaktadır, çünkü Zohri söz konusu tarihten elli yıl daha önce gözdeydi ya da dikkat çekmişti.---“Muhammed’in Yaşamı,” s. 603. Belirtilen olay için aynı kitabın 369.sayfasına bakınız.

herkes ya öldürüldü ya da imansızlığının bedeli olarak vergi ödemeyi kabul ettiği takdirde canı esirgendi.

“Sonuç olarak, bundan daha kesin bir kanıt olamaz. Eğer yansız olarak (Rab sana rehberlik etsin!) yargılayacak olursan, senin Efendin, kendisi hakkında anlatılan bu tür öykülerin tümünün kaynaklarını çok açık ve sade bir dille anlattığı şu sözleri ile yalanlar: ‘Halkının hakkında yalan söylememiş olduğu hiç bir peygamber yoktur ve ben de bir istisna olmadığım için benim halkım da hakkında yalanlar söyleyecektir. Bu nedenle, benim hakkımda söylenen bir şey duyduğunuz zaman size bırakmış olduğum Kitaba başvurun; ve eğer bu Kitap söylenenleri onaylıyor ve içeriğinde bu söylenenlerin aynısına yer veriyorsa, hakkımda söylenenleri söylemiş ve yapmış olduğum doğrudur; ama eğer kitap bu söylenenleri yazmıyorsa, o zaman ben hakkında söylenenlerden özgürüm demektir ve tüm bunların benim sözlerim ya da eylemlerim olduğu yalandır.’ Bu nedenle, dostum ve yargıç, halkının anlattıkları bu öykülerin Kuran’da yer alıp almadığına bakarsan iyi olur; eğer Kuran’da bu öykülerden herhangi bir şekilde söz ediliyorsa ya da bunlar ile ilgili bir imaya yer verilmişse, ben de yaşamım hakkı için bunların gerçek olduklarını ve senin Efendinin bunları yaptığını kabul edeceğim. Aksi takdirde, o, bu kurgulardan affedilir ve kendisinin hiç bir şekilde sorumlu olmadığı bu temelsiz öyküler yalandırlar.

“Senin Efendinin, cenaze törenleri hakkındaki sünneti aynı türde olmak ile birlikte daha da kötüdür. Kendisi, öldükten sonra üç gün gömülmemesi gerektiğini söylüyordu (öykü böyle devam eder), çünkü Rabbin, kendisini, Kurtarıcımız Mesih’i dirilttiği gibi dirilterek Cennete alacağını bekliyordu, çünkü yeryüzünde üç günden daha uzun bir süre bırakılmayacak kadar onurlu biri olduğunu düşünüyordu. Bu neden ile o öldükten sonra dört gün süre ile bir şey yapmaktan çekindiler, ama bedeninin çürüme işlemi kendilerini zorlayınca onu gömdüler.¹

“Onun ölümünden sonra, senin Efendinin izleyicilerinin arasından dininden dönmeyen bir kişi bile kalmadı. Sadece Efendinin, yönetimi ele alma konusunda hırslı olan Refakatçilerinden ve akrabalarından oluşan küçük bir grup dinlerinden dönmedi. Ebu Bekir burada harikulade bir ustalık, enerji ve hitap yeteneği sergiledi ve böylece gücü eline geçirdi. Ali bundan dolayı çok öfkeleni ve halk başka çaresi kalmayınca ona başvurdu, çünkü halk onun Halife’nin yerine geçeceğinden kuşku duymuyordu; ama dünyaya duyulan sevgi ve güç tutkusu, Ali’nin elinde bulunan dizginlerin elinden alınmasına neden oldu.² Ve böylece Ebu Bekir inanç değiştiren kabilelerin hepsi tekrar bağlılık yemini edinceye kadar azim göstererek sebat etti ve bazı kabilelere nezaket, ikna ve hile yolu ile, bazılarını ise kılıç ile korkutup tehdit ederek ve diğerlerine güç, zenginlik ve bu yaşamın tutku ve zevklerini sunarak davrandı. Ve böylece sonunda hepsi yüreklerinde inanmasalar dahi dışardan şekilsel olarak inançlarına geri döndüler.”

Bu konuyu sonuca bağlamak için Savunmacımız, Halife El Mamun’un saray mensupları ile yaptığı bir toplantıda yapılan bir konuşmayı aktarır; Halife bu konuşmada kendi zamanında yaşamış olan Mecusiler, Yahudiler, ve Hıristiyanları Muhammed’in zamanında yaşamış olan Yahudilere ve iki yüzlülere benzetir ve Peygamberin örneğini vererek gösterdiği kendi sabrını haklı çıkarır ve inanç değiştirenlerin geri istedikleri dünyasal teşvikler üzerinde durur.

Burada itiraz konusu edilen durumdaki beklenti şudur: Eğer Musa ve Yeşu Kenanlılara saldırıp onları öldürdülerse, ailelerini esir aldılarsa ve ülkelerini tahrip ettilerse,

¹ Konu ile ilgisi olmayan gözlemler, Ali ve Abbas’ın cenaze törenleri konusunda uyguladıkları kısmi izlerler. Buradaki çalışmanın bir kısmı yerinden çıkarılmış bir konunun görünümüne sahip gibidir. Bölümün sunulmasına ilişkin itiraz, Muhammed’in yaşamı hakkındaki sünnetlerin ne kadar yanlış yönlendirici olabileceklerini göstermek için olabilir.

² Tüm bunlar (tarihi kanıtla bütünüyle karşıt olan) El Mamun’un davasında güçlü bir şekilde işleyen hali hazırdaki Aliyi akımı ile uyum içindedir.

buna benzer eylemler, Muhammed'in yaptığı hatalar olarak onun suçlanmasına neden olmamalıdır. Ama El Kindi bu durum ile ilgili şöyle bir yorum yaparak itirazı yanıtlar:¹ Ama Kenanlıların öldürülmesi, Gökyüzünden gelen bir cezaydı. Ve ceza verme görevi mucizeler aracılığıyla onaylandı; El Kindi bunları anlatırken, Dostuna şunları hatırlatır: Hem Yahudiler hem de Hıristiyanlar diğer konularda aralarında düşmanlık yaşamalarına rağmen, mucizeler aracılığıyla yapılan onay konusunda anlaşılır. El Kindi sözlerine devam eder: "Senin Efendinin görevini doğrulamak için yapmış olduğu harika bir işin en küçük bir kanıtı ya da işaretini bana göster ve katliam ve yağmacılık konularındaki eylemlerinin diğer eylemleri gibi Tanrısal buyruk sonucunda yaptıklarını bana kanıtla. Bunu yapamayacağını biliyorum. O zaman senin Efendinin dinini kılıç aracılığıyla zorla kabul ettirmek için gönderildiğini inkar eden kişileri itham etmek ya da incitmek sana yakışmaz (Rab seni yönlendirsin!), Efendinin kendi çıkarlarını düşünen bir maceracı olduğunu düşünenleri ve ona akraba, kabile ve vatandaşları aracılığıyla yardım edildiğini söyleyerek onu itham edenleri yargılamak doğru olur mu? Eğer herhangi biri böyle birinin iddiasını reddederse, suçlanması adil değildir. Ama eğer tarafsız bir yargılama yapılırsa o zaman böyle biri gerçeği aradığı için övülmeli ve tavsiye edilmelidir. Yanlış fikirleri, aldatıcı kavramları ve yalanları desteklemek, ne mantık ile ne de adalet ile bağdaşmaz. Bu gibi şeyler Yahudilerin ve putperestlerin silahlarıdır. Bu kişiler bu gibi konularda aynı Babaları Şeytan gibi davranırlar. Kurtarıcımız İsa Mesih bile kutsal Müjde'de bu konuya değinmiş bulunmaktadır.

"Ve şimdi İslamiyet'i benimseme konusundaki çağrına gelince, mantığa ya da herhangi bir kanıtı dayanmaksızın kabul etmem gerektiğini varsayalım: sen bunun doğruya götüren bir yol olduğunu düşünebilecek misin? Sanmıyorum. Ve bunu nasıl yapmam gerektiğini sen yargıla Dostum, ve Rabbim Mesih, kutsal Müjde'de şöyle dedi: *Tüm peygamberler benim gelişime kadar olan zaman içinde peygamberlikte bulundular; yani benim geldiğim dönemden itibaren peygamberlik görevi sona erdi; benden sonra gelip de bir peygamber olduğunu iddia eden kişinin bir kurttan ya da soyguncudan farkı yoktur; kendisini asla kabul etmeyin.*² Benim iyi dostum, şimdi lütfen bana söyle, eğer dünyanın Kurtarıcısı olan Rabbimin ölürken verdiği buyruktan dönersem, senin çağrını hiç bir kanıtı dayanmaksızın kabul etmem için bu yaşamın görkemi, gururu ve dünyasal tahrikleri tarafından ayartılmak zorunda kalırım,—Ben senin gibi doğruluk ve bilgelik ile donatılmış olan birinin böyle iğrenç bir günahı onaylayacağımı düşünmüyorum, aynı şekilde benim gibi birinin de böyle bir çağrıya dönüş yapması imkansızdır. Hayır, Dostum, senin nedenine başvurmayacağım ve senden, doğumun ve ailen ile ilgili düşünceleri bir kenara atarak gerçek danışmanın ve sevecen öğütün olan beni dinlemeni rica edeceğim. Rabbimiz Mesih'in kutsal Müjde'de öğrencilerine söylediklerini aklına getir: 'Size gerçeği söyleyeyim: pek çok peygamber ve kral sizin gördüklerinizi ve işittiklerinizi görmek istediler, ama göremediler ve işitemediler.' Sen bu tür sözcükleri okuyarak nasıl olur da gerçekten dönüp çabucak geçip giden ve gözden kaybolan bu şimdiki yaşamı sevebilirsin?" Mucizeler hakkındaki bölüm burada Hıristiyanlığın gerçeği hakkındaki iddianın hitap yeteneğine sahip düzgün bir ifadesi ile yayıldığı şekli esas alır ve zorla ya da herhangi bir hırs, çıkar ya da dünyasal motif olmaksızın sadece seçim ve kanaatten kaynaklanan Mesih'in ve öğrencilerinin inkar edilemez mucizelerini temel alarak sona erer.

El Kindi şimdi yeni bir tartışmaya giriş yapar. Muhammed'in, aralarından birine ait olması gereken üç Dağılımın varlığının kendiliğinden belli olduğunu ileri sürer. *Birincisi*, Tanrısal; *ikincisi* Doğal, *üçüncüsü* Şeytani olandır.

Tanrısal olan *Birincisi*, Tanrı'nın benzeyişinde şekil verilmiş olduğu için böyle adlandırılır, mantıktan üstündür ve doğadan çekilmiş olan herhangi bir şeyden daha harikadır. İsa Mesih tarafından getirilen Müjde ya da lütf dağılımı ile aynıdır ve Kuran'da "dindar

¹ Bu konu Başlangıç Makalesinde ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bakınız s. 29.

² Büyük olasılıkla Yuhanna x. ya da Elçilerin İşleri xx.29'a işaret etmektedir.

olanlar için bir nur ve rehber ve bir yön” olarak tanımlanır. İyilik, merhamet ve bağışlamayı temel alır ve Kurtarıcımız da bize Göklerdeki Babamızın örneğine uyarak kötülüğü iyilik ile yenmemizi buyurur (Matta v.44), *İkincisi*, mantık ya da doğa yasasıdır; Musa tarafından metinde “göze göz” olarak özetlenir; yani Rabbin yarattıklarına karşı gösterdiği lütfekar davranışı izleyen Müjde’den bütünüyle farklıdır. *Üçüncüsü*, Kötü Olanın krallığıdır; zorbalık ve kötülük ile doludur. El Kındi burada hassas bir noktaya değindiğinin bilincinde olarak arkadaşının hoşnutsuzluğuna şiddet ile itiraz eder; çatışmaları şiddetlenir ve zafer elde etmeyi umduğu bu ruhsal silahlardan herhangi birini kullanmaya cesaret edemez. Bu durum yalnızca onu suçlamak için değildi, çünkü diğer taraftaki eşit derecedeki ciddi konulara sabır ile tahammül etmişti. Tanrı’nın, Dostuna yön vermesi için ettiği bir dua ile başlayarak Efendisinin iman ikrarının bu üçünden hangisine ait olduğunu sorar. “Eğer ‘Tanrısal olanına dersin’, sana vereceğim yanıt şudur: Rabbimiz Mesih 600 yıl önce aynı dağılımı açıkladı. O’nun Göğe Alınışından bu güne kadar öğrencileri, bunu gözlemlediler ve aynı tutumu zamanın sonuna kadar sürdürecekler. Ayrıca ben seni izleyenlerin bu lütf ve merhamet yasası ile ilgili olanı bildiklerini algılamıyorum ve senin Efendinin zamanında bu yasaya uygun davrandıkları tam olarak söylenemez. Eğer mantık ve adaletin ‘Doğal yasasından’ söz edersen, bu yasa da daha önce Musa tarafından açıklanmıştı ve içeriği Tevrat’ta mevcuttur. Ve oradaki bir güneş ışını kadar parlak mevcudiyeti, eğer herhangi biri onun yazarı olduğunu iddia etseydi, sahte ve yalan olurdu. Geriye Şeytanın yasası olan kötü işler ve şiddetten oluşan *üçüncüsü* kaldı. Şimdi doğru yoldan saptırmayan bir göz ile bak (Rab sana rehberlik etsin!), ve bu dağılım hakkındaki fikrini açığa vuranın kim olduğunu gör, bu konuda yardım ara ve bu dağılımın ilkelerini uygula. Ve eğer dağılım bu değilse o zaman bana senin Efendinin hangi yeni dağılım ile geldiğini ve bundan farklı hangi yasayı açıkladığını söyle ve öyle ki eğer bu dağılım kabul edilmeye değer ise, ben de onu benimseyebileyim; çünkü gerçek hangi çevreden gelirse gelsin ben onu reddetmeyeceğim (Sure v.53.Sure ii.238;ayet 9), belki senin Efendinin önceki dağılımın her ikisini de Mesih’in ve Musa’nın kuralının her ikisini de bir araya getirdiğini söyleyeceksin—‘Yaşama yaşam, göze göz, dişe diş, buruna burun,’&c., yasasını, ‘ama eğer bağışlarsanız Tanrı’ya daha çok yaklaşacaksınız’ buyruğu ile birleştirmek. Ama sen birbirine karşıt olan iki şeyin birlikte uyum içinde olamayacaklarını çok iyi bilirsin—bu aynı bir adamın hem ayakta durduğunu hem de oturduğunu, hem kör oluşunu hem de gözlerinin gördüğünü, aynı anda hem sağlıklı hem de hasta olduğunu söylemek ile aynı şeydir. Ben senin böylesine savunulamaz bir iddiayı kabul edebileceğini düşünmüyorum. Ayrıca, birbirine karıştırılan bu iman ikrarı iki ayrı kaynaktan, Müjde’den ve Tevrat’tan alınıp getirilemezdi. Şöyle diyeceğini varsayalım: ‘Ben bu dağılımların her ikisini de uyarlarım.’ Öğretmenlerin bile senin bu fikrini kabul edeceklerini düşünmüyorum; çünkü onlar kendi iman ikrarlarını miras almışlardır ve aynısını bozulmamış olarak ellerinde bulundurmaktadırlar ve sana bunun bir intihal olduğu yanıtını vereceklerdir. Bize bizim değil senin elinde olanı, ama yeni olanı gösterir misin? O zaman senin doğru ve adil konuştuğunu kabul edebiliriz. Üçüncüye sığınmanın nedeni ondan yardım istemen değil mi? Ancak yine de bunu inkar etmen mümkün olabilir mi? Çünkü ben, senin Efendine yalnızca Musa’nın ve Mesih’in bir izleyicisi olarak inanmana razı olmanı istemem; - senin onun için çok yüce bir konum iddia ettiğini gördüğüm için bu konu üzerinde duruyorum. Ne Adem ne de dünya onun uğruna böyle bir biçim almamışlardır. Ve senin Efendinin hiç bir mucize göstermeyişinin nedeni (kendisinin bu gücü inkar etmiş olduğu gibi) dördüncü Dağılım kalmamış olduğu için midir? Şimdi dağılımlar sadece üç tane ise ve Musa ve Mesih iki dağılım ile gelmişlerse senin efendine kalan dağılım üçüncüsünden başka hangisi olabilir? Bu yanıtlardan hangi birini seçmem gerektiğini bilmiyorum. Dostum, senden kendine karşı dürüst olmanı diliyorum ve bu sorduğum sorudan kaçınmamı rica ediyorum, çünkü sorduğum soru bu zıt koşullara karşıdır. Din, sağduyulu ve anlayış sahibi kişilerin denemekten, tartışmaktan ya da doğru ilke ile kontrol etmeyi ihmal etmekten sakınabilecekleri konulardan biri değildir. Rab lütfekar

davranarak seni gerçeğe yönlendirecek ve sahte olandan vazgeçmen için seni güçlendirecektir.”

“Şimdi elinde ulunan Kitabı öğrenmek için senin kalen olarak düşündüğün konuya gelelim. Senin tartışman, peygamberler ve Mesih ile ilgili öykülerin bunların Tanrı tarafından açıklandıklarını kanıtlamaktır, çünkü senin Efendin bilgili değildi ve esin yolu ile verilenin dışında bir bilgiye sahip olamazdı. Sen tekrar, ‘ne insanın ne de cinlerin böyle bir şey üretemeyeceklerini’ söylüyorsun; ve ‘Eğer kulumuza açıkladığımız hakkında kuşkun varsa, o zaman bunun ile ilgili bir Sure getir ve Rabbin dışında, ayrıca doğru kişilerin tanıklıklarına da başvur (Sure ii.23).’ Ve eğer biz bu Kuran’ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, onun kendisini alçalttığını ve Rab korkusu nedeni ile parçalara ayrıldığını görecektin; ve coşkun duyguların etkisi altında yazılan yazıların hepsinin yapacağı gibi o da bölünürdü. Senin görüşüne göre bu durum, senin Efendinin iddiasının temel kanıtıdır. Bu temel kanıt Kızıl Deniz Mucizesi, Güneşin gökyüzünde hareket etmeden Durması, Ölülerin diriltilmesi ve eski zaman peygamberlerinin ve Mesih’in yapmış olduğu diğer harika işler de (Sure lix. 21) dahildir. Ve yaşamım hakkı için söylüyorum ki, bu tartışma pek çok kişiyi aldatmıştır ama bu tartışma zayıf ve sığ bir bahanedir. Yanıt, sana göstereceğim gibi çok uzağında değil, yakınındadır. Yanıtın ifşa edilmesi acı olabilir, ama sonu sağlıklı olacaktır.” Sonra sözüne, Kuran’ın orijini hakkında uzun bir anlatım sunarak devam eder.¹ Özetleyecek olursak öyküsü şöyledir: “Nesturi bir rahip olan Sergius, işlemiş olduğu belirli bir suçtan dolayı aforoz edilmişti. Suçunun cezasını ödemek için Arabistan’da bir göreve başlatıldı. Ve Mekke’ye vardığı zaman, bu kentte Yahudilerin ve putperestlerin yaşadıklarını gördü. Orada kendisi ile içten bir konuşma yaptığı Muhammed’e rastladı. Nestorius’un inancı hakkında eğitildikten sonra putperestliği terk ederek kendisinin öğrencisi olması için onu ikna etti. Bu durum her ne kadar Yahudilerin nefretini harekete geçirdiyse de, Kuran’da Hıristiyanların lehinde söz edilmesine neden oldu ve şunu öğretti: ‘Müminlere en yakın dostlar onlardır, çünkü aralarında rahipler ve papazlar vardır ve bu kişiler kibirli değildirler.’ Ve böylece bu konu gelişti ve Sergius öldüğü zaman, Hıristiyan inancının Muhammed tarafından uyarlanması an meselesiydi. Bunun üzerine Abdullah ve Kab adlı iki Yahudi doktor, bu fırsatı değerlendirdiler ve senin Efendinin sevgisini kazandılar, onun görüşlerini paylaştıklarını ve izleyicileri olmak istediklerini söyleyerek onu aldattılar. Böylelikle amaçlarını gizlediler ve oturup uygun zamanın gelmesini beklediler. Sonra Peygamberin ölümü üzerine, Ali soğuk ve uzak davranarak Ebu Bekir’e bağlılık yemini etmeyi reddettiler. Abdullah ve Kab adındaki iki Yahudi, Ebu Bekir’i arayıp buldular ve kendisi için uygun gördüklerini beyan ettikleri peygamberlik görevini üzerine alması için onu ikna etmeyi denediler ve Sergius’un Muhammed’i eğitmiş olduğu gibi onu eğiteceklerine söz verdiler. Genç ve tecrübesiz olan Ali onları dinledi ve onlar tarafından gizlice eğitildi.² Ama hedeflerine tam olarak ulaşmadan önce Ebu Bekir olayı duydu (Sure ii.113) ve karşı koymayı yararsız gören Ali kendisine gönderilen haber üzerine hırslı iddiasından vazgeçti. Ama Yahudiler, Muhammed’in Ali’nin ellerine teslim etmiş olduğu, yani Müjde’yi temel alan Kuran metnini daha önceden değiştirip bozmayı başarmışlardı. İşte bu Yahudiler Kuran’ın metnine Eski Antlaşma’dan öyküler ve Musa’nın yasasından bölümler ekleyerek Kuran’ın asıl metnini değiştirmişler ve şu türde bölümler sunmuşlardı:—‘Hıristiyanlar, Yahudilerin hiç bir temeli esas almadıklarını, Yahudiler ise Hıristiyanların hiç bir temeli esas almadıklarını söylerler, ama yine de kitabı okurlar (Sure xvi. xxvii,xxix.). Bundan dolayı Rab, Diriliş gününde aralarındaki farklılıklar ile ilgili olarak kendilerini yargılayacaktır.’ Aynı zamanda bundan dolayı Kuran’da

¹ Kuran hakkındaki bu uzun konu dışı söz Abbasi ve Aliyi geleneğinin güçlü etkisi altında kalmıştır. Bu etkinin çoğu hiç bir tarihi kanıtı dayanmayan romantizmden ibarettir. Ama El Mamun’un davasındaki konuşma türüne rağbet gösterildiğine dair bir kuşku yoktu (Kuran’ın sonsuzluğunu tezip eden herhangi bir tartışma, El Mamun’un davasında itirazsız kabul edilirdi); ve gerçekten de Yazarımız ara sıra bu tür imalarda bulunurdu.

² Yirmi altı yaşından biraz büyük olduğu için genç ve tecrübesizdi.

uyuşmazlıklar ortaya çıktı,—tek bir kaynaktan çıkan bölümler başka bir kaynaktan çıkan bölümlerden farklıdırlar; Arı, Karınca ve Örumcek bölümlerinde olduğu gibi. Ali şimdi, Halife’ye karşı başarılı olmaktan umudunu kestiği zaman, Peygamber’in ölümünden kırk gün sonra (bazı kişiler altı ay sonra olduğunu söylerler) sonunda Ebu Bekir’in önüne çıkarak kendisini temsil etti. Kendisine Halife olarak bağlılık yemini ederken, Ebu Bekir ona şunu sordu: ‘Ey Hasan’ın Babası, seni bu kadar geciktiren ne oldu?’ Ali, Ebu Bekir’i şöyle yanıtladı: ‘*Rabbin Kitabını toplamak ile meşgul idim, çünkü Peygamber o kitabı bana emanet etmişti.*’ Dostum, bir düşün, ‘Tanrı’nın Kitabını toplamak ile meşgul olmanın anlamı ne olabilirdi?’ Sen, zorba Hajjaj’ın, Kuran’ın yapraklarını nasıl ‘topladığını’ ve bazı yetkililere göre Kuran’ın ilk kopyası Kureyşlilerin ellerinde bırakıldı; ve Ali yönetime geldiğinde, metne ekler yapılarak ya da metinden bazı bölümler çıkartılarak değiştirilip bozulmasına engel olmak için Kuran’a sahip çıkılmasını buyurdu ve bu, Sergius tarafından Muhammed’e teslim edilen ve Müjde ile uyumlu olan kopyaydı.¹ Şimdi Ali, yukarda belirtildiği gibi Ebu Bekir ile konuştuğu zaman (Sure ix.) Ebu Bekir’i temsil edenler, kendileri ile olan Kuran’da Ali ile olan Kuran.’da olduğu gibi, müsvedde sayfalar ve parçalar bulunduğunu bildirdiler. Ve sonra Kuran’ın tamamının çevrede bulunan her yerden toplanması gerektiğine karar verdiler. Bu neden ile bireylerin ezberlemiş oldukları bölümlerden çeşitli parçalar topladılar (çöldeki belirli bir Arabın dikte etmesi ile yazmış oldukları Berat Suresi gibi); farklı kişilerden, elçiliklerden, ve peygamberi ziyaret etmiş olan Temsilciler Heyetlerinden aldıkları diğer bölümleri bir araya getirdiler; bunun yanı sıra taş tabletlere, palmiye yapraklarına ve kürek kemiklerine ve benzeri maddeler üzerine yazılmış olan kopyaları da topladılar. Bu toplanan kopyaların hepsi hemen bir defada bir araya getirilmedi, farklı yapraklarda bırakıldılar,—Yahudilerin yöntemi kullanılarak kayıtlar yapıldı,—onların kurnazca hilelerine başvuruldu.

“Sonra insanlar bu bölümleri okuduklarında çelişkiye düştüler. Bazı kişiler kitabı Ali’nin versiyonuna göre okurlar (ve günümüze kadar aynı kitabı izlemişlerdir); bazıları ise kitabı, bizim sözünü ettiğimiz toplanmış şekli ile okurlar. Diğer kişiler ise, bilgisizliği nedeni ile değişiklikler ve ekler yaptığı çöldeki Arabın dikte ettiklerine uygun olarak okurlar. Bir grup ise senin Efendinin söylediklerini izleyerek İbn Mesud’un metni ile uyumlu olarak okurlar,—‘Kuran’ı her kim eski zamana ait bozulmamış saflığı ve tazeliği ile okumak isterse, o zaman İbn Omm Mabad’ın versiyonunu esas alarak okusun’; bu kişi her yıl bir kez kitabı Muhammed’e okuyarak tekrarlamayı alışkanlık edinmişti ve öldüğü yıl ise iki kez okudu. Ancak yine de bazıları, senin Efendinin sözlerini izleyerek Obey ibn Kab’ın versiyonunu esas alarak okurlar:—‘Aranızdaki en iyi okuyucu Obey’dir. Bu durumda Obey’in ve İbn Mesud’un okumaları birbirlerine çok benzerler.

“Böylece Osman yönetimi ele aldığı zaman, ve insanların her yerdeki okumaları farklılık gösterdiğinde, Ali, Osman’ın öldürülmesi için gizli planlar kurarak, Osman’ı suçlamak için nedenler aramaya başladı.² Biri bir ayeti bir şekilde, bir diğeri ise aynı ayeti başka bir şekilde okuyabilir ve her ikisi de kendi okumasının daha iyi olduğunu söyler; ve bu konuda çekişip mücadele ederler. Kopyalardaki değişiklikler ve metne yapılan ekler, bazen daha çok bazen de daha azdırlar. Bu durum Osman’a iletildiğinde ve bölünme, çekişme ve inanç değişikliğinin ısrarlı ve zorlayıcı tehlikesinden söz edildiğinde, tüm yaprakları ve müsvedde kağıtları ilk önce yazılmış olan kopya ile birlikte bir araya toplatılmasını sağladı. Ama bu toplatılanlar Ali’nin ya da onun okumasını izleyenlerin elinde bulunanlar ile uyumsuzluk içinde değillerdi. Bu olay gerçekleştiğinde Obey hayatta değildi. İbn Mesud’un kopyasını talep ettiklerinde kopyasını vermeyi kabul etmedi ve bu nedenle Ebu Musa,

¹ Yazarımız burada bize bu Sergius’un aynı zamanda kendisine eşlik edenler tarafından ‘Cebrail’ olarak adlandırıldığını söyler, bazen ise ünvanı ‘Sadık Ruh’tur’,—bu ünvanlar, Muhammed’e Kuran’ı indiren Meleğin adlarıdır.

² Cümle dikkate alınmaya değerdir; çünkü Osman’ın en uygun kabul edilen metninden önce gelir ve aynı zamanda Osman’ın yaşamı hakkında Ali’nin üzerine yaşamı ile ilgili kasıtlı bir tasarımı açıkça yıkmaktadır.

odasında, Kufa Valisi görevine getirildi.¹ Sonra Zeyd ibn Tabit ve onunla birlikte Abdullah ibn Abbas'a (bazı kişiler Ebu Bekir'in oğlu Muhammed'e olduğunu söylerler), değiştirilerek bozulmuş olan her şeyi yok ederek metni tekrar gözden geçirip düzeltmeleri buyruldu. Bu buyruğun verildiği her iki kişi de gençti² ve herhangi bir okuma, sözcük ya da isim hakkında farklılık ile karşılaştıkları zaman, kendilerine Kureyşlilerin diyalektini izlemeleri konusunda eğitim verilmişti. Aralarında bu konu ile ilgili olarak pek çok farklılık bulunmaktaydı. Örneğin Zeyd, *Tabuh* ve İbn Abbas *Tabut* yazardı. Eski eserin çeşitli nüshalarına bakılarak tespit edilen en uygun metin tamamlandığı zaman geniş metinde dört örneğin yazılmasına karar verildi ve biri Mekke'ye diğeri ise Medine'ye gönderildi. Üçüncü örnek Suriye'ye götürüldü ve hali hazırda Malatya'dadır (eski adı ile Melitene). Mekke'deki kopya, kent Ebu Saraya (yani Kabe'nin yağmalandığı en son tarih olan hicret senesi 200) tarafından hücumu uğrayana kadar orada kaldı. Ebu Saraya, kopyayı alıp götürmedi, ama bu kopyanın çıkan büyük yangında yanmış olabileceği tahmin edilir. Medine'deki nüsha terör egemenliği sırasında ortadan kayboldu, bu olay Yezid ibn Muavia'nın dönemine rastlar. Dördüncü örnek ise, İslamiyet'in merkezi ve peygambere eşlik edenlerin yuvası olan Kufa'da emanet olarak korunmaktadır. İnsanlar bu kopyanın halen orada mevcut olduğunu söylerler; ama bu doğru değildir, çünkü Mukhtar'ın ayaklanması sırasında bu nüsha kayboldu.³

“Yukarıda değindiğimiz konulardan sonra Osman, tüm eski yapıları ve kopyaları topladı ve onları yok etti, kişileri tehdit ederek ellerinde bulunan nüshaları aldı ve böylece geriye sadece dağılmış olanlar kaldı ve orada burada gizlenen bu nüshalar varlıklarını sürdürebildiler. Var oldukları bilinen farklılıkların hepsi ortadan kaldırıldı. Örneğin Nur Suresinin (xxiv.) daha önce Bakara Suresinden (ii.)⁴ daha uzun olduğu söylenir; ve Ahzab Suresi (xxxiii.) önemli kısımları çıkartılarak bozulmuştur; bu neden ile aynı zamanda orijinal olarak Berat Suresi(ix.) ve Anfal Suresi (viii.) arasında aslında bölünme yoktu ve konuyu buna göre ele aldığımızda, *En Merhametli Olan Tanrı'nın Adında* ile ilgili değişmez başlığın, bir önceki Sure olan Berat Suresinde eksik olduğunu görürüz.. Kuran'a yerleştirildiklerinde İbn Mesud'un sözünü ettiği iki 'Sihir Suresi'nin⁵ durumu da aynıdır: *Kuran'ın içinde yer almayan hiç bir şeyi Kuran'a eklemeyin*. Sonra bir de Ömer'in kürsüden yaptığı konuşma vardır (Medine'deki Büyük Camii'nin kürsüsü), *'Taşlama Ayetinin Tanrı'nın Kitabında yer almadığını hiç kimse söylemesin; çünkü ben kendim bu ayeti okudum. Zina eden erkeğin ve kadının her ikisi de ölünceye kadar taşlansın;* ve eğer insanlar “Ömer, Kuran'a Kuran'da bulunmayan ekler yapmıştır” diyemiyorlarsa, ben bunu kendi elim ile metnin arasına yazardım.”⁶ Aynı şekilde başka bir konuşmanın sonuna şu sözler eklenmiştir: ‘Ben gerçekten geçici evlilik Buyruğunun (Al Mutah) Rabbin Kitabında bulunmadığını söyleyen hiç kimse bilmiyorum, çünkü ben kendim bu buyruğu okudum; ama buyruk bulunduğu yerden çıkarılmıştır ve Rabbin bu ayetin yerinden çıkarılmasına neden olan kişiyi ödüllendirmeyeceği kesindir, çünkü bu kişiye güven duyulmuştu ve bu kişi Rabbin ve peygamberinin güvenine layık davranmadı ve böylece Kuran'a ait olan bir gerçek yerinden çıkarılmış oldu; ve Ömer yine de bir kez daha şöyle söyledi: ‘Rab, insanlığa nazikçe davranmayı düşündü ve Muhammed'i ona geniş ve kapsamlı bir inanç vererek gönderdi.’

“Ve Obey ibn Kab, her zaman ezberlediği iki Sure (Kuran'ın bir parçası olarak) olduğunu söyledi: *El Canut ve El Witr*; bu ayetlerde şu sözcükler yer alıyordu: ‘Ey Rab, senden bizi bağışlamanı, bize yardım ve rehberlik etmeni istiyoruz ve sana inanıyoruz ve sana

¹ Tahttan indirilme konusu doğrudur, ama burada iddia edilen konunun nedeni bu değildir.

² Yazarımızın ifadesi doğru değildir. Hicret döneminde Zeyd on bir ve Abdullah altı yaşındalardı. Bu neden ile Osman'ın metninin en uygun metin olarak tespit edildiği dönemde Zeyd otuz, Abdullah ise otuz beş yaşındalardı.

³ Mukhtar, burada hicret senesi 67 olarak işaret edilen ayaklanma sırasında öldürüldü.

⁴ Kuran'da bulunan en uzun Sure

⁵ Her biri sadece bir ya da iki satır olan son iki Sure.

⁶ Bakınız, “Muhammed'in Yaşamı” (birinci baskı), cilt i. s. xxv.

güveniyoruz.’ Ve bu dualar El Witr’in sonuna kadar aynı şekilde devam eder. Obey ibn Kab, bunları artık mevcut olmayan ilk derleme ile ilgili olarak söyledi.

“Tekrar geçici evlilik (El Mutah) ile ilgili aynı Buyruk hakkında, Ali bubölümün tamamen dışarıda bırakılmasına neden oldu. Onlar, Halifenin, bir adamın bu ayeti ezberden okuduğu sırada söylediklerine kulak misafiri olduğunu ve onu kamçılatarak cezalandırdığını ve bu ayeti bir daha tekrar etmesini yasakladığını ileri sürerler. Ayşe, Deve savaşından sonra İbn Khalaf’ın evine (Bussora’da) çekildiği zaman, Ali’ye sitem etme nedenlerinden biri de buydu. Çünkü Ayşe diğer konular ile birlikte Ali’nin Kuran’daki bu konu ile ilgili olarak insanları dövdüğünü söyledi. Ve belirli bölümlerin tekrar edilmesini ve metnin değiştirilip bozulmasını yasakladı. Ayrıca İbn Mesud, kendisine ait kopyayı elinde muhafaza etti ve bu kopya İbn Mesud’a, bugün olduğu gibi kendi zürriyetinden miras kalmıştı; ve aynı şekilde Ali’nin koleksiyonu da kendisine ailesinden intikal etmişti.

“Sonra eline geçirebildiği her bir kopyayı tek tek bir araya getiren Hajjaj ibn Yusuf ortaya çıktı ve metinden pek çok büyük bölümün çıkartılmasına neden oldu. Söylenildiğine göre bu bölümler arasında kesin isimler ile Omeyya Evi ve aynı zamanda yine isimler ile birlikte Abbas Evi ile ilgili ayetler açıklanır. Bu şekilde yeniden gözden geçirilen metnin altı kopyası, Mısır, Suriye, Medine, Mekke, Kufa ve Bussora’ya dağıtıldı. Hajjaj ibn Yusuf, bundan sonra kendisinden önce Osman’ın yapmış olduğu gibi, önceki kopyaların hepsini topladı ve yok etti.

“Ve tüm bunların sonucu Kutsal Kitabı okumuş olan senin tarafından anlaşılabilir ve senin kitabındaki tarihlerin nasıl karmakarışık ve dağınık olduklarını anlayabilirsin; tüm bunlar bir kitapta pek çok farklı elin işe karışarak ayrılıklara neden olduğunun bir kanıtıdır; beğendiklerinden ya da beğenmediklerinden kesip çıkartarak metne ekler yapılmıştır. Şimdi bunlar gökten gönderilmiş olan bir açıklamanın koşulları olabilirler mi?

“Ayrıca, senin Efendin Bedeviler arasında yaşayan bir Araptı; onlar için emek sarf ederek, kendi dillerinde bir eser meydana getirdi. Arapların bir ulus olarak yola getirilemez bir şekilde putperest ve lütuftan yoksun olduklarını herkes bilmekteydi; o zaman böyle bir insan nasıl olur da ondan Rabbin sırrını elde edebilirdi? Ya da yalnızca bir peygambere açıklanabilecek uygunluktaki gerçeklere ulaşabilirdi? Sen Ali ve Ebu Bekir ile Ömer ve Osman arasında var olan düşmanlığı bilirsin; ve şimdi bu kişilerin hepsi kendi iddialarının lehinde olan ne varsa, hepsini metne yerleştirdiler ve iddialarının aksi olan her şeyi metnin dışında bıraktılar. O zaman bizler gerçek ve sahte olan arasındaki farkı nasıl ayırt edebiliriz? Ve Hajjaj’ın neden olduğu kayıplar hakkında neler söylenmeli? Sen bu zorba kişinin diğer konularda ne tür bir inanca sahip olduğunu iyi bilirsin. O zaman nasıl olur da bu kişiyi Tanrı’nın Kitabı hakkında son söze sahip bir hakem yapabilirsin? Bu adam her fırsat bulduğunda Omeyyadların tarafına geçmekten hiçbir zaman vazgeçmedi. Ve tüm bunların yanı sıra bu işte aynı zamanda Yahudilerin de parmağı vardı; ve düşüncelerini hile ile kabul ettirerek kendi ara bozucu ve isyankar sonlarını hazırladılar.

“Söylemiş olduğum her şey (El Kindi gösterdiği kişisel sevgi dolu yaklaşımdan sonra sözlerine devam eder), senin kendi yetkililerinin sözlerinden alınmıştır; ve sizler tarafından kabul edilmiş olan kanıtın temeli üzerinde tek bir tartışmaya yer verilmemiştir. Ve bu konuda kanıt olarak hiç bir sistem ya da düzene yer vermeyen karışık bir kümeyi andıran Kuran’ın kendisine sahibiz. Ayrıca anlam kendisi ile uyum içinde değildir; bir bölüm diğer bölüm ile çelişki halindedir. Böyle bir kitabı Elçiliğin bir kanıtı olarak öne sürmek ve onu Musa ve İsa’nın mucizeleri ile eşit değerde görmek kadar büyük bir bilgisizlik olabilir mi? Bir zerre akli olan birinin böyle bir şeyi hayal bile etmeyeceği kesindir. Tarih ve felsefe konusunda deneyimli ve bilgili olan bizlerin böylesine aldatici bir muhakeme ile kandırılmayacağız çok daha kesindir.

“Bana şimdi senin Efendine ait olan şu sözler ile neyin amaçlanmış olduğunu söyle, ‘Andolsun, insanlar ve cinler bu Kuran’ın bir benzerini getirmek üzere toplansalar ve

birbirlerine de destek olsalar, yine onun benzerini getiremezler' (Sure xvii.89). Eğer çekişme kullanılan dilin belagat ilmindeki tüm diğer kompozisyonlardan üstün olduğu ise, yanıtımız her ulusun kendi dilini var olan en güzel dil olarak kabul ettiğidir. Araplar, kendi dillerinin dışındaki her dilin ilkel olduğunu düşünür ve diğer uluslar tarafından kaba bulunan Arapça'nın en güzel dil olduğunu düşünürlerdi.

"Eğer iddia, Kuran'ın (diğer tüm dillerden ayrı olarak), Arapça'nın eşsiz ve mucizevi bir modeli olduğu ise (*Biz onu akıl erdirersiniz diye Arapça bir Kuran olarak indirdik*; metnine göre) (Sure xii.2) (*İyice anlayasınız diye biz onu Arapça bir Kuran yaptık* – Sure xliii. 2¹), o zaman Kuran'da neden yabancı sözcüklere rastlarız; örneğin, Farsça *namarik* ve Habeşçe *mişkat* gibi?² Buradaki kusur ya aracıdan ya da mesajdan kaynaklanır. Eğer Arapça dilinde düşünceleri ifade edecek sözcükler bulunmamış olsaydı, o zaman iletişim aracı ve bundan dolayı mesajın kendisi, kusurlu olacaktı; eğer aksi söz konusu olsaydı, kusurlu olan aracı olurdu." Ama söz konusu olan önceki değil sonraki olduğundan, El Kındi , uygun bir tartışma aracılığıyla iddiasını güçlendirir; İmrul Cays gibi belagat ve hitabet sanatının ustaları olan kişiler ürünleri kendilerinininkinden üstün olan Muhammed'den önce hem kavram hem de dil açısından hünerli şairlerdi. 'Ey Muhammed! Biz Kuran'ı senin dilin ile kolaylaştırdık ki, düşünüp öğüt alsınlar.' (Sure xliiii.57) Bu durum, Mekkeliler tarafından peygamberin yüzüne karşı söylendi; o geri döndü ve onlara 'siz kavgacı bir ırksınız' dedi. Ve gerçekten Muhammed'in kendisi onların niteliklerini sihre atfettiğini itiraf eder.³ O zaman Kuran'a yerleştiren yabancı ifadelerin sunulması, bir ya da iki konuya borçlu kalmak zorundadır. Tüm dillerin en zengini ve bereketlisi olarak tanımlanmasına rağmen ya Arapça dilinin kelime haznesinin yetersizliği ya da esere pek çok farklı kişinin elinin değmiş olduğu gerçeği; ve Yazarımız Dostunu bu ikilem ile karşı karşıya bırakır.

"Eğer tekrar Kuran'da doğaüstü bir uyum ve dil ritmi ve kavram güzelliğinin varlığı konusunda bir iddia ileri sürülecek olursa, buna karar verecek olan, ölçülerin titizliği, kompozisyonun uygunluğu ve sağlığı, ve düşünce ve betimin amacı ve çekiciliği olacaktır. Ama senin kitabındaki ritim baştan sona bozuktur, kitap kompozisyonu açısından karışık ve keyfi bir anlamsızlık hareketleri sergilemektedir."

"Eğer iddia Kuran'da açıklanan konuya dayanıyorsa, El Kındi bize orada eskiler tarafından bilinmeyen ve bize açıklanan hangi gerçeği bulduğumuzu sorar. Bu gerçeğe daha önceden neden ulaşamamıştır? El Kındi şöyle der: "Günümüzde insanlık, daha önce aynı olmayan sonuçlara ulaşan bilginin her dalını izler; ancak yine de bunun Musa'nın ya da Mesih'in yaptıkları mucizelerin benzerini talep eden bu tür insan üstü koşullar ile ne ilgisi var? Kısaca ifade edecek olursam gerçek, Kuran'ın farklı kusurları ile birlikte ortaya koyduğu tek mucizenin, kaba ve cahil kabilelerin ve barbar ırkların gözünde bir belagat ve eğitim mucizesi olduğudur."

İslamiyet'in yükselişi sırasında ortaya çıkan üç sahte peygamber Muhammed'in oynadığı oyunun aynısını oynadılar; ve Yazarımız Müslümanları kendi yanına çekecek olan Museylama'nın vermiş olduğu bölümleri okumuştı, ama ne yazık ki Muhammed'e yardım eden kişiler gibi kendisini destekleyen kişilere sahip değildi.⁴

¹ Aynı zamanda bakınız Sure xiii. 40, xx. 111, xxxix. 28, xli. 2, xlii. 6, ve xlvi. 12.

² Namarik, halılar ya da yastıklar; mişkat, bir lamba; sandus, ipek;el astabrak, saten, brokar; abdrik, kadeh, gibi sözcükler Kuran'a ithal edilen yabancı sözcüklerden yapılan aktarmalardır. Tartışma burada bize tekil gibi görünebilir; ama kendi dillerinin doluluğu ve sağlığı ile övünen Araplar için güç harcamaları gereken bir noktaydı; ve bu durum hiç kuşkusuz mahkemede lehlerinde alınmış olan bir karardı.

³ Mekkeliler bu suçlamayı Muhammed'e karşı genellikle sık sık yaparlardı (Sure xxxiv.43; xliiii.29; xlvi.6). Ama Muhammed burada yazıları gerçek bir açıklamaya karşı uygun bir tartışma oluşturamayan kafir yazarların belagatini sihre atfetmiş olarak temsil edilir.

⁴ Burada Yazarımızın Museylama'nın hangi ifadelerinden söz ettiğini bilmiyorum, çünkü sünnet aracılığıyla kendisine atfedilen sözler kavranabilecek olan saçmalığın en büyük daniskasıdır.

Savunmacımız Dostuna burada Arap dilinin, İsmail'in büyük-torunu olan ortak ataları Yarob'dan meydana gelen eşit derecede ortak bir miras olduğunu hatırlatır. Burada üzerinde durdukları temel aynıdır; ve dilin güzelliğini ve kusurlarını yargılama yetenekleri konusunda Dostu, ondan daha büyük bir avantaja sahip değildi. Aslında bu durum yabancı uluslara hitap edildiğinde, yararsız ve aldatıcı bir testti; çünkü Kuran kendilerine verildiğinde, onu anlayamadılar, ama güvenerek onu kabul etmek zorunda kaldılar, çünkü Kuran'ın dilini anlayacak bilgiye sahip değillerdi. Bu dili yalnızca çölde yaşayan Araplar saf bir şekilde konuşurlardı. Kentlerde yaşayan Araplar ise, yabancılar ile kaynaşarak yaşadıkları için çok geçmeden ana dillerinin sadeliğini yitirdiler ve dilleri hakkında herhangi bir yargıda bulunma konusunda yetersiz kaldılar. Dostu, El Kindi'ye şu yanıtı verebilirdi: 'Kureyşliler diğer Araplar arasında en etkili ve güzel söz söyleme yeteneğine sahiplerdi ve dillerinin kullanımında hünerliydi. Kuran'ın insan üstü güzelliğinin tartışmasında en iyi konuma sahip olan Araplardı. El Kindi, bu konuya üstünlük hakkında karakteristik bir belagat ile yanıt verir; yanıtında kendi soylu atalarına da değinir. "Senin Efendin, Numan El Kindi'nin kızı Muleyka ile evlenmek istediği zaman, Muleyka'nın verdiği şu yanıtı inkar edemezsin: *Ne, Muleyka tüccar soyundan gelen biri ile mi evlenecek?* Senin de çok iyi bildiğin gibi Kureşliler, Arabistan'ın tüccarları ve Beni Kinda kabilesi Arabistan'ın Prenslerydi. Bunu, senin soyunu küçümseyip kendi soyum ile övünmek için söylemiyorum; ama amacım sana yalnızca Beni Kinda kabilesinin Araplar arasında belagat ilmi ve şiir konularında güzel ve etkili söz söyleme ile dillerinin güzelliğinden en iyi şekilde yararlanan bir soy olduğunu hatırlatmaktır. Ülkenin başta gelen kralları, ordularını Arabistan'a gönderdiler; ve bu kralların ünleri öylesine büyüktü ki, Persler ve Romalılar kızlarını onlar ile evlendirmekten gurur duyarlardı. Aynı zamanda tüm dünya, özellikle Beni Haşim kabilesi Kureş'in görkemini kabul etmek zorundaydı ve bu durum aslında Rabbin yeryüzündeki tüm uluslar üzerinde soylu nitelikleri nedeni ile ayırım yaptığı tüm Arap soyu için geçerliydi."

Kuran'daki deyim hatalarının kabul edilmesi ile ilgili konuya tekrar geri dönecek olursak, Arap dilinin kişiliğini şiir alanında bulduğu karşılığını vermek zorunda kalırız. Şiir alanındaki kelime haznesinden çekilen bu kaynağın sınırlı olduğu ve örneğin hal kelimesi için kullanılan *namarik* sözcüğünün bilinmiyor olması ilginçtir. Savunmacımız, bu durumun doğruluğunu onaylar; ama bu durum lüksten ve sahte yaşamın inceliklerinden haberdar olmayan Arap soyunun sadeliği nedeni ile ortaya çıkmıştır. İlerleyen zaman içinde dil, araya giren yabancı kelimeler yüzünden bozuldu ve insanlar bu melez dilde ayetler yapmaya başladılar; Yarımada'nın eski şairliği öylesine taklit edildi ki, gerçeği sahtesinden ayırt etmek zorlaştı. Günümüz bilgili belagat bilimcileri bile sahteyi ayırt edemeyerek gerçeği yanlış anladılar. Dilin lütfkarlığı ve tazeliği ile birlikte yaşam işleri alanında sahip olduğu kapasitesi, Arap dilini herkesin anlayabileceği bir şekle soktu, öyle ki, sanattan uzak sürdürülen Arap yaşamına yabancı olan düşünce ve mecazlar eski kalıba sokulduklarını ileri süren bir dilin giysisine büründüler. Ve bu neden ile şimdi eski kalıplar içinde şiir yazan herhangi biri zarif bir iyilik görilirdi erek terfi etme isteği peşine düştü. Arapça ayet hiç bir şekilde ileri götürülmemesi için metninde değişiklikler yapılarak bozuldu, aksi takdirde değiştirilmiş ve değeri düşürülmüş bir dil olarak Tanrısal gizemler ile ilgisi olan etkileyici kitaplar için uygun bir kanıtı sahip olamazdı.¹

Kuran'da lüks ve sahte yaşam ile ilgili terimlerin kullanımı yeni bir konuyu ortaya getirir, yani, İslamiyet'in yayılmasına katkıda bulunan maddesel nedenler. Tarih ile yakın ilişkide olan herkesin bildiği gibi Araplar, ihtiyaçları karşılanmayan ilkel bir ırktılar; kertenkele ve benzeri yiyecekler ile beslenirler, kızgın yaz günlerinde barınacakları bir sığınak

¹ Dilin bozulması ve eski şiirin taklidi konusunda bakınız; "Bemerkungen über die Aechtheit der alter Arab. Gedichte." Yazan: Professor Ahlwardt, Greifswald, 1872; aynı zamanda "Beitrage zur Kenntniss der Poesie der alten Araber," yazan: Theodor Nöldeke, Hannover, 1864; aynı zamanda benim yazmış olduğum bir makale: "Ancient Arabic Poetry, its Genuiness and Authenticity," Royal Asiatic Society's Journal, 1879.

bulamazlar ve kışın soğuk rüzgarlarına aç ve çıplak olarak maruz kalırlardı. Şarap ve süt akan ırmaklardan, az bulunan, ender meyve ve yiyecek maddelerinden, brokar halılar üzerine atılmış ipek ve saten yayılı sedirlerden, kabukları içinde gizlenen incilere benzeyen hanımlardan, kadehler içinde çeşitli içkiler sunan yakışıklı uşaklardan, yanından çağıldayan derelerin aktığı ağaç gölgelerinden nasıl haberleri olabilirdi?—bu tür şeyler genellikle Kosroluların saraylarına ait zevklerdi.¹ Ama eski İran’dan gelen yolcular bu harika lükslerin söylentilerini de ülkelerine dönerken beraberlerinde getirmişlerdi. Bu söylentiler kişilerde açgözlülüğe neden oldu ve açgözlülük aynı refahı elde etmek için savaşmaya yol açtı. Dostu, istilacı Müslüman ordusunun eski İran’ın seçme ürünleri ile dolu sepetlerini gasp ettiği zamanları hatırlayacaktı; ve bu lezzetli ürünleri tattıkları zaman, birbirlerine şunları söylediler,—*Rab adına! Eğer uğruna savaşılacak bir İman olmasaydı bile, bu zevkler için savaşmamıza değerdi.*² Ve böylece Tanrı’ya karşı saygısızlık eden kafir bir ulusa karşı savaştilar ve Rab onlara bu ulus üzerinde zafer verdi. İnsanları öldürdüler ve evlerini yıktılar, çünkü ayaklandılar ve masum kanı döktüler. Rab de inatçı halkın günahlarına karşılık onları kışkırtarak birbirlerine düşürdü.

El Kındi, kirli ve değersiz motifler aracılığıyla İslamiyet üzerine getirilen çeşitli sınıfları birer birer saymaya devam eder. Bu sınıflardan birincisi, çevredeki Kildani deltasında (El Savad) yaşayan kaba, melez köylülerdi;—“Onlara Arap dilinde hitap edebilirsiniz, ve size karşılık verirken dillerini aynı bir papağan gibi hareket ettirebilirler; ama bu, onların melez köylüler oldukları gerçeğini yine de değiştiremez. Bazıları, yüreklerinde hala eski Yahudi ve Mecusi inancının tortu ya da süprütüsünü muhafaza ederler. Diğerleri, o gün esen rüzgarın etkisi ile size kendileri, hayvani arzu ve duygulara sahip yaratılış ve Yaratıcıları arasındaki farkı söyleyemezler (Sure vii.180; xxv.45.), tarladaki hayvanlar ile birlikte yetişip büyüdüklerinden onlara benzemişlerdir,—hayır, aslında onlardan daha çok hata yaparlar ve daha da aptaldırlar.” Ayrıca putperest ırklar, ve Mecusiler ile Yahudiler de bulunmaktadır; değersiz ve sefil bir karaktere sahip bu kişiler İslamiyet’i kabul ederek zenginlik ve güce kavuşmaya göz dikmişlerdir ve bilgili ve onurlu kişiler ile bağılılık ilişkileri oluştururlar. Dünyada yaşayan bu iki yüzlü erkekler, Hıristiyan inancına göre yasak olan evlilikler elde ederler ve aynı zamanda odalık (cariye) alarak yaşamaya göz yumarlar. Bu sınıftan daha da ahlaksız olan bir sınıf mevcuttur; kendilerini tamamen bedenlerinin tutkularına teslim etmişler ve İslamiyet’i amaçlarına ulaşabilecekleri bir merdiven olarak kullanmışlardır. Son olarak bu şekilde daha kolay bir geçinme yolu bulmuş olan bir sınıftan söz edebiliriz.

“Şimdi bana söyle Dostum (Rab sana lütfekar davran!) , şimdiye kadar hiç bilgili, deneyimli, Kutsal Yazıları bilen, sağduyulu herhangi bir kişinin Hıristiyanlığı reddettiğini gördün mü ya da işittin mi? Bu tür dünyasal konulara sadece senin inancın ya da İsa’ya iman aracılığıyla elde edilen bazı zevk ve hazlar için ulaşmanın ne gibi bir değeri olabilir? Sen bu tür dünyasal konularda hiç bir değer bulmayacaksın; çünkü ayartılmış olanların dışında diğerlerinin hepsi inançlarında sabit ve güvenli olarak en lütfekar Egemenimizin yönetimi altında inançlarını ağızları ile duyurarak imanlarında devam ediyorlar.”

Burada inançtan dönenlerin ve sapkınların belirli sınıfları çok ağır ve acı ifadeler ile tanımlanırlar; Peygamberi hor gören ve gizli olarak iddialarını sorgulayan iki yüzlüler, Müslüman giysileri içinde bulunarak dışardan kendilerini beğenen ve böbürlenen kişilerdir. Kutsal Ruh’un üç kısma bölündüğünü ileri süren sapkınlar da mevcuttur; ileri sürdükleri bu kısımlardan birini İsa’ya, diğerini Musa’ya ve üçüncüsünü El Kındi’nin adını söylemekten bile tiksindiği belirli bir kişiye atfederler;³—Muhammed’e bu konuda bir hisse ya da pay

¹ Kuran’da sözü edilen tüm bu zevk ve rahatlık verici lüksler, Cennete aittirler. Örnek olarak bakınız: Sure xxxvi. 41; liii. 23; lvi. 17.

² Bu sözler Khalid tarafından Irak’ta kazandığı ilk zaferlerinden birinden sonra ordusuna yaptığı bir konuşmada kullanıldı.—“Annals of Early Caliphate,” s.75.

³ Burada ve aynı şekilde tekrar sayfa 89’un altında hangi kişinin adının ima edildiğini bilmiyorum.

ayrılmamıştır. Bu kişiler dinsiz ya da putperestlerin en büyükleri ve en çok nefret uyandıran hizipçilerdi. Bu kişilerin dışında bir de eski inançlarına ait masum ve sadık kardeşleri üzerinde inançları ile egemenlik sürmek isteyen dinden dönmüş Hristiyanlar da bulunmaktaydı. Kurtarıcımızın daha önceden söylemiş olduğu gibi kuzuları yağmalayan ve parçalayan kurtlar işte bu tür kişilerdi. Bu derin şeytani düşüncenin dile getirdiği hakaret ve küfürleri tanımlamak mümkün değildir. Hoşlarına giden her şeyi tanımlamak için gelenekler üretebilmeleri ile övündüler. Dostu, onların bu söz ile yaptıkları saygısızlık için ne diyecekti? Rabbin, Ebu Bekir'e şu sözleri gönderdiğini ileri sürüyorlardı: "Ey Ebu Bekir, senden çok hoşnudum; sen de aynı şekilde benden hoşnut musun?"¹ Bu, eski bir öyküydü,—Kendisi hakkında yalanlar uyduran peygamber değil, peygamberin izleyicileriydiler. Namaza Davet (Ezan), Cenaze törenleri, Dualar, Oruçlar, Bayramlar, &c., gibi karşıt geleneklerin de çokluğu da aynı tarzdaydı. Tüm bunları ayrıntılar ile dile getirmek bezdirici olabilirdi ve Dostu zaten tüm bunların hepsini biliyordu. Bölüm, bu iki yüzlü ve küfür dolu yalanların sert ve kırıcı açıklamaları ile yaralar almıştır. Var olan Yönetim, İslam adı, Peygamberler, Kutsal kişiler, &c. gibi konularda bulunulan iftirallardan söz etmekten kaçınılmıştır. Ancak söz ile yaptıkları saygısızlıklar (daha önce sözünü etmiş olduğu küfür ve yalanlar) öylesine korkunçtu ki, bir yıldırımın ya da göklerin üzerlerine düşmesi ile yok edilmemiş olmaları hayret uyandırıcıydı. Ezilip yok edilmemiş olmalarının nedeni sadece Tanrı'nın merhameti ve tahammülüydü; onları esirgemiş ve tövbe etmeleri için kendilerine zaman tanımıştı.

El Kındi şimdi Müslüman gururuna yönelerek hitapta bulunur,—İslamiyet'in yüceltilmesi ile ilgili Dostu böyle bir teklifte bulunmuştur,—Müslümanlar, Her Şeye Gücü Yeten'in Yaratılış'tan önce Peygamberin adını, Müslüman iman ikrarı ile birlikte büyük Tahtın üzerine yazmış olduğunu ileri sürerler. *Rabden başka Tanrı yoktur ve Muhammed Tanrı'nın elçisidir.* El Kındi, latifeci bir kinaye tarzı ile bu adın büyük Tahtın üzerine neden yazıldığını sorar. Unutma olasılıkları göz önünde tutularak acaba meleklerin yararlanması için mi yazılmıştır? Yaratıcılarına övgü şarkıları söyleyen melekler Tanrı, 'Işık olsun diye buyurduğunda' O'nun işlerini unutabilmeleri acaba mümkün müydü? Ya da bu adın yazılması insanlığın yararlanması için olabilir miydi? Eğer nedeni buysa, o zaman yeryüzündeki insanlar Taht üzerindeki bu yazıyı nasıl görebileceklerdi? Ve Yargı Gününde gerçek zaten herkesin gözü önünde öylesine net olacaktı ki, gerçeğin görülmesi için herhangi bir yardım zaten gerekmecekti. Dostunun ileri sürdüğü düşünceyi değersiz bularak reddeder ve Dostunun bu tür görüşlere katılan herhangi bir arkadaşının bulunduğunu hiçbir zaman işitmediğini sözlerine ekler. Aynı şekilde herhangi bilge ve zeki bir Müslümanın da bu öyküyü reddedeceğinden emin olduğunu söyler. Bu düşünce Tanrı'nın maddesel bir taht üzerinde oturduğu gibi cismani bir kavrama sahip Yahudilerden ödünç alınmış olan mantığa aykırı, alçak ve onursuz bir düşüncedir.

"Sizin vaizlerinizin vaazlerine (sözlerine devam eder) şu toplu halde edilen dua ile başlamaları alışılmıştır:—*Ey Rab, İbrahim ve İbrahim'in zürriyetini bereketlediğin gibi, Muhammed'i ve Muhammed'in zürriyetini de bereketle;* ve bunu söyledikten sonra bereket şeklinde olan rica edebilecekleri her şeyi dilemiş olduklarını düşünürler. Şimdi bu Tanrı'ya karşı yapılan sonsuz saygısızlık ile bağlantılı olarak bir kişinin (Muhammed'in) adının En Yüce Olan'ın Işık Tahtında yazılmış olabileceğinin nasıl hayal edileceğini düşünün ve yalnızca onun uğruna Adem'in ve dünyanın yaratılmış olduğunun söylendiğini aklınıza getirin,—böyle birinin adı ile İbrahim'in zürriyetini birleştirmek, tanıdığın bir kişiyi bu konuya dahil etmek olabilir, ama bu kişinin adını burada yazarsam bu benim dehşetten

¹ El Mamun'un davasında Aliyiler için olduğu gibi örnekler, Ebu Bekir'in de değerini alışılmış olduğu gibi düşürmektedir. Birkaç kez yönetim değiştikten sonra ilk üç Halifenin karakterinden etkilenmiş gelenekleri tekrar etmeye hiç kimse cüret etmeyecekti.

titrememe neden olacaktır.¹ Ama İsrailoğullarının tüm diğer uluslar üzerindeki gerçek üstünlükleri Kuran'ın kendisinin çeşitli bölümlerinde tekrarlanır, örneğin: 'Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetimi ve (bir zamanlar) sizi cümle aleme üstün kıldığımı hatırlayın,'—(Sure ii. 47, 122), üstün hakimiyetinden sözünü ettiğin senin Efendin seni herkese üstün kılmayı tercih etti." Ancak bunu yine de tartışmada karşı tarafın söz ve hareketlerinin kendi görüşünü savunmada kanıt olarak kullanılması (*argumentum ad hominem*) şeklinde ifade etti ve söyledikleri asla tekrarladığı kendi düşünceleri değildi. Çünkü o en başından beri ırk ya da üstün soy ile ilgili referanslara değinmekte özenli bir şekilde kaçınmıştı. Tüm insanlığın tek bir kandan geldiklerini ve ortak bir anne-babadan olduklarını biliyordu,—iki insan arasındaki farklılık sadece zihin ve fazilet konusunda mevcuttu. Hatta tüm bu söylemiş olduklarını ifade ederken bile cahil ve hain kişilerin üzerine atabilecekleri aşağılık iftira ve lekelerle itiraz eder. Bunu yaparken, kraliyet evini, Peygamberin ailesini ya da ona ait herhangi bir soyu önemsememek ister gibidir.

El Kindi, şimdi kendisine uyarlaması tavsiye edilen çeşitli Müslüman törenlerine değinir. Günde beş kez namaz kılmak ve Ramazan ayında oruç tutmak gibi Dostunun Hıristiyan düzeni altında uygulanan ve daha tanrısal bir biçimde yürütülen bu görevleri şahsen bildiğini kendisine itiraf ettiğini söylemesi yeterlidir. Törensiz temizlikler konusunda, Kurtarıcımızın, insanın içinde kirli bir mezar bulunurken dış temizlik ile uğraşmasının boş olduğu öğretilişine ilişkin sözlerinden aktarmalarda bulunur. "Yüreklerinizde kan dökme, yağmalama, savaşta ele geçirilen kadınları tutsak etme arzusu varken, el ve ayaklarınızı yıkayıp dua etmenizin ne anlamı olabilir? Rabbimiz Mesih bize bundan daha iyi bir ders vermedi mi?—Dışınızın temizlenebilmesi için önce içinizi temizleyin. Sünnet konusunda dostuna kendi inancında olan kişiler ile birlikte kendisinin de Muhammed'in sünnetli olmadığını düşündüğünü hatırlatır. İsa'nın uygulama örnekleri ileri sürüldüğünde, İsa'nın sadece yasayı yerine getirmek amacı ile sünnet edildiği yanıtını verir; (Matta v. 17. Hezekiel xx. 25), Yasa, kurbanları, Sebt günleri v.b. ("iyi olmayan konuları ile") Mesih tarafından yerine getirildikten sonra çok üstün düzen ve buyruklar açısından ortadan kaybolmuştu, çünkü yasa tamamen ruhsaldı (1. Korintliler vii. 19, Galatyalılar v. 2). kutsal Pavlus bize sünnetin hiç bir şey ifade etmediğini öğretir ve eğer sünnete güvenildiği takdirde, durum hiçbir şey ifade etmemekten daha da kötülebilir. Özetlenecek olursa hem temizlik hem de sünnet önemsiz konulardı. Eğer bu iki konu Hıristiyanlar tarafından uygulanırsa, bu uygulama bir zorunluluk olarak değil, yalnızca bir alışkanlık ve atalardan gelen bir adet olarak yapılırdı.²

Domuz etinin yasaklanması ile ilgili konu ile Tanrı'nın her şeyi "çok iyi" yarattığı (Tekvin i. 31) gerçeğine dayanılarak mücadele edilir. Yaratılmış olan hiçbir şey kendi içinde murdar ya da yasaklanmış değildi; - sadece kendi kendine ölen ya da putlara sunulan hayvanların dışında—çünkü bunlar Rabbin buyruğu ile yasaya uygunsuz ilan edilmişlerdi. Musa'nın bu konudaki yasaklama kararının nedeni merak uyandırıcıdır. Mısırlılar, tanrı olarak inek gibi büyük baş hayvanlara ve keçilere tapınırlardı;³ ama aynı zamanda da bu düşüncelerine aykırı olarak domuz, at ve deve gibi murdar gördükleri hayvanları tanrılarına kurban olarak sunarlardı. Bu tür putperest düşünceli kişilere doğru yolu göstermek isteyen

¹ Burada İbrahim'in hangi soyunun referans olarak gösterildiğini yine bilmiyorum,—konu öylesine nefret uyandırıcıdır ki, El Kindi kişinin adından dahi söz etmez.

² Burada atlanması gereken birkaç bölüm bulunur. 98.sayfanın son sekiz satırında sünnet için kararlaştırılan neden hem çocuksu hem de incitcidir. 100.sayfadaki ilk beş satır, doğru olabilir; ama ifadenin üslubu kaba ve gücendiricidir. 102.sayfanın alt yarısında (ve tesadüfi olarak 103.sayfanın ilk yedi satırında) Hacer ve Araplar arasında hali hazırda geçerli olarak uygulanan konu ("Muhammed'in Yaşamı," 1. baskı, cilt ii, s. 108'deki not), ilk bakışta aptal, kaba ve uygunsuzdur. Saf ve nazik bir insanın böyle bir bölümün kitabında yer alması gerektiğini itiraf etmesi gariptir. Ancak Arapların böyle bir alışkanlıkları vardır (aynı kitapta bakınız, s. 600) ve İslamiyet'in cinsellik hakkındaki yasası bu alışkanlığı düzeltmemiştir.

³ Kanıt göstermek için Mısır'dan Çıkış viii. 26; ve aynı zamanda Mısır'dan kalan bir anı olarak altından yapılmış buzağıya tapınılmasını gösterir.

İsrailliler, gerçek Tanrı'ya kutsal hayvanları sundular ve etlerinin yenmesine izin verdiler. Öte yandan Mısırlılar tarafından murdar sayılan diğer hayvanların kurban edilmeleri de yenmeleri de yasaklanmıştı. Domuz konusuna gelince, deve, eşek ya da at eti gibi Muhammed'in izin vermiş olduğu tüm diğer hayvanların yanı sıra domuz etine neden izin verilmediği hakkında bir sebep mevcut değildi. Aslında bu, gerçekten önemsiz bir konuydu ve bu konuda herkes kendi üslup ve düşüncesine göre davranmakta özgürdü. Bu yasaklama, daha çok imanı bozan bir Yahudi olan Abdullah ibn Sallam'ın zararlı ve tehlikeli öğretişinden kaynaklanmaktaydı; ve Muhammed'in kendisi bu konuda hiç bir şekilde sorumlu değildi.

El Kındi, Hac ve Mekke törenleri ile ilgili konuları incelemesi için Dostunun yaptığı çağrı ile adeta alay eder, çünkü Dostunun kendisini bir çocuk ya da bir ahmak yerine koyduğunu düşünür. “Sen bu tür törenlerin hali hazırda Güneşe-tapanların ve Hindistan'daki Brahmaların uygulamaları olduğunu bilmiyor musun? Putperest tapınaklarının etraflarında yalnızca bu tür törenler uygulayarak traş olmuş ve üzerlerinde giysi olmadan ya da *ihram* adını verdikleri bir giysi ile bir yerden hareket ederek tekrar aynı yere dönerek dairesel turlar yaparlar. Tek fark sizin bu dönüşü tarihi değişen bir dönemde yılda bir kez yapmanızdır; onlar ilk turu ilkbaharda sıcaklar başladığında, güneşe göre hesaplanan belirli konjonksiyonlarda iki kez, diğerini ise sonbaharda soğuklar başladığında yapmalarıdır.¹ Bu tür putperest törenlerin çıkış kaynakları bunlardır. Sen, Arapların bu tür törenleri Kabe'nin temelinden başlayarak uyguladıklarını bilirsin; ve senin Efendin, yalnızca bir değişiklik yaparak aynı uygulamayı sürdürdü; yolculuğun uzaklık ve yoruculuğundan dolayı Hac uygulamasını yılda bir kez ile sınırladı ve Hac töreni sırasında giyilen giyside toplum töresine ve edebe aykırı olan ne varsa iptal etti.² Böylece bu törende uygulananların hiç biri Güneşe-tapanların ve Hindistan'daki putperestlerin putperest törenlerinin hiç birinden farklı değildir. Ömer Kara Taş'ın yanında ve (İbrahim'in) Mevki'nde dururken kendisine atfedile şu sözleri aktaralım;³ ‘Rab adına! Bu taşlardan hiç birinin yarar ya da zarar vermeyeceklerinin biliyorum. Ancak ben Peygamberin her ikisini de öptüğünü gördüm ve bu neden ile aynı şeyi ben de yapıyorum.’ Bu sözleri Ömer'e atfetme konusunda yanlış ya da doğru konuşmuş olsalar bile, taşların kendileri hakkında gerçeği söyledikleri kesindir.” Başın tıraş dilmemesi, bedene giysi giyilmemesi, Kabe'nin etrafında emredilen şekilde turların yapılması ve Mina'ya küçük taşlar atılması gibi boş ve anlamsız törenler bazı kişiler tarafından Tanrılığa sunulan eylemler olarak savunuldu; ama Tanrı'ya sunulan tapınmanın, uygunsuz ve aptalca uygulamalar ile değil, Her Şeye Gücü Yeten'i hoşnut eden ve O'nun hizmetkarlarına öğretici hizmetler veren, mantığa uygun bir şekilde yürütülmesi gerekir. Eğer bunun aksi yapılırsa, kendi annelerini, kız kardeşlerini ve kız evlatlarını kendilerine eş olarak almalarının yasaya uygun olduğunu düşünen ve bunlara benzer başka iğrenç kötülükler yapan Mecusilerin itiraz edilen adetlerinden neden vazgeçilsin? “Ama üç kez ‘boş ol’ dedikten sonra tekrar evlenmenin yasallaştırılması gerektiğini bildiren sizin buyruğunuzdan daha kötü (ilave etme fırsatını vurgular) ne olabilirdi?; Çünkü bu buyruk aracılığıyla erdemli kız evlatların annesi olan, iffetli, yumuşak huylu ve zarif bir hanımın kendisi soylu bir aileden doğmuş olabilir ve yakın akrabaları tarafından saygı ve onur görür,—bu tür bir erdem ve saflık modeli, kocası ile evlilik ilişkisi yenilenmeden önce bu saf kişiliğini kiralanan kadınlara karşı nezaket gösteren, şehvet düşkününü bir erkeğin kucağına neden terk etmek zorunda kalsın? Ne kadar tiksindirici bir yasa, Mecusilerin kötü adetlerinden bile daha iğrenç bir uygulama! Ve sen her şeye rağmen şimdi beni böylesine iğrenç bir buyruğu kabul etmeye davet ediyorsun. Eğer tarladaki hayvanların

¹ Bildiğimiz Hint terimleri olan Rubbee ve Khurreef İlkbahar ve Sonbahar kutlamaları için ifade edilirler.

² Yazarıımız burada hatalıdır; çünkü Muhammed tarafından Hac dönemi konusunda yapılan tek değişiklik, takvime ilave edilen ayı iptal etmek olmuştu, öyle ki güneş ile ayın ilişkisine ya da hareketine ait yıl ile uyumlu olarak ne ilerleyen ne de gerileyen bir dönem yerine Hac dönemi aya ait (kameri) olarak değişebilirdi.—“Muhammed'in Yaşamı,” s. 486.

³ “Macam.” Bkz.”Muhammed'in Yaşamı,” s. 423 (aynı zamanda 1. baskı, cilt ii. s. 38).

konuşma imkanları olsaydı, böyle bir buyruk karşısında duydukları utançtan çığlık atarlardı! ¹ Tanrı mantığımı ve doğamı böyle bir şiddete maruz kalmaktan korusun ve yasaklasın; Rab beni günahkarların arasından çıkartarak kurtardı!

“Beni, ‘kutsanmış ve harika yerler’ olarak adlandırdığın Kutsal yerleri ziyaret etmeye davet ediyorsun. Gerçekten ‘harika’ Dostum, bu yerler sağduyuya böylesine iğrenç gelen törenlere tanık olunan yerler değil mi? Ama ‘kutsanmış’ ifadesi konusuna gelince, bu yerler ziyaret edildiğinde, ziyaret eden kişinin üzerine ne gibi bereketler döküldüğünü bilmeyi çok isterdim. Hastalar, sakatlar, cüzamlılar, şeytan tarafından ele geçirilmiş olanlar,—bu kişilerden herhangi biri şimdiye kadar sözünü ettiğin o yerlerden hiç iyileşmiş olarak döndü mü? Bu tür şifa bereketleri yalnızca Hıristiyan imanına özgü olan bereketlerdir. Rabbin kulakları, içten bir hizmetkarının yüreğinden yükselen feryatlara açıktır, onları işitir; ve Mesih dua eden iki kişinin dua ettikleri konuda anlaşmış olmaları halinde dileklerinin yerine geleceğine söz vermiştir.” El Kındi, sonra daha belirgin bir gönül rahatlığı ile konunun ayrıntılarına girer. İnsanların Rabbin adını çağırılmaya alışmış oldukları kiliseler, manastırlar ve diğer kutsal yerlerde Keşişlerin, Rahiplerin ve Tanrı’nın kutsal insanların başkaları adına yalvardıkları aracılık duaları sonucu gerçekleşen şifalardan söz eder. Bu tür aracılık duaları sonucunda alçak gönüllü ve dindar kişilerin üzerine bereketlerin indiğini ve hatta dönüş yaptıkları takdirde kötülerin bile kendilerine lütfkar davranılarak kabul edileceklerini bildirir; Yazarımız, Kaybolan Oğul benzetmesinden örnek verir.²

“Dostum, şimdi senin ve benim İmanım arasında bir ayırım yap ve yanlış yola sevk edilmiş bir gayretin seni yanlış yönlendirmesine izin verme, çünkü bu şu okuyacağın ayet uyarınca şeytanın bir hilesidir: ‘Şeytan insanın apaçık bir düşmanıdır (Sure xvii. 53).’ Sen beni (Rab sana merhamet etsin!) Meleklerin, Peygamberlerin, Kralların ve eski dönemlerde yaşamış kutsal kişilerin imrendiği, söz ile anlatılması imkansız bir bereketten ayrılmaya ve canımın nefret ettiği ve mantığıma tamamen karşıt olan bir kötülüğe davet ettiğinin farkında değil misin? Eğer bu davetini uygun bulmuş olsaydım, sadık olanların arasından ayrılmam gerekirdi.”

“Ve sen sonra beni ‘*Rabbin Yoluna* girmeye’ davet ediyorsun, yani, diğer dinleri benimsemiş olan kişiler, ‘Rabden başka Tanrı yoktur ve Muhammed O’nun Hizmetkarı ve Elçisidir’ diye ağızları ile itiraf edene kadar insanlığı tutsak etmemi, kılıç darbeleri indirerek diğer dinlere karşı savaş sürdürmeye çağırıyorsun; ya da kabul etmeyi reddettikleri takdirde kendi rızaları ile ‘haraç ödeyene ve alçalana kadar beni bu savaşı sürdürmeye davet ediyorsun.’ Sen gerçekten (Rab seni aydınlat!) de benim şeytana hizmet edip onun işlerini görmemi istiyorsun. Merhametten mahrum edilmiş olan ve önce insanın aklını çelerek onu ayartan ve sonra onu nefret ve acılık ile doldurarak kendi elinde bir araç haline getiren ve böylelikle cinayet, kölelik ve yağmacılık gibi şeytani amaçlarını icra eden İblis’e mi hizmet etmemi istiyorsun?

“Şimdi senin Tanrısal olduğuna inandığın Kitabın aralarında çelişkiler bulunan iki bölümünü nasıl bir araya getirip uzlaştıracığını bana açıkla. Birinci bölüm,—‘Sizden, hayra çağırın, iyiliği emreden ve kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır (Sure iii.104).’ Tekrarlanıyor:—‘Onları hidayete erdirmek sana ait değildir. Fakat Allah, dilediğini hidayete erdirir (Sure ii. 272).’ Ve yine daha etkili olarak şu ayete yer verilmiştir:—‘Eğer Rabbin dileseydi, yer yüzünde bulunanların hepsi elbette topyekun iman ederlerdi. Böyle iken sen mi mümin olsunlar diye, insanları zorlayacaksın? Allah’ın izni olmadıkça hiç bir kimse iman edemez.’ (Sure x. 99, 100). Bu buyrukların insanlara güç uygulamak konusunda ne kadar aykırı olduklarını görmüyor musun? De ki: ‘Ey insanlar, size

¹ El Kındi’nin sözleri burada güçlü olsalar bile yine de fazla güçlü değiller. Bakınız, “Muhammed’in Yaşamı,” s. 350.

² Her zaman yaptığımdan daha fazla özetlemiş olduğum bu bölümde yapılan aktarmaların kaynakları şu ayetlerdir: Mezmur xxxiv. ve cxlv.; Matta xviii. 19; x. 8 ve Luka xv.

Rabbinizden gerçek (Kuran) gelmiştir. Artık kim doğru yola girerse, ancak kendisi için girer. Kim de saparsa ancak kendi aleyhine sapar. Ben sizden sorumlu değilim.(Ey Muhammed!) Sana vahyolunana uy ve Allah hükmünü verinceye kadar sabret. O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.’ (Sure x.108, 109). Benzeri konuda bir diğer bölümde şunları okuruz:”Rabbin dileseydi, insanları aynı inanca bağlı tek bir ümmet yapardı. Fakat Rabbinin merhamet ettikleri müstesna onlar ihtilafa devam edeceklerdir. Zaten onları bunun için yarattı” (Sure xi. 118). Burada senin Efendin tekrar *tüm insan soyuna merhamet ile gönderilmiş olduğunu* üzerinde durarak tekrar eder.¹ Adam öldürmek, yağmacılık yapmak, insanları tutsak etmek ve ‘Merhamet!’ Yahudiler, senin Kitabını kendi içinde çelişkilere yer vermek ile suçluyorlar. Ben bu Kitap hakkında böyle hakaret dolu ve utandırıcı bir ifade kullanmayacağım; ama Dostum, söylemek istediğim tek şey senin kendin ile çelişmekte olduğundur. İmanın tanrısal olduğunu dile getirmekten hiçbir zaman yorulmuyorsun ve yılmıyorsun; ve şimdi hemen temiz olana dön ve söylediklerinin aksini konuş; çünkü tüm bu eylemler, - öldürmek ve kan dökmek, yağmacılık ve soygunculuk, erkeklerin ve kadınların köle yapılması—Şeytanın işlerinden başka nedirler?

“Musa ve Yeşu’nun örnekleri üzerinde durulduğu takdirde, ben görevin haklı çıkarılması için onların yapmış oldukları mucizeler gibi belirtiler talep ederim. Onlar ayrıca putperestlere karşı da savaştılar. Ama burada savaşın dehşetleri, kan dökülmesi, yağmacılık ve kölelik masumlara, hayır, hatta Tanrı’nın öz halkına—Tanrı’nın buyruklarını yerine getiren, canını ve bedenini O’nun hizmetine adayan, Mesih’e iman eden ve O’na tapınan ve doğru yola yönlendirilen—karşı uygulanmaktadır. Tanrı halkının önderleri hem bu dünyada hem de gelecek olan çağda kutsanmış ve ün sahibi kılınmışlardır.

“Sen hala tüm bu gerçekleri kabul etmiyor ve inancına ‘Rabbin Yolu’ demekte ısrar ediyorsun. Böyle bir yolun O’nun yolu olmasını ya da O’nun çocuklarının bu tür suçlar işlemelerini Tanrı yasaklasın! açıklama yaptın,—‘Dinde sınırlama olmasın.’ Ve aynı konu tekrarlanır,—‘Kendilerine kitap verilenlere ve ümmilere (kendilerine kitap verilmeyenler ve Arap müşrikleri) de ki:Siz de İslam’ı kabul ettiniz mi? Eğer İslam’a girerlerse hidayete ermiş olurlar. Yok, eğer yüz çevirirlerse, sana düşen şey ancak tebliğ etmektir. Allah kullarını hakkı ile görendir (Sure iii.20).’ ‘Eğer Allah dileseydi, bunların arkasından gelen (örneğin İsa ve öğrencilerinden sonra) milletler, kendilerine apaçık deliller geldikten sonra birbirlerini öldürmezlerdi. Fakat ayrılığa düştüler. Onlardan inananlar da vardı, inkar edenler de. Yine Allah dileseydi, birbirlerini öldürmezlerdi. Lakin Allah dilediğini yapar.’ (Sure ii.253) Ve senin Efendin, bir kez daha İnanmayanlara (Kafirlerle) hitap ederek şöyle der: ‘Sizin dininiz size, benim dinim banadır.’ Ve son olarak,—‘Kitap ehli² ile ancak en güzel bir yol ile mücadele edin (Sure xxix. 46).’ Ve sonra hepsi ile karşı karşıya kalarak, halkını insanlığa kılıç ile saldırmaması, onları yağmalaması ve esir alması için harekete geçiriyorsun. İslam inancını şiddet yolu ile ve kendi iradelerinin dışında kabul etmeleri için zorlayabiliyorsun. Bu iki yönden hangisini izlemem gerekiyor? İlkini mi, sonuncusunu mu?

“O zaman sen bu durumda metinlerin iki kısmından birinin diğeri tarafından iptal edildiğini söyleyeceksin. Ama hangisinin iptal ettiğini ve hangisinin iptal edildiğini gösteremezsin. Bu konuda herhangi bir kanıtın olmadığını ve kesin bir bilgiye sahip olmadığını itiraf etmen gerekir. Ve ayrıca birini diğeri ile karıştırmayı da mümkün olabilir. Gerçek ve sahte arasındaki farkı nasıl görebiliriz? Çünkü her ikisi de senin Kitabında yer alan bölümlerin her iki kısmı da birbirlerine tamamen karşıt olan bir anlam içerirler. Ve senin gerçek olduğunu düşündüğün ve ona göre hareket ettiğin kısım, sahte olan kısım olabilir ve bu neden ile bu kısımdan vazgeçilmesi gerekir, öyle ki, her ikisi de birbirlerine tamamen karşıt olduklarından hiç biri Rabbin buyruğu olamaz.

¹ Sözcükler birebir olarak aktarılmamışlardır; ancak aynı ifade birden fazla bölümde ortaya çıkar; Sure xxi. 107; xxviii. 47 gibi.

² Burada kast edilen, Yahudiler ve Hıristiyanlardır.

“Ve, şimdi, lütfen bana söyle,—senin Efendin olmayan bir vaizin kutsal ya da kutsal olmayan herhangi bir kitabında iman ikrarını zor kullanarak kabul ettiren ya da vicdanlarına ters düşmesine rağmen insanları kılıç, tehdit, yağmacılık ve kölelik yolu ile iman etmeye davet ettiğini hiç okudun mu, ya da böyle bir şeyi hiç işittin mi? Nefret edilen Mecusiler bile esinlemenin Saylan tepesinde Zerdüşt’e indiğini ileri sürerler ve Kashtasaf ve halkı tekrar yaşama döndürülen ölü at mucizesini ve Zendavesta’nın on iki cildinin insanların konuştuğu her dilde açıklandığını (ancak yine de bunun anlamı sorulduğunda hiç kimse yanıt veremez) gördüklerinde inandılar. Aynı şekilde Hindistan’da Bood tarafından işlenen Anka kuşu mucizesi gerçekleştiğinde, kuşun bağırsaklarından genç bir kız ortaya çıktı, ve bu mucize aracılığıyla Bood’un tanrısal bir imaj ve öğretişinin doğru olduğuna dair peygamberlik ve tanıklık edilmiş oldu. Bunlar yalnızca örneklerdir. Ve böylece Dostum, tarih boyunca, senin Efendinin dışında gerçek ya da sahte herhangi bir kanıt türünde ilerleme göstermeyen, doğruyu ve yanlış tartan hiçbir öğretmenden söz edilmediğini göreceksin. Çünkü benim görebildiğim kadarı ile senin Efendin kılıç dışında hiçbir kanıt kullanmadı. Ve yine senin Efendinin dışında hiç kimse ayağa kalkıp şu sözleri söylemedi,—“*Beni bir Peygamber ve Tanrı’nın Elçisi olarak kabul etmeyen kişi, öldürülmeli, malları yağmalanmalı ve kadınları ve çocukları esir olarak alınmalıdır*”;—ve tüm bunları en ufak bir kanıt olmaksızın söyledi!

“Kutsanmış Kurtarıcımızın hizmetine gelince, bu hizmet burada diğer hizmet ile kıyaslanamayacak kadar kutsal ve üstündür. Sen bu konu hakkındaki her şeyi biliyorsun. Şimdi söyle Dostum, senin zekana ve kültürüne sahip birinin benim gibi yaşamımı insanlara ve olaylara adanmış birinden bunun gibi bir inancı kabul etmesini nasıl istersin? Kurtarıcının sözlerini gece gündüz okuyan ben—O, benim giysim ve Doğruluğumdur—böyle bir inancı nasıl benimseyebilirim? O’nun lütfekar sözlerine kulak ver:—‘Düşmanlarınızı sevin, size zulmedenler için dua edin. Öyle ki, göklerdeki babanızın oğulları olasınız. Çünkü O, güneşini hem kötülerin hem iyilerin üzerine doğdurur; yağmurunu hem doğruların hem de eğrilerin üzerine yağdırır.’ Bu kutsanmış Merhamet ve Lütuf imanı ile beslenip büyümüş olan ben Kurtarıcımın sözleri kulaklarımda çınlarken, etimin, kemiklerimin, kanımın ve tüm yaşamımın bir parçası haline gelmişken, yüreğimi sertleştirmem ve isyan etmem, insanlığın Düşmanı ve Katili olan İblisin benzeyişine dönüşmem mümkün mü? Tanrı esirgesin! Her Şeye Gücü Yeten’in eli tarafından biçimlendirilen Adem’in tohumundan gelen ve En Yüce Olan’ın suretinde yaratılmış olan kendi çocuklarımı kılıç darbesi ile öldürmem mümkün mü? En Yüce Olan şöyle der: ‘Ben, bugün ve yarın günahlarının içinde olan günahkarın ölümünü istemem, eğer tövbe eder ve günahlarından dönerse, onu şefkatli bir Baba olarak kabul edeceğim.’” Burada söylenen bu sözlerin ardından, bizim doğamızı almış olan ve Tanrı’nın Oğlu olduğu için meleklerin kendisine tapındığı, gökyüzünde ve yeryüzünde en üstün güce sahip bulunan ve bizim doğamızı almış olan bu Tanrı’nın Oğlu aracılığıyla insanlığa ihsan edilmiş görkem ve onurun parlak bir tanımı yapılır,—Yüce Ağabeyimiz, Baba Tanrı’nın sağında oturmaktadır ve daha sonra insanların, meleklerin ve şeytanların yargıcı olarak gelecektir. “Dostum, sen benim O’nun lütfunu ve iyiliğini geri çevirerek aralarından biri olduğum insanları köleler haline getirerek onları yok etmemi mi istiyorsun? Bu davranışım, Tanrısal doğa ile ilişkisi olan insanları aşağılamak olacaktır. Tanrı böyle yanlış bir tutumdan beni esirgesin! Tanrı’ya saygısızlık etme önerisini reddediyorum ve Rabbin gazap ve öfkesinden yine Rabbin kendisine sığınıyorum!”¹

Savunmacımız, Dostunun bir karşılaştırma yaparak Tanrı’nın insanlığa ölüm, kıtlık ve benzeri felaketleri gönderdiği konusundaki ısrarlı ifadesine şu yanıtı verir (ancak yanıtı daha önce Dostunun vermiş olduğu yanıt gibi çocuksu değildir; ‘Can hakkında’ yürüttükleri daha önceki bir tartışmada Dostu, tüm bu olayları *Tanrı’nın böyle yaptığını* ileri sürmüştü):—“Rabbin, ölüm ve felaketleri hizmetkarlarının üzerine göndermesinin nedeni, insanlardan

¹ Herhangi korkunç ya da dehşetli bir konuda kullanılan bir ünlemin Tanrı’ya saygı gösteren bir biçimi.

nefret ettiği ve onları incitmek istediği için değildir, çünkü o zaman insanları yaratmasının bir amacı olmazdı ve onları lütfu ve merhameti ile doldurmak istemezdi (ancak Tanrı'nın insanları lütfu ve merhameti ile doldurmak istediğini biliyoruz), Tanrı, insanları bu geçici ve kusurlu yaşamdan alarak gökyüzündeki kutsanmış yaşam ile bereketlemek istiyor. Dostum, senin söylediklerinin aksine bu sıkıntı ve felaketlerin anlamı, insanların sonraki yaşamda alacakları ödüle hazırlanmaları için yaşamaları gereken bir denemeden ibarettir;—usta ve lütfekar bir doktor da aynı şekilde hastalarını iyileştirmek için acı ilaçlar ve mide bulandıran şuruplar verebilir; hastanın iştahı kapanabilir, hatta acı ile dağlanabilir; ya da bir uzvu keskin bir bıçak ile kesilebilir. Bir doktorun bu müdahaleyi nefret ya da düşmanlık duygusu ile yaptığını hiç kimse söyleyemez. Doktorun müdahalesinin nedeni, hastasını çektiği acıdan ve hastalığından kurtarmak ve ona sağlığını getirdiği bereketleri sunmaktır. Ancak bu noktada şunları söyleyebilirsiniz: *Tanrı, insanı bu sıkıntılar olmaksızın mutlu olarak yaratabilirdi.* Bu düşünceye elbette katılıyorum, Tanrı bunu yapabiliirdi: hatta bunun dışında bu yeryüzünü hiç yaratmayabilirdi. Ve Cennete insanı ondan hiç bir çaba talep etmeden ve deneme ya da sıkıntıya izin vermeksizin öncelikli olarak yerleştirebilirdi. Ama Tanrı, egemen bilgeliği ile dünyayı yarattı; bu yaşam bir yolculuktur ve bizler 'yolun Oğulları' olarak, O'nun bizi gökyüzündeki sınırsız huzur ve mutluluk Evindeki ödülümüze kavuşturmadan önce, bir süre için sıkıntı ve açlık ile denediği bu dönemdeki geceyi sanki bir han ya da oteldeymiş gibi dinlenerek geçirmeliyiz.

“Şimdi senin, beni kendisini izlemeye davet ettiğin bu Efendin, erkekleri ve kadınları öldürdü, köle yaptı, kamçı ile cezalandırdı ve ülkelerinden sürdürdü ve tüm bunları yapmaktaki amacı, onları daha iyi bir konuma yükseltmekti,—buna inanmıyorum! En Yüce ve Kutsal Olan'ın örneğini izleyerek ihtarda bulunurken ya da öğüt verirken, sabırlı, nazik ve lütfekar olması gerekmez miydi? Ancak o böyle davranmadı ve böyle bir amaç ile ilgilenmedi. Tüm davranışlarının hedefi, kendisinin ve izleyicilerinin değerini yükseltmekti; egemenliğini kendisine ait olan şu sözlere göre kurmak istedi,—*Küçülerek (boyun eğerek) kendi elleri ile cizyeyi verinceye kadar savaşın* (Sure ix.29). Benim basiretli Dostum, şu gerçeğin farkında değil misin? Senin Efendinin arzusu insanları, imansızlıktan imana getirmek değildi ve onların refah yada mutlulukları ile de ilgilenmiyordu; niyeti, tüm diğer fethetme arzusunda olan kişilerin niyeti gibi sadece egemenliğini genişletme arzusuuydu. Ancak yine de senin kutsal olduğuna inandığın Kitapta, kendisine şu buyruğun verildiğini bildirir,—'Kitap ehline ve diğer uluslardan olanlara *İslamiyet'i kabul edip etmediklerini sorun...* ve eğer size sırtlarını dönerlerse, o zaman senin görevin sadece mesajı iletmek olacaktır.' Kendisine ağzı ile vaaz etmesinin buyrulduğunu ve kılıç darbeleri vurmasının yasaklandığını algılamıyor musun? Dostum, Rab şimdi seni aydınlatsın ve bu ikilemden sıyrılarak iki müşkül tercihten doğrusunu seçmen için güçlendirsin!”

El Kındi bundan sonra iki dinde yer alan Şehitlerin çabalarını karşılaştırır. “Savaşta ölen kişileri Şehit olarak adlandırmanıza çok şaşıyorum” der. “Hiç kuşkusuz, Mesih'in izleyicilerinin tarihçeleri konusunda yazılanları okumuşsundur; bu kişiler Pers Kralı'nın işkenceleri ve başka yerlerdeki zulümler altında baskıya uğrayarak öldüler. Öldürülen bu kişilerden hangileri Şehitler olarak anılma konusunda daha değerlidirler? Mesih'in izleyicileri mi, yoksa dünya ve dünyanın gücü uğruna savaşarak ölen senin insanların mı?” Sonra Hıristiyan olduklarını itiraf eden kişilere acı verilerek uygulanan çeşitli barbarlık ve ölüm türleri hakkında bir tanıma yer verir. Öldürülen kişilerin sayıları arttıkça, iman daha hızlı yayıldı; öldürülen bir kişinin yerine yüz kişi iman etti. Bu tür barbarca olayların birinde çok sayıda kişi öldürüldüğü zaman, biri krala şunları söyledi: *İman edenlerin sayısı azalmak (senin düşüncenin aksine) yerine, çoğaldı.* Kral, hayret içinde, 'Bu nasıl mümkün olabilir?' diye sordu. Saray mensubu, krala şu yanıtı verdi: “Dün öldürttüklerinizin sayısı şu kadardı, ama iman edenlerin sayısı aniden ölenlerin sayısının iki katına çıktı; ve olayı izleyen kişiler, öldürülen imanlılara gökyüzünden bir adamın görüldüğünü ve onları son anda güçlendirdiğini

söylüyorlar.” Saray mensubunun anlattıklarının doğru olduğunu gören kral, bunun üzerine iman etti ve imanlılara çektirilen zulüm sona erdi. Öldürülen bu kişiler için yaşamları çok önemli değildi; bazıları canlı canlı kazık üstlerine oturtuldular, diğerlerinin uzuvları ise birbiri ardına teker teker kesildi. Bazıları vahşi hayvanlara yem yapıldılar, bazıları ise ateşe atılarak yakıldılar. Bu durum, Hıristiyan olduklarını söyleyen kişilerin yazgısı olarak uzun süre devam etti. Herhangi başka bir dinde bu tür olayların benzerine rastlanmaz. Tüm bu zulümlere sadakat, hatta sevinç ile tahammül edildi. Şimdi sözünü edeceğim öykü, çok sıkıntılı bir olayın ortasında bile gülümseyebilen biri ile ilgilidir:—bu kişiye, “Sana getirilen su soğuk muydu?” diye sordular. Şehit,”Hayır, değildi” yanıtını verdi, “ama bir genç yanımda durdu ve yaralarımı sardı; gülümsememin nedeni budur; çünkü duyduğum acı anında yok oldu ve benden uzaklaşarak sanki bana işkence edenlerin içine girdi.” Bu noktada şöyle diyebilirsiniz: ama tüm bunları yapan bu Melek, bu güce sahipken neden işkence eden kişilerin ellerini durdurmadı ve onların tövbe edip iman etmelerini sağlamadı? El Kindi, bu soruya şu yanıtı verir: Doğru, eğer Tanrı böyle istemiş olsaydı, tüm insanları iman etmeleri için zorlayabilirdi; ama görkemi, özgür iradeye sahip olmasından kaynaklanan insanlık o zaman bu görkeme sahip olamazdı ve sürekli olarak mucizeler gösterilmeden kanıtlanması gereken itaat gayreti de yok olmuş olurdu. Çünkü mucizeler yalnızca ilk dönemde yaşamış olan imanlıların imanlarını yetkinleştirmek için gerekiydiler. Ama şimdi bu tür müdahaleler, itaatin özgür ve zihinsel kanaati temel aldığı göstermek için geri alınmışlardır. Ve eğer bu tür kanıtlara sahip olan insanlar, mucizeler görmedikleri takdirde gerçeği reddederlerse, Rab onları kendi yanlıgılarının içinde bırakarak terk eder.

Ancak tüm bu söylediklerine rağmen Savunmacımız görünmeseler bile mucizelerin gerçekleşme gücünün Hıristiyan kilisesinde yine de mevcudiyetini halen sürdürdüğü görüşüne sahiptir; ve mucizeler, tüm dinler içinde yalnızca Hıristiyanlıkta yer almaktadırlar. Savunmacımız, mucizeleri kendi gözleri ile görmüş ve yeterli kanıtlara dayandıklarını kendi kulakları ile işitmiştir. Kendi kutsal yerlerinde, Hıristiyan Şehitlerine adanmış mezarlarda ve kiliselerdeki ruhban sınıfı ve manastırlardaki keşişler aracılığıyla sağlanan şifalar aynı zamanda şehitlerin kemiklerinde ve cesetlerinde de görülmüştür. Bu durum Muhammed’in ülkesinin dışında Doğu ve Batıdaki her ülkede aynıydı, çünkü sadece Sergius ve Bahira’nın dışında Arabistan’da hiç bir zaman bu gruba ait herhangi bir öğretmen var olmamıştı.¹

El Kindi, sözlerine devam eder: “Dostum, şimdi tarafsız bir göz ile bak ve bana ciddi olarak yanıt ver; bu iki gruptan hangisi ‘Rabbin yolları uğruna’ öldürülmüş bir şehit olarak anılma iddiasına sahip olabilir? İmanını reddetmektense, ölmeyi göze alan mı,—kendisine ‘secde et ve güneşe ve aya ya da gerçek Tanrı yerine insan elleri tarafından gümüşten ve altından yapılmış putlara tapın’ dediğinde,—yaşamını teslim etmeyi seçen, zenginliği terk eden ve hatta eşini ve ailesini ikinci sıraya koymak gibi fedakarlıklara razı olan kişi mi gerçek şehit olarak adlandırılır yoksa her şeyi ve herkesi tahrip edip viraneye çeviren, yağmacılık ve soygunculuk yapan, insanları öldüren, kadınlarını ve genç kızlarını yasa dışı şekilde bağrına basan ve sonra da bu kötü eylemlerini ‘Rabbin yolları uğruna Cihat’ olarak adlandıran ve kendisine öldüren ya da öldürülen denilen kişi mi ‘Cenneti miras almıştır?’ Dostum, bu konuda doğru bir yargıya var! Eğer bir evi soyan bir hırsız bir kuyuya düşecek olursa ya da üstüne bir duvar yıkılırsa ya da evin sahibi harekete geçerek hırsız ölümüne neden olacak şekilde döverse, kiralık katillere ödenen para bir hak olarak talep edilebilir mi? Ben hiç bir Cadhee’nin böyle bir karar vereceğini düşünmüyorum. O zaman insanlar Cennetteki evlerinde nasıl güvende ve huzur içinde yaşayacaklar—birbirlerinin kimler olduklarını bilmeyecekler; yağmalayan, tutsak kılan ve ırza tecavüz ederek gaspta bulunan kişiler esenlik içinde nasıl bir arada olacaklar? Ve sen bunlara razı olmadığın halde Rabbin önünde kendini alçaltmak ve suç için bağışlanma dilemek yerine öldüren ya da öldürülen biri için o kişinin ‘Cenneti hak

¹ Yazarımız, Piskoposları Coss ve Ateş Çukurlarının şehitleri ile birlikte Najran Hıristiyanlarını unutmamıştır. Bakınız, “Muhammed’in Yaşamı”, sayfa 5 ve 84, ve Sure lxxxv.

ettiğini' söyleyebiliyor ve onun 'Rabbin yolları uğruna şehit olan' biri olarak adlandırabiliyorsun! Eğer vardığın yargı bu ise, bu yargı, Adem'in ve soyunun en başından beri düşmanı olan Şeytanın yargısından başka bir şey değildir. Ama ben çok iyi biliyorum ki, senin hem mantığın hem de yargın bu tür bir hata yapmanı yasaklayacaktır.”

Savunmacımız, kullandığı ifadenin ateşliliğinden dolayı özür dilemek için ara verir. Çakmak taşına çelik ile vurulduğunda, taştan kıvılcımlar çıkacaktır. Bu tartışma alanının genişlemesine dostu neden olmuştur; ve her ikisi açısından da kayıt ve koşula bağlı tahammüle büyük ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca, bu tartışmasını sürdürürken belirlediği amacı, yalnızca arkadaşı için değil, bu kitabı okuyacak olan herkes için tasarlanmıştır.

Konuşmasına ait bir motif olduğu inandığı geçici sevinçler hakkında bu sevinçlerin, geceleri görülen bir rüya gibi çabucak gelip geçtiklerini ya da bir şimşegin kendisini izleyen bir seyircinin gözünü bir an için kamaştırdıktan sonra onu daha koyu bir karanlıkta bıraktığını söyler. Bu durum, mantıklı ve ölümsüz bir varlık için hedeflenen son nokta değildi. Tanrı'nın kutsal insanları bu tür çekiciliklerden özgür kılınmayı tercih ettiler. Kuran, bize, Her Şeye Gücü Yeten'in "Cinleri ve insanları ancak kendisine kulluk etmeleri için yarattığını" söyler (Sure li.56). İnsanın gerçek yaratılış nedeni buydu: Ve şimdi Dostu tüm bu gerçeklere rağmen dönmüş, tutarsız bir şekilde onu bu yem ile avlamaya çalışıyordu,—*Hoşuna giden iki, üç ya da dört kadın ile ve şarta bağlı olmaksızın cariyeler ile evlen;*¹ Mantık ya da açıklama sınırlaması tanımayan hayvanlar gibi ye, iç ve yaşamın tadını çıkart. "Eşlerin değiştirilmesi" ve özellikle "üç kez tekrarlanan boşanma" gibi konulara gelince, o zaten önceden bu konular üzerinde durmuştu,—"üç kez boşanma", kötülüğe yol açan iğrenç bir şeydi ve peygamber Yeremya ve diğer tüm iman ikrarları ve uluslar tarafından ağır bir dil ile itham edilmişti (Yeremya iii. i. Yasa'nın Tekrarı xxiv. 4); ve karşı çıkan bu konu üzerinde daha fazla durarak kitabımı kirletmeyecekti.

Yazarımız şimdi İslam'a karşı ileri sürdüğü tartışmasının sonuna yaklaşırken, tartışmalarının özgür davranışı içindeki bağımsızlık garantisini şükran ifadesi ile onaylar. Kurtarıcımız bizi gerçekten yalnızca beden üzerinde güce sahip olandan korkmamaya, hem canın hem de bedeninin Yaraticısından korkmaya davet eder. El Kindi, her şeye rağmen, kendisinin yaptığı gibi her zaman zayıfları koruyan ve onun merhametli ve güçlü egemenliğinin اساسı altında Hıristiyan topluluğunun refah ve güvenlik içinde dinlendiği Sadık Olan'ın Komutanının adil ve yansız kuralından ek bir özgürlük ve güvenlik kazanmıştı. Ve o, sadık hizmetkarlarının dualarını yanıtlayan Rabbe, hem muhterem Halife'ye hem de ailesine dünyasal her bereketi ihsan etmesi için yalvarışta bulundu.

Dostunun, kendisi ile ayrıcalıklı Kindi doğumunun egemenliğinin ve ünvanının getirdiği onur ve saygınlığı paylaşması konusunda Savunmacımıza yaptığı davete bir kez daha işaret eden Savunmacımız, Rabbin gerçekten dostu Halife'nin ve akrabalarının üzerine tüm onur ve ayrıcalıkları ihsan etmiş olduğunu söyler; ve onun Peygamberin evinin Abbasi soyunda uzun süre bozulmadan, güvenlikte kalacağını bildirir. Ancak, kalıcı görkem konusunda yalnızca kutsal yaşamdan dirilen bir kişinin var olduğunu açıklar. Peygamberin kendisi, halkına hitap ederek şunları söyler: "Ey sizler, Abd Menaf'ın soyu! Doğum ve saygınlığın ne size ne de bana hiçbir saygınlığı olmayacaktır: aranızda en iyi olan, en kutsal olandır." Ve gerçekten de Tanrı'nın kutsal insanları, ırkları, taşıdıkları kan ya da dünyasal konumları ile genellikle övünecek bir şey bulamazlar; soylulukları, Tanrı'ya duydukları saygılarıdır; mirasları, gelecek olan dünyadır. Savunmacımız, atalarının soyunu sergilemek gibi bir arzuya sahip değildir. Bir zamanlar, yetkileri tüm Arabistan üzerinde onaylanan Beni Kinda'nın Krallarının soyundan geliyor olması kendisi için bir şey ifade etmemektedir. Aynı Elçi Pavlus'un söylemiş olduğu gibi: *Övünen Rab ile övünsün!* Bu tür bir övgünün dışında

¹ Dostunun yazdığı mektuptan aktarmıştır, sayfa 20.

herhangi hiçbir hırsa sahip değildi. O, sonsuz yaşam olduğunu bildiği Mesih'e duyduğu iman ile övünüyordu.

Haşimi, yargı Gününde, Peygamberin savunmasına duyulacak olan ihtiyaçtan söz etmişti; Peygamber o gün yüksek ses ile şöyle diyecekti: “Bu kişiler benim akrabamdır. Bunlar benim halkımdır!” Ve Peygamberin yapacağı bu aracılık yargı gününde hakim olacaktı.¹ El Kındi'nin yanıtı şöyle olur, “Sevgili Dostum, gözlerin kapalı uyuyor musun, ya da hayal mi görüyorsun, neden yaşlılığa özgü bu tür bunakça sözler söylüyorsun? Rabbimiz İsa Mesih'in—aynı konuda senin kendi Kitabın da tanıklık etmektedir—o yargı Gününde tek Yargıç olacağına dair kuşku duymaktan söz bile edilemez; O, doğruluğun en net kuralı ile her insana yaptığı her kötü ya da iyi eyleme uygun olarak karşılık verecektir. O zaman geçerli olan tek şey, doğruluk olacaktır.” Dostunun aklını, dünyanın yalan söyleyen boşlukları ile ayartılmasına izin verme. Yürüyüş çabuk ve süratli geçer; ölüm yakındadır; gün yaklaşmıştır. Bir gün hepimizin yargı kürsüsünün önünde durmamız gerekecek ve o zaman tövbe, bahane ve yalvarışlar için artık çok geç kalınmış olacak. Ve yazarımız böylece yalnızca ana hatlarını vermeyi yeterli gördüğüm içten ve kişisel bir yaklaşım ile satırlarına son verir.

Sonra şöyle devam eder: “Sen beni *iman ve uygulamanın Kolay yoluna davet ediyorsun*. Eyvah, ne kadar yazık! Oysa bizim Kurtarıcımız, Müjde'de bize şunları söyler, Ve size buyrulan her şeyi yerine getirdikten sonra şöyle deyin: *Biz değersiz kullarız; sadece bize verilen buyrukları yerine getirdik, bunu yapmak ile övünebilir miyiz?* Rabbimiz İsa Mesih şöyle der: ‘Dar kapıdan girin, çünkü yıkıma götüren kapı geniş ve yol enlidir. Bu kapıdan girenler çoktur. Oysa yaşama götüren kapı dar, yol da çetindir. Bu yolu bulanlar azdır.’ Dostum, Rabbin sözünü ettiği bu kapı, senin genişliğinden ve kolaylığından bahsettiğin bu kapıdan ne kadar değişiktir. Ve senin imanın aracılığıyla sunulan eşler ve genç kızlar ile hoş vakit geçirmenin sağladığı keyiften ne kadar farklıdır.” Sonra, Tanrı'nın, arkadaşını bu tür hile ve hatalardan kurtararak doğru yola yönlendirmesi ve onu, çevresini saran karanlıktan çıkartarak Müjde'nin harika ışığına yerleştirmesi için dua eder. Bu tür dualar (sözlerine ekte bulunur) insanların her çeşit sorunları ve koşulları için Hıristiyan kilisesi tarafından sürekli bina edilirler,—günahkarların tövbe etmesi ve sadık olanların bina edilmeleri için dileklerde bulunulur. “Rab aynı şeyi senin ve tüm kardeşlerin için yerine getirsin!”

Yazarımız, şimdi çifte itirazı yanıtlamak için sözlerine devam eder,—Üçlü Birliği onaylamak ve Çarmıh'a tapınmak, bunların her ikisi de “küfür ve yanılıdır”. Yazarımız, birinci itirazı (daha önce son şeklini belirtmiş olduğu) burada kısaca ele alır. Müslümanlar, Üçlü Birlik öğretisini, *takhlit* (özde karışıklık) olarak adlandırırlar, ama böyle yaparken aslında anlayamadıkları her şeyi şu özdeyişi esas alarak adlandırmaktadırlar, *İnsan anlamadığı her şeyin düşmanıdır*,—“Rab bizi bu tür bir ilkeye karşı savunsun!” *Takhlit* olarak adlandırdıkları, Yaratılıştan önce var olan sözü edilemez ve ağza alınamaz bir gizemdi; melekler, serafılar ve Tanrı'nın peygamberleri ve kutsal adamları Oğul'un kendisi gelene ve bu sırrı tam olarak açıklayana kadar küçük bir ima ile bildirilen bu gizemi anlamayı çok istediler; - Rab, bu sırrı şu sözleri ile açıkladı: “Gidin ve tüm ulusları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adında var olan gerçek ve mükemmel bilgiye çağırın.” Elçiler, bu görev ile ilgili buyruğu doğrudan O'nun kutsal dudaklarından aldılar ve bize ulaştırdılar; imanlı toplulukların tümüne belirttiler ve mucizeler eşlik etti ve biz çağın sonuna kadar Tanrı'nın lütfu aracılığıyla aynı şeyi yapma konusunda kararlıyız.

Çarmıha tapınma konusunda yöneltilen itiraz, daha büyük bir boyutta yer almasına rağmen burada kısa bir şekilde yanıtlanabilir; Tapındıkları Çarmıh değildi, bir sembol olarak çarmıhta var olan güce, Çarmıh aracılığıyla ortaya çıkan kudrete ve Çarmıh sayesinde işleyen kurtarışa önem verilmekteydi. “Çarmıha duyduğumuz saygı, kraliyet sembollerine duyduğumuz saygıya benzetilebilir; örneğin İsrailoğulları, antlaşma sandığına saygı

¹ Sayfa 19

duyuyorlardı, ama saygı duydukları sandığın yapıldığı tahta malzeme değildi, bu sandığın ifade ettiği Varlığa saygı duyuyorlardı;¹ ve aynı şekilde bizler de Çarmıh'a hürmet ettiğimiz zaman peygamberlerin ve kutsal kişilerin örneğini izlemiş oluyoruz.” Burada Dostuna, yaptıkları ve ağzı ile söyledikleri arasında mevcut olan tutarsızlık konusunda konuşma fırsatını değerlendirir, çünkü dostu şöyle bir alışkanlığa sahip gibi görünmektedir; ani bir tehlike anında Çarmıh'a müracaat etmek ya da Çarmıh işaretini bir korunma ve sığınma yolu olarak kullanmak. Arkadaşı, aniden başına gelen tehlikeler ile karşılaştığı zaman bu alışkanlığını uyguladığı anlardan aktarma yapar;—bir kez bindiği hayvanından yere düştüğünde; başka bir kez önüne çıkan bir tehlikeden kaçtığı zaman; ve yine bir defasında Omar Al Karakh'a yolculuk ederken, tam Sabat al Medain'e² yaklaştıklarında önlerinde bir aslan belirdiğinde..Yazarımız aynı zamanda, arkadaşının bir toplantıda aynı davranışı uyguladığına da işaret eder. El Kindi: “Ve şimdi, bu konuyu sanki bu iyilik değil kötülük getiren bir batıl inançmış gibi yazıyorsun; düşünceni değiştiren şeyin ne olduğunu öğrenmek isterdim; ve Çarmıh'a müracaat ettiğin zaman başına ne gibi bir kötülük geldi?” diye arkadaşına sorar.

El Kindi, Hıristiyanlığın kanıtları ile ilgili konuya geçmeden önce, arkadaşının El Fatiha'yı (Sure i.) günlük kullanımını garip bulduğunu belirterek ona sevgi ile sitemde bulunur: “İmanını kabul etme konusundaki gayretli davranışın, dostane bir eylem olarak sana şükran duymamı hak ediyor; ve şimdi eğer aynı konuyu sana yöneltirsem, ben de aynı şekilde senin teşekkürünü çok daha derin anlama sahip bir biçimde hak ederim. Ancak sen günde beş kez ettiğin duanda şu sözleri tekrar ediyorsan, sana söyleyecek hiçbir sözüm kalmaz:—“*Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarınkine ve sapıklarınkine değil.*” (Sure i.6, 7) Şimdi eğer sen zaten doğru yola iletildiysen, o zaman neden her dua ettiğin zaman, secde ederek ve usandırıcı bir ısrar ile ‘gazaba uğrayanların ya da sapıkların yoluna değil, doğru yola iletilmek için dua ediyorsun ve bu konuda yalvarma gereği duyuyorsun?’ O zaman dua etmenin nedeni ortadan kalkmıyor mu? Eğer sen doğru yola iletilmiyorsan, bana haber ver Dostum (Rab seni bereketlesin!), Tanrı'nın lütfkar davrandığı kişiler kimlerdir, ve sen gece gündüz kimin yoluna iletilmek için dua ediyorsun? Ve tüm bunlara rağmen, ‘insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmet olduğunu’ (Sure iii. 110) ve imanının Tanrı tarafından onaylanan en iyi iman olduğunu iddia edebiliyorsun. Senin bu duanda kast edilen din hangisidir?” Bu ifadesinden sonra dünyada mevcut olan çeşitli dinleri sıralar; hem Mecusileri hem de Yahudileri coşkulu bir ifade ile suçlar; Arabistan'daki putperestleri, Ateistleri, Brahmaları v.b. gibi itham eder. “Ve sen şimdi bu dinlerin her birini ve hepsini reddetme konusunda benim ile anlaşamadığına göre, o zaman geriye yalnızca, ‘Rabbin lütfettiği kişilerin’ yani Hıristiyanların imanı kalıyor: yalnızca Hıristiyan imanı, Tanrı bilgisine, Sözüne ve Ruhuna ileten, tek doğru yoldur.bu neden ile bu imanın tüm buyrukları ruhsal ve yetkindir. Senden bu imanı kabul etmeni istiyorum, çünkü sen bu imanı zaten çok iyi tanıyorsun; ve bundan dolayı bu imanı övmemi inkar edemezsin. Bize bu lütfkar Müjde verildi; senin kendi Efendin, Kitabında bu imana tanıklık etmekte; ve tüm dinler bu imanın önünde yere eğilir. Dostum, burada önüne sunduğum bu öğüde kulak ver; aklının ayartılarak yanlış yola çekilmesini isteyen biri olarak değil,canının doğru yola iletilmesini isteyen biri olarak bu öğüdü incele. Her can, çıktığı yoldan kendisi sorumludur. Eğer gerçek, gerçek ise, o zaman onu izle; inancı bastırarak boğmak sana yakışmaz. Rab sana rehber olsun ve ayaklarını, ‘gücü ve lütfu aracılığıyla’ doğru yola iletin!”

El Kindi, Savunmanın geri kalan kısmında Hıristiyanlığın kanıtlarına ve Kurtarıcımızın yaşamı ve öğretişine ilişkin kısa bir anlatımına yer verir. Dostu, böyle yapması

¹ Burada alıntı yaptığı bölüm Çölde Sayım x.35'tir; Sandık yola çıkınca Musa şöyle der: “Ya Rab, kalk! Düşmanların dağılsın, senden nefret edenler önünden kaçsın!”

² Mezopotamya'da, Medain (Ctesiphon) yakınlarında bir köy.—“Annals of the Early Caliphate,” sayfa 138, 179.

için ona yalvarmıştır;¹ ve El Kindi, Dostunu, bu tartışmayı kavrayabilmesi için gerekli olan doğal armağanlara ve konu hakkında bilgiye sahip, özel nitelikleri bulunan biri olduğunu söyleyerek över. Önce Kutsal Ruh'un ışığının ve rehberliğinin Dostunun ve tüm okuyucularının üzerine dökülmesi için bir dua eder ve sonra konusunu işlemeye devam eder.

Eski Antlaşma'nın tüm bölümlerinden alınarak özgürce yapılmış aktarmalarda Eski Antlaşma peygamberliklerine sekiz sayfa ayrılmıştır. Seçilen bölümlerde ve bu bölümlere baş vurma biçimlerinde Savunmanın maddesel yönden günümüzdeki benzer bilimsel incelemelerden farklı olmadığını söylemek gereksizdir. Bölüm, metne ek yapıldığı ve metnin tahrif edildiği konusundaki suçlamalar hakkında Yahudi Kutsal Yazılarına ait güçlü bir savunma ile son bulur. Önce, ilk dönemlerde hem Yahudiler hem de Hıristiyanlar tarafından ortak olarak kullanıldıklarını öğreniriz; bunların, yalnızca bu bir tanesinin dışında birbirleri ile her noktada uzlaştırılmaz bir şekilde karşıt olduklarına dikkat edilmelidir. Sonra bu Kutsal Yazılar'dan Kuran'ın kendisi açıkça söz eder, çünkü Kuran'da yazılı olan şu sözleri okuruz: “Eğer sana indirdiğimiz şeyden şüphe içinde isen, senden önce Kitab'ı (Tevrat'ı) okuyanlara sor. Andolsun ki, sana Rabbinden hak gelmiştir. O halde sakın şüphe edenlerden olma!” (Sure x.94). Ve bundan daha da açık bir ifadeye rastlanır: “Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler onu gereği gibi okurlar. İşte bunlar ona inanırlar. Onu inkar edenlere gelince, işte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir.” (Sure ii.121). “Burada ‘okuduklarımızın’ doğru olan olduğu iddia edilir ve senin Efendin bizlerden (yani Hıristiyanlardan) aynı şeyin istenmesi gerektiğini ve bu konuda bizlerin beyan ettiğinin kabul edilmesi gerektiğini buyurur. O zaman sen bu durumda bizi nasıl bozulmuş olmak ile ya da ‘metnin yerini değiştirmiş olmak ile’ itham edebilirsin? Bu tutumun kendin ile çelişkiye düşmüş olduğunu gösterir ve bu tartışmanın tarzı hakkında fikir birliğine varmış olduğumuz adil yorumun kuralından geriye döndüğümüzü ifade eder.” Daha sonra bir hilenin varlığının nihai imkansızlığına işaret eder. Farklı dinlere sahip uluslar ve her ülkeye dağılmış olan çeşitli mezhepler nasıl olur da kendi Kutsal Yazılarının yalan olduğu konusunda uzlaşabilirler? Böyle bir şeyin duyulması imkansızdır. Son olarak Hıristiyan Kutsal Yazılarını Müslümanlarınkiler ile karşılaştırır; Kuran'ın malzemelerinin ayrı cins karakteri ve kompozisyonu hakkında daha önce ileri sürdüğü iddialar üzerinde kısaca durur ve bu iddiaların mucize ya da kanıt olmaksızın zorunlu bir uygulama yükümlülüğü taşımadıklarına değinir. “Dostum, yargıların adil olsun, çünkü Rabbin bu konuda adaletin mantığını ve dengesini belirlemiş olduğu kesindir; ve eğer sen içtenlikle araştırırsan, Rabbin bereketlemesi aracılığıyla Gerçeğe ulaşacağın kesindir.”

Yazarımız daha sonra Kurtarıcımız ve daha önceden bildirilen peygamberliklerin yerine gelmesi konularındaki sözlerini sürdürür. Müjdelerde² yer alan, Cebrail vasıtası ile Meryem'e ulaştırılan haberin öyküsünden sonra Kuran'daki³ aynı konu ile ilgili olan bölümden uzun uzadıya aktarmalar yapar ve bu aktarmalara şu sözleri ekler:—“Bu öykü, senin Efendin tarafından da bildirilmiş olan müjdedeki öykünün onaylanmasıdır. Şimdi dostum, söyle bana (ve Rab seni yönlendirsin!), hiç duydun mu, ya da kitaplarda okudun mu? Sana Müjde'den ve aynı zamanda senin Kutsal Yazılarından da aktarmış olduğum bu öyküde anlatılan ve dünyaya geleceği böyle kutlu bir haber ile bildirilen bir başka kişi var mı?” (Sure iii. 36, ve sonra gelen ayetler (42-49) Sonra Meryem, Elizabeth'i ziyaret eder (Sure iii. 39); ve

¹ Sayfa 29.

² Selam bölümünden yaptığı aktarma yeterince merak uyandırıcıdır: “Rabbimizin bereketi senin ile olsun: benim Rabbin değil, ama bizim Rabbiz; örneğin, meleklerin ve insanların Rabbi; bu ifade ile O'nun “gökyüzünün ve yeryüzünün Rabbi” olduğunu ima eder. Bu ifadeyi herhangi bir yerde görmedim.

³ “Ve melekler Meryem'e şöyle demişlerdi: Ey Meryem, Allah seni seçti. Seni tertemiz yaptı ve seni dünya kadınlarına üstün kıldı. Ey Meryem, Rabbine divan dur. Secde et ve (O'nun huzurunda) rüku edenler ile rüku et...Ey Meryem! Allah, seni kendi tarafından bir kelime ile müjdeliyor ki, adı Meryem oğlu İsa Mesih'tir.” (Sure iii. 42, 43, 45).

Zekeriya'ya verilen görüm (Tanrı'nın Sözü'ne¹ tanıklık etme görevinin Vaftizci Yahya'ya verildiğini belirten aktarmanın yine Kuran'dan yapılmış olduğunu göstermek amacı ile), Mecusilerin Tapınması, ve Meleklerin çobanlara söylediği Şarkı.

Sonra kısaca Mesih'in Hizmetini anlatmaya başlar; vaftiz edilmesi, Tanrı'nın Kuzusu olduğuna tanıklık, Ayartma ve Mucizeler. İsa'nın yumuşak huyluluğu, alçak gönüllülüğü ve nezaketi üzerinde durur; ve yoksulluğuna değinir, yaşamında insanlığa kurtuluş sağlamanın dışında herhangi bir dünyasal konunun bulunmadığını vurgular.

Kurtarıcımızın Dağdaki Vaazinden alınmış ana hatların hepsine yer verir; ve Tanrı'nın Babalık öğretişine ilişkin öğretişin doğrulanması konusuna bir sayfa ayırır. İnsanlığın bu konuda yer alan kardeşliği ve birliği, Kuran'ın öğretışı ile çelişkedir; Kuran'daki öğretişin düşmanlık hasıl ettiği iddia edilir;² ve Her Şeye Gücü Yeten'in bilge ve şefkatli bir Ebeveyn olarak görülmesi gerektiği iddiası hakkında İbraniler xii.6'dan örnek verilir. İsa'nın mucizeleri üzerinde durur ve bu mucizelerin Kuran'da kabul edildiklerini gösterir (Sure lxiv. 15, Sure ii.87, 254 ve iii. 48). Yahudi peygamberlerin yapmış oldukları harika işlerden farklı olarak İsa bu mucizelerini doğasında var olan kudreti ile gerçekleştirdi ve hiç bir zaman Meriba sularında başarısızlığa uğrayan Musa ya da Rabbin işitmeyi reddettiği Yeremya gibi hatalar yapmadı (Yeremye vii. 16).

Rab, Elçilerini basit ve eğitimsiz kişiler arasından seçti, yoksul balıkçılar ve küçümsenen vergi memurları O'nun Elçileri oldular. Bu seçimi ile imana her açıdan karşı koyan tüm bilgelik ve felsefeyi, soyluluğu ve kraliyet gücünü alt üst etmiş oldu. Elçilerin ve Yetmiş öğrencinin gönderildikleri zaman kendilerine verilmiş olan talimatlar dikkat çekici ayrıntılar içermekteydiler ve İslamiyet'i ilk yayanların dünyasal faaliyetleri ve ilgilendikleri hedeflerden tamamen farklı olarak büyük bir güce ve hitabet yeteneğine sahiplerdi.

İsa'nın ölümü, dirilmesi ve göğe alınması kısaca, bir kaç satırlık bir kapsam içinde tekrar nakledilir. Yazarımız burada Kuran'ın tanıklığına başvurur:” Ey İsa! Şüphesiz, senin hayatına ben son vereceğim.Seni kendime yükselteceğim. Seni, inkar edenlerden kurtararak temizleyeceğim ve sana uyanları kıyamete kadar küfre sapanların üstünde tutacağım. Sonra dönüşünüz yalnızca banadır. Ayrılığa düştüğünüz şeyler hakkında aranızda ben hükmedeceğim. İnkâr edenlere gelince, onlara dünyada da ahirette de şiddetli bir şekilde azab edeceğim. Onların hiç yardımcıları da olmayacaktır. İman edip Salih emeller işleyenlere gelince, Allah onların mükafatlarını tastamam verecektir. Allah, zalimleri sevmez. (Ey Muhammed!) Bunu (bildirdiklerimizi) biz sana ayetlerden ve hikmet dolu Kuran'dan okuyoruz.” (Sure iii. 55-58). Şimdi Rab, senin gözlerini açsın ve sana anlayış versin, çünkü bu sözler senin Efendine aittirler ve Açıklamada ileri sürdüğü (senin de inandığın) itirafı ve tanıklığının Rabden olduğu kesindir. O zaman doğru olandan ayrılma, çünkü kendine karşı gerçekçi olursan, ışık üzerine parlayacaktır.”

Yazarımız şimdi Elçilerin görevine değinir, Pentikost Gününde, Kutsal Ruh'un—“Paraklitos” (Tesellici, Yardımcı ya da Öğütçü)—inmesin ve dillerde konuşma armağanının verilmesi hakkında kısa bir bilgi naklettikten sonra, şöyle devam eder:” Bunun üzerine Elçiler birbirlerinden ayrıldılar ve her biri çağrıldığı ülkeye gitti ve kendisine verilen dil armağanını aldı. Kutsal Müjde'yi, Mesih'in öyküsünü ve öğretişini Kutsal Ruh'un dikte etmesi aracılığıyla her dilde yazdılar.Bu şekilde uluslar onlara yaklaştı ve ettikleri tanıklığa güvendiler. Dünyadan ve yanlış inançlarından vazgeçtiler; Hıristiyan imanını kabul ettiler, gerçeğin şafağı söker sökmez, iyi ve sevinçli haberin ışığı üzerlerine indi. Böylece Gerçeği

¹ Bu bölümden aktarma yaparken (مصدقاً بكلمة من الله وسيداً) İsa'dan “rab” (Syed) olarak söz eder, oysa yorumlama, bunun Yahya'ya işaret ettiğini açıkça belirtir.

² Ancak yine de bölümün onun iddiasını teyit etmediğini ifade etmem gerekir, “Ey siz iman edenler, eşleriniz ve çocuklarınız arasında size düşman olanların bulunduğu kesindir; bu nedenle onlardan sakının”. Bunun anlamı hiç kuşkusuz şudur: sözü edilen bu kişiler tehlikelidiler, çünkü iman edenleri doğru yoldan saptırma ihtimalleri vardı; Luka xiv.26'da olduğu gibi.

Sahteden, ve yanlışı doğru yoldan ayırabildiler; Müjde'yi kabul ettiler, Elçiler aracılığıyla yapılan harika işleri ve belirtileri gördükleri zaman hiç kuşkuya ya da tereddüte kapılmadan Müjde'ye iman ettiler ve yaşamlarını ve konuşmalarını Kurtarıcımızın kutsal ve güzel örneğine göre uyarladılar ve hatta bu yaşamlarının izleri günümüze kadar ulaştı. Onların bize kadar ulaştırdıkları İmana hiçbir şey eklemedik ve aynı şekilde bu İmandan hiçbir şey de çıkartmadık. Bu İmanda yaşayacağız, bu İmanda öleceğiz ve yine bu aynı İmanda tekrar dirileceğiz. Ve tüm dünyanın Rabbimiz İsa Mesih'in önünde toplanacağı gün geldiği zaman, biz de Rabbimizin huzurunda duracağız. Tüm bunlar savaşmayı ve yağmacılığı sürdürmekten vazgeçmeyen, çocukları kılıç darbeleri ile gasp eden, kadınlara ve genç kızlara tecavüz eden, her yeri viraneye çeviren ve insanları ülkelerinden ayırıp sürgüne götüren Efendinin ve ona Eşlik Edenlerin yaşamlarından ne kadar da farklı! Ve tüm bu eylemler günümüzde de devam etmekte,—insanlar kötülük yapmaları için kışkırtılmaktalar; Halife Ömer'in sözlerinden bir alıntıya kulak verelim: “Eğer aranızdan birinin putperest bir komşusu varsa ve bu komşusunun fiyatına ihtiyaç duyuyorsa, onu tutup yakalasın ve satsın.¹ Onlar bunun gibi pek çok şey söyler ve öğretirler. Ve şimdi bir de Rabbimiz Mesih'in adı aracılığıyla hastaları iyileştirmek ve ölüleri diriltmek için her yere giden Simun ve Pavlus'un yaşamlarına bakalım ve aradaki bu büyük tezat üzerinde düşünelim.”

Mucizeler yapma gücünün kutsal kişiler aracılığıyla neden hala sürdürülmediği sorusuna Savunmacımız şu yanıtı verir: Onların görevi, yeni bir inancı vaaz etmek ile görevlendirilen Elçilerinkinden farklıdır; bu yeni imanın olağanüstü bir kanıt ile desteklenmesi gerekiyordu. Ancak yine de kutsal kişilerin duaları ile bireysel durumlarda mucizevi şifalar hala görülmektedir; bunun nedeni, Rabbi kabul ettiklerini ortaya koymak ve şifa faziletinin ölü olmadığını göstermektir. Ama ölüleri diriltme ve hastaları iyileştirme uygulaması halen sürecek olsaydı, o zaman hiç kimsenin ölmesi gerekmecekti ve bu durumda Diriliş ile ilgili vaat nasıl gerçekleşecekti? Ayrıca artık tüm bunlara talep duyulmamaktadır. Mucizeler yalnızca ilk günlerde imanın, putperestlik ve cehalete batmış uluslar arasında yayılabilmesi için gereklidi; insan gereksiz güç aracılığıyla zorlanmamalıdır ve aynı şekilde duyularına başvurarak hareket eden vahşi hayvanlar gibi güdülmemelidir. İman için yeterli kanıt çok zaman önce sağlanmıştır ve insanlık şimdi yeteneklerini uygulama konusunda mantıklı varlıklar olarak aynı kanıtı uygulamak üzere kendi başına bırakılmıştır.

El Kindi şu sonuca varır: “Sana Kurtarıcımız Mesih'in öyküsünden çok kısa olarak söz ettim; ve O'nun elçilerinden alarak sınıksız sarıldığımız kutlu İmanımıza yine kısaca değindim. Bu neden ile şimdi, sana sunmuş olduğum bu bilgiler ile ne yapacağını düşün; daha önce bu konuda bildiklerin ile bu bilgileri birleştir ve senin ile benim aramda dürüst bir yargıya var. Ah, eğer benim öğüdümü dinlersen ve karanlık ve kötü olanı terk ederek Müjde'nin ışığına ve aydınlığına gelecek olursan, işte o zaman Kurtarıcımın seçmiş olduklarının arasında yer alırsın ve göklerin egemenliğini ve sonsuz yaşamı miras edersin; Sonu olmayan kutluluğa ve tüm kavrayışı aşan sevince kavuşursun. Dostum, hem can hem de beden üzerinde güce sahip olandan, sana merhamet etmeye ve seni kabul etmeye hazır olandan ve kaybolduktan sonra bulunan oğlunu kucaklamaya hazır olan şefkatli bir Baba olandan kork! Rab sana diğer insanlara verdiğinden daha fazla bilgelik ve anlayış vererek sana iyilik etti. O halde bu geçici yaşamın debdebesi ve boşlukları ile artık aldatılma, çünkü bu dünya tutkuları ve zevkleri ile insanı gerçekten yıkıma götürmektedir. Dostum, gözlerinin artık iyi görmeyecekleri gün gelmeden önce canına iyice bak ve adalet terazisinde ve mantığın ışığında yazmış olduklarımı hakkı ile tart ve biç. Konu sonsuz önem taşıyan bir konudur ve bundan dolayı sonsuz risk göze alınmaksızın bir kenara bırakılamaz. Bu konu seni yalnızca bu yaşam için değil, hiç bir boş özrün kabul edilmeyeceği gelecekteki yaşamın için de ilgilendirmelidir. Ve kesin olarak şunu bil ki, tüm boş ve sahte güvenceleri reddederek Rabbe

¹ Bu düşüncenin, Ömer'in özgür ve hoş görülü politikası ile tamamen çelişki içinde olduğunu söylemem gerekmez.

iman eden kişi, emin bir sığınak bulmuştur ve Tanrı'nın İyiliğinde sonsuz huzura kavuşacaktır.

“Ben, görevimi elimden gelen en iyi şekilde yaptım; ve sahip olduğum nihai güç ile mesajımı ilettim. Bundan sonrasını sana ve benim bu Kitabımı okuyan herkese bırakıyorum,—Rabbin sende ve her birimizde her iyi işi yerine getirmesi, bizi tüm kötülüklerden kurtarması ve bundan sonra, Egemenliğinde iyilik ve lütfu ile ziyaret etmiş olduğu seçilmişleri ile bir araya getirmesi için dua ediyorum.

“Ve şimdi, Rab'den sana esenlik, merhamet ve bereket olsun! Amin.”